

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Jaarstukken 2014

Registratienummer
15.14068

Datum
28 april 2015

Versie
4.0

Status
Definitief

Afdeling
Financiën, Control & Belastingen

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Leeswijzer	1
1.2	Terugblik op hoofdlijnen	3
	Deel 1 – Effecten in detail	12
2	Waterveiligheid	13
2.1	Indicatoren Waterveiligheid	13
2.2	Programma primaire keringen op orde	13
2.3	Beheer van de waterkeringen	15
2.4	Crisisbeheersing	19
3	Voldoende water	21
3.1	Indicatoren Voldoende water	21
3.2	Programma Bestrijding wateroverlast	21
3.3	Programma Verbetering boezemkades	22
3.4	Bestrijding watertekort	23
3.5	Integraal beheer van het watersysteem	24
3.6	Monitoring van het watersysteem	29
4	Schoon (zoet) water	31
4.1	Indicatoren Schoon (zoet) water	31
4.2	Programma Kaderrichtlijn Water	31
4.3	Beheersing van lozingen: vergunningverlening en handhaving	33
4.4	Beheersing van lozingen: afvalwaterketen	34
5	Veilige (vaar)wegen	40
5.1	Indicatoren Veilige (vaar)wegen	40
5.2	Wegenbeheer	40
5.3	Vaarwegbeheer en nautisch beheer	42
6	Besturing van de organisatie	44
6.1	Indicatoren Besturing van de organisatie	44
6.2	Bestuur en externe communicatie	44
6.3	Bedrijfsvoering	46
6.4	Milieu en klimaat	48
6.5	Doeltreffendheid en doelmatigheid	49
6.6	Financieel beleid	50
6.7	Heffing en invordering	51
	Deel 2 - Verplichte paragrafen	53
7	Ontwikkelingen in het begrotingsjaar 2014	54
8	Incidentele baten en lasten 2014	55
9	Egalisatiereserves en voorzieningen	56

10	Weerstandvermogen en risico's	57
11	Waterschapsbelastingen	63
12	Financiering	66
13	Verbonden partijen	68
14	Cultuurhistorisch erfgoed	74
15	EMU-Saldo	75
Deel 3 - Jaarrekening		76
16	Balans	77
16.1	Balans per ultimo boekjaar	77
16.2	Toelichting op de balans per ultimo boekjaar	77
17	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	87
18	Exploitatie	88
18.1	Exploitatierkening naar effect	88
18.2	Toelichting begrotingsafwijkingen	88
18.3	Toelichting op de exploitatierkening naar effect	89
19	Exploitatie naar kostendragers	90
20	Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten	91
20.1	Toelichting op de exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten	92
21	Vermelding topinkomens	94
22	Controleverklaring	95
Bijlagen		98
1.	Personeelslasten en formatie	99
2.	Recapitulatie programma-investeringen	100
3.	Recapitulatie beheerinvesteringen	101
4.	Staat van immateriële en materiële vaste activa	102
5.	Staat van schulden	103
6.	Afkorting Jaarstukken 2014	104
7.	Samenstelling bestuur	105

1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

Voor u ligt het jaarverslag van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). In ons jaarverslag leggen we verantwoording af over het afgelopen begrotingsjaar. Daarbij wordt (zoveel mogelijk) aangesloten bij de doelen van het Meerjarenplan 2014-2017.

In deze leeswijzer nemen we u mee langs de indeling van ons jaarverslag. Daarnaast leggen we uit hoe de prestatie-indicatoren en financiële overzichten gelezen dienen te worden.

We beginnen het jaarverslag met een terugblik op hoofdlijnen. In deze terugblik vermelden we ook de kentallen.

Het jaarverslag is opgebouwd rond de effecten Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon (zoet)water, Veilige (vaar)wegen en Besturing van de organisatie (hoofdstukken 2 tot en met 6). Die geven weer wat we doen om de beoogde effecten te bereiken en hoe we onze taak in de samenleving oppakken en uitvoeren. Binnen onze effecten maken we onderscheid tussen programmataken (de diverse verbeterprogramma's) en beheertaken (regulier beheer en onderhoud en instandhouding).

De hoofdstukken 2 tot en met 6 hebben een vaste indeling, waarbij we zoveel mogelijk aansluiten bij de Begroting 2014.

- Eerst vermelden we in de tabel 'Indicatoren' het effect, de resultaten en de prestaties en geven we met een smiley aan hoe de stand van zaken is.
- Vervolgens werken we de effecten uit als programma- of beheertaak.
- Voor elke taak geven we aan wat het hoogheemraadschap wil bereiken en is in de paragraaf 'Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?' aangegeven welke prestaties zijn geleverd en/of welke activiteiten zijn uitgevoerd, die bijdragen aan het realiseren van de prestatie.
- Vervolgens vermelden we wat het programma of de beheertaak heeft gekost en lichten we relevante afwijkingen toe.

In hoofdstuk 6 'Besturing van de organisatie' is onder meer informatie opgenomen over onze bedrijfsvoering.

In deel 2 van dit jaarverslag (hoofdstukken 7 tot en met 15) zijn de wettelijk verplichte paragrafen opgenomen en de niet-verplichte paragraaf 'Cultuurhistorisch erfgoed'.

Het laatste deel van dit jaarverslag (hoofdstukken 16 tot en met 22) bevat de jaarrekening inclusief controleverklaring van onze accountant (hoofdstuk 22). In dit deel verantwoorden we onze financiële positie. In bijlagen zijn overzichten opgenomen die niet wettelijk zijn voorgeschreven:

- Personeelslasten en -formatie;
- Samenvatting van de exploitatie en de investeringen van de programmataken en beheertaken;
- Overzicht van de netto-investeringen per effect;
- Overzicht van de vaste activa en de vaste schulden.

Tot slot zijn er nog de bijlagen waarin aanvullende informatie is te vinden.

Prestatie-indicatoren

Om de gestelde resultaten te behalen leveren we prestaties. Het betreft concrete en meetbare prestaties die zijn aangegeven in de Begroting 2014. We hebben deze prestatie-indicatoren ook gebruikt om in de loop van het begrotingsjaar in management- en concernrapportages de voortgang in beeld te brengen.

In deel 1 van het jaarverslag zijn per effect in de tabel 'Indicatoren' de voor 2014 vastgestelde prestatie-indicatoren op de volgende manier aangegeven:

- Deze prestatie loopt qua inhoud en middelen volgens jaarplanning.
- Deze prestatie loopt wat betreft inhoud en middelen achter op de jaarplanning. We verwachten de geconstateerde afwijking op te lossen binnen de totale planning.
- Deze prestatie loopt niet goed of uit de planning. We verwachten dit niet meer op te lossen binnen de totale planning.

Financiële overzichten

In dit jaarverslag gaan we in op de financiële verschillen tussen de begroting en de realisatie. We vergelijken de realisatie met de begroting *na wijzigingen*, dus inclusief de door het bestuur goedgekeurde begrotingswijziging. Zie hoofdstuk 18.2 voor de toelichting op de wijzigingen. Per hoofdstuk presenteren we twee tabellen: exploitatielasten en investeringsvolumes.

De tabellen met exploitatielasten bestaan maximaal uit zes onderdelen:

1. Externe kosten: de kosten voor opdrachten aan marktpartijen, zoals ingenieursbureaus, aannemers en energieleveranties en de kosten van materialen.
2. Externe opbrengsten: bijdragen van overheden, burgers en bedrijven. Voorbeelden zijn eenmalige subsidies, gemeentelijke bijdragen voor onze wegentaak en vergunningleges.
3. Kapitaallasten: rente- en afschrijvingskosten.
4. Voorzieningen: mutaties in voorzieningen.
5. Interne kosten: de kosten van door onze medewerkers gemaakte uren en de toegerekende kosten van overhead, zoals ICT, huisvesting en management.
6. Reserves: door het bestuur goedgekeurde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

De tabellen met investeringsvolumes bestaan uit één of twee onderdelen:

1. Uitgaven: de kosten voor opdrachten aan marktpartijen, zoals ingenieursbureaus en aannemers en de kosten van materialen.
2. Inkomsten: bijdragen van overheden, burgers en bedrijven. Voorbeelden zijn eenmalige subsidies en bijdragen van gemeenten.

Bij de financiële tabellen is een toelichting opgenomen waarin de relevante afwijkingen tussen begrote en gerealiseerde exploitatielasten en investeringsvolumes zijn verklaard. In het jaarverslag kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

1.2 Terugblik op hoofdlijnen

In deze paragraaf kijken we in vogelvlucht terug op de uitgevoerde activiteiten en bereikte resultaten in 2014. Deze terugblik is ingedeeld langs dezelfde effecten als die te vinden zijn in de hoofdstukken 2 tot en met 6. Uiteraard is meer informatie over de effecten dan ook te vinden in die hoofdstukken. Eveneens vindt u in deze terugblik een samenvatting van de financiële kentallen.

Veiligheid, schoon en voldoende water

In Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal wonen we met 1,2 miljoen inwoners beneden zeeniveau. Juist nu de zeespiegel stijgt en de bodem daalt, is het een extra uitdaging om droge voeten te houden. Als hoogheemraadschap is het onze taak om te zorgen voor de waterveiligheid en voor voldoende schoon water.

Exploitatie naar effect

Bij de behandeling van de begroting 2015, in de commissie Bestuur, Middelen en Waterketen op 5 november 2014, bent u tussentijds geïnformeerd over de resultaatontwikkeling 2014. Het verwachte exploitatieresultaat bedroeg, op basis van de Q3, op dat moment € 9,8 miljoen. In december is in de managementrapportage tot en met november een verwacht exploitatieresultaat van € 12,1 miljoen gecommuniceerd. De portefeuillehouder Middelen heeft in het CHI van 25 maart 2015 een voorlopig jaarresultaat 2014 van € 15,4 miljoen medegedeeld.

Het jaar wordt afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 15,4 miljoen. Dit is inclusief € 1,2 miljoen aan opbrengst waterschapsbelasting uit voorgaande jaren.

Het positieve resultaat is in belangrijke mate te danken aan het voortvarend optimaliseren van de personele formatie en efficiëncyclagen, zonder dat dit echt ten koste is gegaan van de realisatie van onze doelstellingen uit de begroting. Op hoofdlijnen wordt het verschil ten opzichte van de begroting na wijzigingen als volgt verklaard.

(bedragen in € 1 miljoen)	
Lagere personeelskosten door extra sturing op formatie en gekochte verlofuren.	4,9
Lagere uitgaven goederen en diensten van derden (onder andere door efficiënter beheer, gunstiger aanbestedingen en meer werk zelf uit te voeren in plaats van uit te besteden).	5,2
Hogere opbrengst waterschapsbelasting over heffingsjaar, met name dankzij een controle op leegstand en het alsnog tot aanslag brengen bij bedrijven.	1,4
Opbrengst waterschapsbelasting met betrekking tot voorgaande belastingjaren.	1,2
Lagere kapitaallasten als gevolg van vergoeding kosten afschuiving Zuiderdijk, zoals was reeds aangekondigd bij de behandeling van de jaarrekening 2013.	1,4
Overig	1,3
Exploitatieresultaat	15,4

Voorgesteld wordt om het exploitatieresultaat van € 15,4 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserves.

In onderstaande tabel wordt de exploitatie per effect weergegeven.

Exploitatie (bedragen in € 1 miljoen)	Rekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Waterveiligheid	15,4	18,5
Voldoende water	65,8	65,1
Schoon (zoet) water	69,5	72,3
Veilige (vaar)wegen	18,1	19,0
Besturing van de organisatie	-184,2	-174,9
Exploitatieresultaat ('-' is voordelig)	-15,4	-

Waterveiligheid

In het kader van het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) is de veiligheid van 40,65 km van de beoogde 100,03 km primaire waterkering inmiddels op orde gebracht. Met de realisatie van de projecten Wieringermeerdiijk en Omgelegde Stonteldijk is in 2014 17 km opgeleverd. De suppletiewerkzaamheden van het project Zwakke Schakels tussen Camperduin en Petten vorderen voorspoedig. Inmiddels is ruim 30 miljoen m³ zand, vier km duin en 25 hectare helmgras aangebracht.

De resultaten van het praktijkonderzoek Dijken op veen, over de sterkte van de veenbodem onder dijken, hebben geleid tot een nieuwe ontwerpmethodiek die mag worden gebruikt voor de versterking van de Markermeerdiijken Hoorn-Edam-Amsterdam. Dit leidt naar verwachting tot lagere kosten en minder bezwaren. Het bestuur heeft voor het (n)HWBP-programma € 40,3 miljoen krediet verleend en het krediet voor het HWBP-2-programma met € 557 miljoen uitgebreid.

We hebben actief invloed uitgeoefend op de nieuwe normering voor waterveiligheid. Daarnaast is de 'zorgplicht' voor primaire waterkeringen van kracht geworden. Als waterkeringbeheerder moeten wij voortdurend aantoonbaar de waterveiligheid op orde hebben. Uit een pilot op de kwaliteit van het onderhoudsproces, een van de werkprocessen die vallen onder de zorgplicht, zijn verbeterpunten naar voren gekomen. Met collega-waterschappen hebben we een gemeenschappelijk plan van aanpak opgesteld om de verbeteringen door te voeren en onderling kennis uit te wisselen.

Het opstellen en vullen van de beheersinstrumenten legger en beheerregisters vordert gestaag. De gegevens komen zo op orde. We hebben een uitvoeringsprogramma 2014-2023 voor de toetsing van alle genormeerde regionale keringen opgesteld en de kunstwerken in die keringen zijn geïnventariseerd. Voor het vaststellen van het beheerdersoordeel hebben we een nieuwe methodiek ontwikkeld. Met netbeheerders zijn procesafspraken gemaakt ten aanzien van de toelating van kabels en leidingen bij de planvorming voor de verbetering van de waterkeringen.

Door herprioritering van werkzaamheden zijn de voorziene beheerplannen niet opgesteld. Er is gestart met het opstellen van een onderhoudsstrategie gebaseerd op risicoanalyses, conform de principes van assetmanagement. Deze strategie is vertaald in risicogestuurde onderhoudsconcepten en verankerd in het onderhoudbeheersysteem. Samen met Rijkswaterstaat, de provincie en de kustgemeenten hebben we met de strandpaviljoenhouders nieuwe afspraken voor de komende tien jaar gemaakt over het recreatief medegebruik van strand en duinen.

Crisisbeheersing

In het kader van opleiden en oefenen hebben we oefeningen gehouden voor de crisisteams op alle niveaus. De samenwerking met crisispartners is geïntensiveerd. Het crisisinformatiesysteem 'Eagle Water' is binnen onze crisisorganisatie geïmplementeerd. Met dit systeem kan crisisinformatie snel en eenduidig intern en extern worden gedeeld. Met het beschikbaar komen van 3Di-overstromingsbeelden is een belangrijke stap gezet in het inzichtelijk maken van effecten van overstromingsgebeurtenissen. Tijdens een grote persleidingbreuk in Zaanwijk, twee overlastsituaties als gevolg van hevige neerslag en een beperkte afschuiving van een herstelde boezemkade is adequaat gereageerd.

Voldoende water

Met het programma 'Bestrijding wateroverlast' hebben we vijftien polders op orde gebracht. In totaal voldoen nu 102 polders aan de norm. Dit is ruim 83% van de totale doelstelling. Binnen het programma Verbetering boezemkades hebben we 15 km kade verbeterd. In totaal is nu 84 km verbeterd. De strategie voor Watertekort is opgenomen in het Waterprogramma 2016-2021, dat in dialoog met onze stakeholders is opgesteld. Het ontwerp-Waterprogramma 2016-2021 is voorlopig vastgesteld en vrijgegeven voor tervisielegging. Door Slim Watermanagement berekenen we de beste manier om het water te verdelen over het gehele landelijke watersysteem. Via pilots is verder onderzocht hoe zuinig kan worden omgegaan met zoet water.

De legger voor waterlopen is opnieuw vastgesteld en onze peilbesluiten zijn voor 70% actueel. Dat is minder dan de beoogde 85% doordat de bestuurlijke besluitvorming over enkele peilbesluiten wel is gestart, maar nog niet volledig is afgerond. Met 60% van de gemeenten is een waterplan opgesteld; de doelstelling van 70% is daarmee niet gehaald. De intentieovereenkomst voor het waterplan Landsmeer is getekend. Met de gemeenten Medemblik en Enkhuizen is later gestart met het opstellen van het waterplan vanwege een herprioritering van werkzaamheden. We zijn begonnen met een verkenning naar de Waterplannen 2.0. De resultaten van deze verkenning zijn met de betreffende gemeenten gedeeld.

De overnametrajecten onderhoud stedelijk water met de gemeenten Stede Broec en Heiloo zijn afgerond. Met de gemeenten Heemskerk, Waterland en Zaanstad zijn de overnametrajecten voortgezet of gestart. We liggen op schema voor het doelbereik om in 2020 de overnametrajecten met alle gemeenten afgerond te hebben. We hebben het totale areaal waterlopen, oevers en waterbergingen in eigen onderhoud in kaart gebracht en ondergebracht in een onderhoudbeheersysteem. We hebben in een instandhoudingsplan vastgelegd hoe we in de toekomst de oevers en waterbergingen gaan beheren. Hiermee is voor de waterlopen in eigen beheer en onderhoud de eerste stap gezet om aan de doelstellingen van de tweede KRW-periode (2015-2021) te voldoen.

In totaal is 1.232.000 m³ gebaggerd. De baggerwerkzaamheden zijn volgens planning uitgevoerd. Aan de hand van landelijk bepaalde criteria zijn locaties bepaald waarvan wordt verwacht dat baggeren daar een groot positief effect heeft op de waterkwaliteit. Deze zijn opgenomen in het maatregelenpakket voor de tweede planperiode van de KRW (2016-2021). Het watersysteem is adequaat beheerd naar de gebruiksfunctie en wateroverlast en -schaarste zijn zoveel mogelijk voorkomen.

In samenwerking met onze energieleverancier hebben we een systeem ontwikkeld waarbij enerzijds de inzet van de gemalen en anderzijds vraag en aanbod van elektriciteit op elkaar worden afgestemd. In de polder Schermer is een pilot afgerond, die leidde tot een besparing van 15% op energiekosten. De nieuwbouw van het gemaal Schardam is gestart. De planprocedure voor

Pagina
6

Datum
28 april 2015

Registratienummer
15.14068

de bouw van gemaal Monnickendam is zo goed als afgerond en de bouw van de gemalen Wieringerwaard, Purmer stedelijk en Prins Hendrik is aanbesteed.

Ons doel is bij de beoordeling van vergunningaanvragen meer te kijken naar het effect op het watersysteem. Van de vergunningaanvragen is 98% binnen de wettelijke termijnen beschikt. Het digitaal aanvragen van een watervergunning verloopt stroef. De oorzaak is dat het Rijk het 'Omgevingsloket online' niet tijdig heeft aangepast. Voor een goede af- en aanvoer van water is het belangrijk dat de onderhoudsplichtigen van waterlopen jaarlijks onderhoud uitvoeren. De belangrijkste controle hierop, de najaarsschouw, is voor het eerst geheel digitaal uitgevoerd. Daarmee is een efficiencywinst gerealiseerd en was de najaarsschouw vóór 1 december afgerond.

Schoon (zoet) water

Het gebiedsproces ter voorbereiding op de besluitvorming over de maatregelen voor de tweede KRW-periode hebben wij geïntegreerd met het proces rond het Waterprogramma 2016-2021. We hebben het onderzoek naar de achtergrondbelasting afgerond. Dit onderzoek laat zien hoe groot de invloed van verschillende bronnen (bodem, bemesting) is op de oppervlaktewaterkwaliteit.

De belangrijkste beheermaatregel om de doelstellingen van de KRW te halen, is het omschakelen naar natuurvriendelijk beheer en onderhoud. We hebben 30 km oever natuurvriendelijk ingericht, waarmee nu in totaal 130 km is gerealiseerd. Ook hebben we acht vismigratiekelpunten opgelost.

In afvalwaterakkoorden maken we afspraken met gemeenten over afvalwaterhoeveelheden, zodat minder ongezuiverd rioolwater overstort in het oppervlaktewater. Met 15 van de 32 gemeenten hebben we een afvalwaterakkoord gesloten. In de begroting was het uitgangspunt dat we gemeentelijke persleidingen en rioolgemalen zo veel mogelijk in beheer en onderhoud overnemen. In december is nieuw beleid vastgesteld en nemen we het beheer en onderhoud niet meer over. We hebben samen met gemeenten onderzocht hoe zij bij ruimtelijke (her)inrichtingen regenwater kunnen opvangen en afvoeren, zodat de rwzi's daarmee niet meer worden belast en het stedelijk gebied meer klimaatbestendig kan worden. Bij de uitwerking van het Deltaprogramma in het Waterprogramma zijn de belangen van de waterketen meegenomen. We hebben samen met de partners intensief gewerkt aan de bouwsteen 'medicijnresten' en hiervoor een strategie ontwikkeld. De doelstelling van dit jaar, dat minimaal 90% van de rioolgemalen voldoet aan de afspraken met de gemeenten, is nagenoeg gehaald.

Van alle zuiveringen is in kaart gebracht welke mogelijkheden voor hergebruik van grondstoffen (ook water) en opwekken van energie kansrijk zijn. Het onderzoek naar de achtergrondbelasting in boezemwateren is nog niet afgerond. Daarom kon de invloed van de lozingen van gezuiverd afvalwater op onze boezemwateren nog niet worden bepaald. Om vaste bestanddelen uit het afvalwater te verwijderen is in het ontwerp van de rwzi Beemster de toepasbaarheid van fijnzeven uitgewerkt als behandelingsmethodiek van binnenkomend afvalwater. Voor dit project is een subsidie van € 1,7 miljoen toegekend. Ten behoeve van de Energiefabriek is een uitgebreide variantenstudie gedaan naar de diverse slibstromen binnen en tussen onze rwzi's. Gekozen is voor de variant waarin maximaal gebruik wordt gemaakt van de overcapaciteit van de slibgistingen, waardoor meer biogas wordt geproduceerd.

De 'Slibstrategie 2020' is in december bestuurlijk vastgesteld. Hierin is bepaald hoe wij de komende jaren op verantwoorde en kostenefficiënte manier zuiveringsslib van de rwzi's verwerken. De slibdrooginstallatie blijft tot minimaal 2020 in gebruik en in ons bezit. De uitvoering van het energie-efficiencyplan, opgesteld om in 2020 de doelstelling van 30% energiebesparing te halen ligt op schema. Onze energiebesparing per eind 2014 is 18% ten opzichte van 2005.

In alle bestuurlijke regio's is een convenant afgesloten over de samenwerking in de waterketen. Door intensieve samenwerking met gemeenten en PWN zijn we erin geslaagd om voor het gebied Noorderkwartier de visitatiecommissie Waterketen, die de voortgang in de samenwerking ter realisatie van de doelstellingen uit Bestuursakkoord Water bewaakt, een gezamenlijke rapportage aan te bieden. In de rapportage staat hoe we invulling geven aan de ambitie om uiterlijk 2020 een structurele besparing van € 30 miljoen te realiseren. De visitatiecommissie heeft de samenwerking in ons gebied uiteindelijk positief beoordeeld.

Veilige (vaar)wegen

In december is de Toekomstvisie Wegen vastgesteld. Daarmee besloot het bestuur dat de wegentaak een taak is voor de algemene democratie en geen kerntaak van het waterschap.

Samen met de provincie ontwikkelen we een netwerkvisie. In die visie wordt het belang van onze wegen en die van de provincie uitgedrukt in een score op robuustheid, gebruik en verbinding van economische centra.

In ons Wegenbeleidsplan 2012-2017 staat dat we achterstanden in het onderhoud van de wegverhardingen wegwerken; hiervoor is extra geld beschikbaar gesteld. Aan ongeveer 90 km weg is onderhoud aan de verharding uitgevoerd. We hebben de laatste reeks kunstwerken in de wegen geïnspecteerd en we maken nu een risicogestuurd beheer- en onderhoudsplan voor deze objecten. Het inrichten van de wegen conform de principes van Duurzaam Veilig verloopt moeizaam. De projecten 'Herinrichting Westfrieschedijk' te Winkel en 'Herinrichting Bobeldijk' in Koggenland zijn niet doorgegaan. De laatste vanwege principiële meningsverschillen over 'overdracht wegen binnen de bebouwde kom' met de gemeenten.

Besturing van de organisatie

De organisatie heeft zich ingespannen om inwoners en relaties actief te betrekken bij bestuurlijke keuzes, het beleid en haar werkzaamheden. Goede voorbeelden hiervan zijn de totstandkoming van het Waterprogramma en de conceptvisie op een Maatschappelijk Verantwoorde Overheid. Dat dit effectief is en wordt gewaardeerd, blijkt uit omgevingsonderzoek dat wijst op een reputatiescore die hoger ligt dan van andere overheden. Daarnaast wisten wij, met name op basis van onze sterke punten effectsturing en continue organisatieontwikkeling, door te dringen tot de finale van 'beste overheidsorganisatie van het jaar 2014'. Met de introductie van het concept ID! wordt binnen de organisatie innovatie gestimuleerd. In het kader van educatie is 'De Poepfabriek' onderscheiden met de waterinnovatieprijs.

De beoogde efficiencydoelstelling en het optimaliseren van de personele formatie liggen op koers. Conform het Informatiebeleidsplan (om te komen tot betere informatievoorziening) zijn delen van de informatiehuishouding aangepakt.

We hebben een stabiele financiële positie met een gelijkmatige ontwikkeling van de belastingopbrengst en onze schuldenlast blijft binnen maatschappelijk aanvaardbare waarden. Uit de jaarlijkse toets op onze financiële rechtmatigheid blijkt dat we rechtmatig hebben gehandeld. Dit jaar is een start gemaakt met de inventarisatie van kritische functies vanuit het perspectief van integriteit. Deze inventarisatie vormt de basis voor gerichte interventies en beleid.

De kwaliteit van de belastingprocessen hebben wij geborgd door het planmatig aanbrengen van verbeteringen in de administratieve organisatie, managementinformatie, gegevensbestanden en belastingssystemen. Tevens is aandacht besteed aan het verder opleiden van medewerkers. Onze inspanningen hebben geleid tot handhaving van een percentage van circa 99,5% aan tijdig en correct opgelegde aanslagen.

Pagina
8

Datum
28 april 2015

Registratienummer
15.14068

We hebben veel energie gestoken in de voorbereiding van de waterschapsverkiezingen. Samenwerking met de gemeenten, die de verkiezingen uitvoeren, is goed van de grond gekomen. De samenwerking met PWN 'Puur & Zuiver' is verder uitgebreid. Verder werken we samen met diverse onderzoeksinstituten, natuurorganisaties, bedrijfsleven en semi-overheden op het gebied van innovatie.

Jaarrekening 2014

Uitgaven op de effecten

Bedragen x 1 miljoen

1.2 miljoen
Aantal inwoners

1.964 km²
Oppervlakte beheersgebied

140 km²
Oppervlakte open water

76%
Percentage onder NAP

Waterveiligheid

€ 15,4

Bestuur & Organisatie

€ 25,2

Veilige (vaar)wegen

€ 18,1

Voldoende water

€ 65,8

Schoon (zoet) water

€ 69,5

Jaarresultaat

In onderstaande tabel worden de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves afzonderlijk weergegeven, evenals de waterschapsbelastingen.

<i>(bedragen in € 1 miljoen)</i>	Rekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Kosten	240,4	252,5
Opbrengsten	-43,2	-39,9
Exploitatie	197,2	212,6
Toevoegingen aan reserves	4,4	2,1
Onttrekkingen aan reserves	-7,6	-7,9
Waterschapsbelastingen	-209,4	-206,8
Exploitatieresultaat ('-' is voordelig)	-15,4	-

In onderstaande tabel zijn de waterschapsbelastingen per taak weergegeven.

Taak <i>(bedragen in € 1 miljoen)</i>	Rekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Watersysteem	-116,7	-116,1
Zuiveringen	-78,9	-77,0
Wegen	-13,8	-13,7
Waterschapsbelastingen	-209,4	-206,8

Investeringen

Een belangrijk deel van ons werk bestaat uit het realiseren van investeringswerken. Jaarlijks starten we veel nieuwe projecten en ronden we lopende projecten af. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringsuitgaven en -inkomsten per effect.

<i>Effect (bedragen in € 1 miljoen)</i>	Rekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014
<i>Uitgaven</i>		
Waterveiligheid	146,1	160,4
Voldoende water	32,5	34,2
Schoon (zoet) water	25,4	22,8
Veilige (vaar)wegen	1,6	4,5
Besturing van de organisatie	0,6	4,0
Totaal uitgaven	206,2	225,9
<i>Inkomsten</i>		
Waterveiligheid	-148,9	-159,3
Voldoende water	-3,2	-3,4
Schoon (zoet) water	-5,9	-3,4

<i>Effect</i> <i>(bedragen in € 1 miljoen)</i>	Rekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Veilige (vaar)wegen	-0,1	-1,5
Besturing van de organisatie	0,0	0,0
Totaal inkomsten	-158,1	-167,6
Netto investeringsvolume	48,1	58,3

De uitgaven zijn met name lager uitgevallen door ongunstige weersomstandigheden in het najaar, waardoor werkzaamheden bij het project Zwakke Schakels zijn doorgeschoven naar 2015. Omdat dit project geheel subsidiabel is, vallen de inkomsten ook lager uit.

Pagina
12

Datum
28 april 2015

Registratienummer
15.14068

Deel 1 – Effecten in detail

2 Waterveiligheid

Hollands Noorderkwartier ligt grotendeels onder de zeespiegel en is bovendien aan drie kanten omgeven door water. De bodem daalt en de zeespiegel stijgt. Wij hebben de belangrijke taak om het kwetsbare, dichtbevolkte Hollands Noorderkwartier te beschermen tegen overstromingen. Daarvoor onderhouden we dijken, duinen, dammen en (boezem)kades¹, en we versterken ze als dat nodig is. In totaal gaat het om duizenden kilometers dijken en duinen langs de Noordzee, Waddenzee, Markermeer en IJsselmeer, maar ook langs binnenwater.

2.1 Indicatoren Waterveiligheid

Effect	Resultaten	Prestaties	Smiley
Veiligheid tegen overstroming	HHNK realiseert de uitvoering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) uit 2007, geactualiseerd in 2011	In 2021 is 103,04 km primaire waterkering met de status 'voldoet niet' uit de landelijke toetsing van 2006 verbeterd.	
	Het in stand houden van de waterkeringen	De primaire waterkeringen voldoen aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit de Beleidsnota Waterkeringen	
	Een crisis wordt voorkomen of de gevolgen van een crisis worden zoveel mogelijk beperkt	Het hoogheemraadschap handelt adequaat bij een (dreigende) dijkdoorbraak, bij extreme wateroverlast en extreem watertekort, bij een ernstige vervuiling van het oppervlaktewater en bij verkeers- onveilige situaties.	

2.2 Programma primaire keringen op orde

2.2.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We voeren de versterkingswerken aan de primaire waterkeringen uit volgens de overeengekomen planning van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) uit 2007, zodat de veiligheid van deze waterkeringen op orde is. Het Rijk en de waterschappen hebben het programma van 2007 in 2011 geactualiseerd, nadat de Tweede Kamer het HWBP de status 'groot project'² heeft toegekend. Het geactualiseerde HWBP-2 is de nieuwe basis voor onze projecten.

2.2.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

Verbeteringen aan de primaire waterkeringen

Onze oorspronkelijke opdracht was 103,04³ km afgekeurde primaire waterkeringen in 2017 te laten voldoen aan de veiligheidsnormen in de Waterwet. Voor een aantal projecten geldt nu een later jaartal: Waddenzeedijk Texel en Hoogwaterkering Den Oever 2019, Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam 2021.

De omvang van het project de Zwakke Schakels bij Petten is verkleind met 2,31 km; dit brengt de opdracht terug naar 100,03 km. Afgelopen jaar is met de realisatie van de projecten

¹ Een boezemkade is een dijk c.q. waterkering die de polder beschermt tegen overstroming.

² Dit betekent dat we twee keer per jaar aan de Tweede Kamer rapporteren over de voortgang en de financiën.

³ In de begroting staat bij de prestatie per abuis 119 km.

Wieringermeerdijk en Omgelegde Stonteldijk 17 km opgeleverd. Totaal is nu 40,65 km primaire waterkering verbeterd en voldoet weer aan de veiligheidsnormen.

Het accent lag op het verder uitwerken van plannen, de bestuurlijke besluitvorming van de voorkeursalternatieven en projectplannen, het aangaan van samenwerkingsovereenkomsten en (het voorbereiden van) de uitvoering. Voor de Waddenzeedijk Texel en de Hoogwaterkering Den Oever zijn de voorkeursalternatieven uitgewerkt. De aanbestedingen voor de versterking van de Koegraszeedijk en de alliantie⁴ voor de Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam zijn gestart. De suppletiewerkzaamheden van het project Zwakke Schakels – waarmee de waterkering tussen Camperduin en Petten wordt verbeterd – vorderen voorspoedig. Inmiddels is ruim 30 miljoen m³ zand, vier km duin en 25 hectare helmgras aangebracht. De beroepsprocedure bij de Raad van State tegen het dijkversterkingsplan is na zes zittingen positief afgerond.

Praktijkonderzoek Dijken op veen en Dijken op veen 2

Het praktijkonderzoek Dijken op veen, dat in 2013 is uitgevoerd, heeft veel nieuwe informatie opgeleverd over de sterkte van veen onder dijken en de (on)geschiktheid van gangbare rekenmodellen en grondonderzoeksmethoden. Het Expertise Netwerk Waterveiligheid heeft positief geadviseerd op de ontwikkelde ontwerpmethodiek in het vervolgproject Dijken op veen 2. De ontwerpmethodiek mag worden gebruikt voor de versterking van de Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam. Dit leidt naar verwachting tot lagere kosten en minder bezwaren.

Nieuw HWBP

Het bestuur heeft voor het (n)HWBP⁵-programma € 40,3 miljoen krediet verleend en tevens ingestemd met uitbreiding van het krediet voor het HWBP-2-programma met € 557 miljoen. Het Rijk heeft inmiddels het concept derde programma HWBP 2016-2021 in consultatie gebracht. In de 'verlengde derde toetsronde' is het percentage 'geen oordeel/nader onderzoek' van ons areaal teruggebracht van 8,3% naar 2,2%. Alle kunstwerken zijn getoetst. Nog 7,4 km waterkering moet worden getoetst. Uit de verlengde derde toetsronde bleek 13 km waterkering niet te voldoen en die zijn als extra opgave toegevoegd aan het HWBP.

De meest urgente projecten, zijn door de programmadirectie HWBP opgenomen in het programma Hoogwaterbescherming 2015-2020. Het gaat om afgekeurde waterkeringen met een relatief hoge kans op bezwijken en waarbij bij bezwijken grote gevolgschade kan optreden. Dit zijn voor ons de projecten Noordzeekanaal, Wieringermeer Categorie C-kering en een bundelproject van vier kunstwerken in de Markermeerdijken.

De samenwerking met de provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat en natuurorganisaties verliep al goed, maar gaat steeds beter. Voorbeeld is de goedkeuring van het projectplan Koegraszeedijk door de provincie, een proces dat soepel en snel is doorlopen. Verder kan worden genoemd de voorbereiding van de alliantie voor de verbetering van de Markermeerdijken.

⁴ Samenwerkingsvorm tussen ons, als publieke partij en opdrachtgever, en private marktpartij(en) om samen tijdig de dijkversterking te realiseren, waarbij innovatieve werkwijzen mogelijk zijn, de kennis van de markt maximaal wordt gebruikt, de risico's worden gedeeld en besparingen worden gerealiseerd.

⁵ Het (n)HWBP is gebaseerd op de resultaten van de derde toetsronde in 2010 en wordt verder HWBP genoemd.

2.2.3 Wat heeft het programma Primaire keringen op orde in 2014 gekost?

Programma-investeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Primaire keringen op orde	Uitgaven	145,8	159,3
	Inkomsten	-148,9	-159,3
	Totaal	-3,1	0,0

Uitgaven

De uitgaven zijn € 13,7 miljoen lager uitgekomen doordat bij het project Zwakke Schakels, door ongunstige weersomstandigheden in het najaar, werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2015.

Inkomsten

De inkomsten op project Zwakke Schakels nemen met hetzelfde bedrag als de lagere uitgaven af, omdat het project geheel wordt gesubsidieerd. Voor het project Hoorn-Enkhuizen (Zuiderdijk) zijn de inkomsten € 1,4 miljoen hoger omdat de herstellkosten van de opgetreden dijkafschuiving in 2013 alsnog worden vergoed. Daarnaast heeft het planbureau HWBP-2 de anticiperende grondaankopen Etersheim (2008) en Schardam (2013) voor een bedrag van in totaal € 0,7 miljoen achteraf goedgekeurd.

2.3 Beheer van de waterkeringen

Het in deze paragraaf beschreven beheer van waterkeringen betreft zowel de primaire als de regionale waterkeringen. Het regieprogramma Verbetering boezemkades is beschreven onder het effect Voldoende water. De kosten van het beheer van de regionale waterkeringen zijn ook in dit effect opgenomen.

2.3.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Het is onze taak de waterkeringen in ons gebied in stand te houden. Ons beheer is daarom gericht op het (duurzaam) in stand houden van het dijkprofiel met de daarin liggende kunstwerken, zoals deze in de legger⁶ zijn vastgelegd. We willen het beheer uitvoeren op basis van het asset managementprincipe. Hiermee wordt het beheer en onderhoud efficiënter en effectiever. Om te werken volgens dit principe brengen we onze beheerinstrumenten op orde, zorgen we ervoor dat we beter inzicht in de kwaliteit van onze waterkeringen krijgen en ontwikkelen we onze onderhoudstrategie verder.

2.3.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

Beleidsontwikkeling en implementatie

Landelijk is gewerkt aan een nieuwe normering voor waterveiligheid, waarbij een gelijke bescherming voor iedereen het uitgangspunt is. We hebben veel energie gestoken in het beïnvloeden van de nieuwe normering voor waterveiligheid en de bijbehorende aanpassingen in de Waterwet. Ook hebben we over de status van onze categorie-C-keringen via de Unie advies uitgebracht aan de minister van IenM. De discussie hierover loopt door in 2015.

⁶ In de legger staat waar waterstaatswerken wat betreft ligging, vorm, afmeting en constructie aan moeten voldoen, maar ook wie de onderhoudsplichtigen en wat de bijbehorende onderhoudsverplichtingen zijn.

Het opstellen van kaders voor het beheer en onderhoud van waterkeringen heeft door andere prioriteitstelling vertraging opgelopen en schuift grotendeels door naar 2015. Gestart is met het opstellen van het kader voor versterkingswerken. Voor het kader voor ondergrondse infrastructuur is in het laatste kwartaal van 2014 een plan van aanpak opgesteld.

De 'zorgplicht' voor primaire waterkeringen is van kracht geworden. Tussen de twaalfjaarlijkse toetsingen van waterkeringen moeten wij als waterkeringbeheerder voortdurend aantoonbaar de waterveiligheid op orde hebben. De Inspectie Leefomgeving en Transport houdt hierop vanuit het Rijk toezicht. Bij diverse waterschappen zijn pilots uitgevoerd ter controle op de naleving van de zorgplicht; bij ons betrof het een pilot op de kwaliteit van het onderhoudsproces. Hieruit zijn verschillende verbeterpunten naar voren gekomen.

Ook hebben we actief de samenwerking gezocht met Waterschap Groot-Salland en Waterschap Rivierenland. Dit krijgt vorm in een gemeenschappelijk plan van aanpak om de verbeteringen door te voeren en onderling kennis uit te wisselen.

Zelf hebben we de huidige en gewenste situatie in beeld gebracht voor de werkprocessen inspecteren, onderhouden, vergunnen, handhaven, sluiten van kunstwerken en crisisbeheersen. Begonnen is met het verbeteren van deze werkprocessen.

Instrumenten voor het beheer

Voor verbeteringswerken aan boezemkades is een methode ontwikkeld om geautomatiseerd nieuwe leggerprofielen af te leiden. Gestart is met het opstellen van een nieuwe legger voor de Zuiderdijk tussen Enkhuizen en Hoorn.

Binnen onze organisatie is een projectorganisatie opgebouwd voor het op orde brengen én houden van de beheerregisters. In een beheerregister is de feitelijke toestand van de waterkeringen, wegen en vaarwegen beschreven. Ook zijn maatregelen uitgevoerd om het technisch beheerregister aan de eisen van de provinciale verordening te laten voldoen. De beheerregisters zijn in 2016 compleet, betrouwbaar en actueel.

Het Uitvoeringsprogramma 2014-2023 voor de toetsing van alle genormeerde regionale waterkeringen is opgesteld. De 610 km regionale waterkering die in de toetsing 2009-2012 een score 'geen oordeel' kreeg, is nader beschouwd. Hiervan scoort 135 km onvoldoende; 71 km is gedetailleerd getoetst of onderdeel van het verbeteringsprogramma. Voor de resterende 404 km is een quick scan op stabiliteit uitgevoerd. Op basis hiervan is de verwachting dat 90 km onvoldoende zal scoren.

Voor het toetsen van kunstwerken is gewerkt aan een rekenmethodiek en het verzamelen van gegevens. Alle kunstwerken in de genormeerde regionale waterkeringen (918 stuks) zijn geïnventariseerd. Voor het toetsen van kunstwerken is een pilot gestart om ervaring op te doen met de toepassing van de daarvoor geldende nieuwe leidraad.

Het areaal niet-genormeerde waterkeringen is digitaal in kaart gebracht. Het gaat om circa 2.000 km overige waterkeringen. Verwachting is dat ongeveer 500 km hiervan een waterkerende functie heeft. In 2015 worden ze beoordeeld en gewaardeerd. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van een beheerdersoordeel. Voor het vaststellen van het beheerdersoordeel is een nieuwe methodiek ontwikkeld, die bij de STOWA⁷ is ingebracht. Na goedkeuring wordt deze landelijk toegepast.

Met kabel- en leidingnetbeheerders hebben we procesafspraken gemaakt over wanneer we bij de planvorming voor de verbetering van waterkeringen in gesprek gaan over het toelaten van kabels

---

⁷ Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer

en leidingen in waterkeringen. Met PWN hebben we de uitvoeringsplannen voor de komende jaren besproken. Afsproken is te onderzoeken of het mogelijk is om gezamenlijk toezicht te houden op risicovolle locaties. De protocollen voor beheer van kabels en leidingen worden meegenomen in het nog uit te werken 'Kader ondergrondse infrastructuur'.

Toetsing primaire waterkeringen

Een onafhankelijk kennisinstituut werkt in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu aan het ontwikkelen van het nieuwe wettelijk toetsinstrumentarium gebaseerd op de nieuwe systematiek voor waterveiligheid (kansberekeningen). Om kennis op te doen en invloed hierop te kunnen uitoefenen, hebben we actief geparticipeerd in de betrokken werkgroepen. Met andere waterschappen zijn verkenningen gestart naar de benodigde aanpak en (financiële) consequenties van de implementatie van het nieuwe toetsinstrumentarium.

Inspecties

De inspecties van waterkeringen hebben we verder geprofessionaliseerd volgens de landelijke richtlijnen. We zijn aangesloten op het landelijk platform van de STOWA met een koppeling naar de DigiGids⁸. Via deze weg wordt gelijke tred gehouden met landelijke ontwikkelingen, wordt er grip gehouden op de inspectiekwaliteit en blijven shadebeelden vergelijkbaar. Samen met Hoogheemraadschap van Delfland en de waterschappen Aa en Maas, De Dommel en Brabantse Delta hebben we een DigispectieApp ontwikkeld. De applicatie stelt ons in staat om met behulp van een mobiele telefoon of tablet waarnemingen in het veld vast te leggen. Medewerkers worden op deze manier efficiënter ingezet. De voorjaarsinspectie van de dijken is uitgevoerd met de nieuwe DigispectieApp.

Beheer primaire en regionale waterkeringen

Door herprioritering van werkzaamheden zijn de voorziene beheerplannen niet opgesteld. Er is gestart met het opstellen van een onderhoudsstrategie gebaseerd op risicoanalyses, conform de principes van assetmanagement. Deze strategie is vertaald in risicogestuurde onderhoudsconcepten en verankerd in het onderhoudbeheersysteem. Voor de waterkerende kunstwerken zijn nog geen risicogestuurde onderhoudsconcepten opgesteld noch zijn de prestatie-eisen voor ons watersysteem⁹ en inliggende objecten opgesteld, door het ontbreken van de benodigde beheerplannen.

Duinen

Samen met Rijkswaterstaat, de provincie en de kustgemeenten (Beverwijk, Castricum, Bergen, Schagen, Hollands Kroon, Den Helder en Texel) hebben we met de strandpaviljoenhouders nieuwe afspraken gemaakt over het recreatief medegebruik. De afspraken gelden voor de komende tien jaar.

We voeren tweemaal per jaar overleg met alle natuurterreinbeheerders waarbij we onze onderhoudswerkzaamheden afstemmen op hun belangen.

Waterkerende kunstwerken

Vanwege de complexiteit van de omgeving hebben we ervoor gekozen om het achterstallig onderhoud van de waterkerende kunstwerken niet vanuit een programma aan te sturen. We maken per object een omgevingsanalyse om het onderhoud te prioriteren. Van de zeesluis te Edam hebben we een omgevingsanalyse gemaakt.

Overdracht van waterkeringen

In november 2013 is de overdracht van delen van waterkeringen van Rijkswaterstaat aan ons bestuurlijk goedgekeurd en is een overeengekomen afkoopsom aan het hoogheemraadschap

⁸ Een catalogus met shadebeelden.

⁹ Een watersysteem is een samenhangend geheel van een of meer oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen, met bijbehorende bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken.

betaald. De feitelijke overdracht heeft nog niet plaatsgevonden, omdat daarvoor een koninklijk besluit nodig is. Daarna moet de provincie de provinciale verordening aanpassen. Zodra deze zaken rond zijn, naar verwachting in de loop van 2015, vindt de overdracht plaats.

2.3.3 Wat heeft het beheer van de waterkeringen gekost?

Exploitatielasten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Beheer van de waterkeringen	Externe kosten (inclusief bijdrage aan HWBP)	13,8	14,9
	Externe opbrengsten	-1,7	-1,4
	Kapitaallasten	0,5	2,1
	Interne kosten	3,2	4,3
	Interne opbrengsten	-0,3	-0,3
	Totaal excl. reserves	15,5	19,6
	Reserves	-1,1	-1,6
	Totaal incl. reserves	14,4	18,0

Externe kosten

De kosten zijn lager vanwege diverse oorzaken.

Een paar projecten zijn niet gestart wegens voortschrijdend inzicht over nut en noodzaak. Voor het (n)HWBP gingen we ervan uit dat een gedeelte van de kosten buiten de subsidieregeling valt. Deze kosten zijn alsnog gesubsidieerd (€ 0,3 miljoen). Ook zijn werken gunstiger aanbesteed en is stortwerk aan de strandhoofden uitgesteld. Het stortwerk vereist specifieke weersomstandigheden, die dit jaar niet zijn voorgekomen.

Kapitaallasten

De lagere kapitaallasten zijn met name veroorzaakt doordat de herstelkosten voor de afschuiving van de Zuiderdijk alsnog zijn vergoed. Deze kosten waren in 2013 in zijn geheel verantwoord in de kapitaallasten als een eenmalige afschrijving van € 1,4 miljoen.

Reserves

De onttrekking aan de reserves zijn lager door extra opbrengsten uit de verkoop van erfpachtgronden. Voor de periode 2014-2019 is in het voorjaar besloten de verkoopopbrengst toe te voegen aan de egalisatiereserve 'Erfpachtgronden'.

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Beheer van de waterkeringen	Uitgaven	0,3	1,1
	Totaal	0,3	1,1

Uitgaven

De uitgaven zijn lager doordat de renovatie van de Jacob Claessensluis in de gemeente Schagen is vertraagd, omdat er aanvullend onderzoek nodig was.

2.4 Crisisbeheersing

2.4.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Ons doel is schade te voorkomen of de gevolgen van een incident, calamiteit, crisis of ramp tot een minimum te beperken. Hiervoor beschikken we over een actueel crisisbeheersingsplan, actuele bestrijdingsplannen en draaiboeken voor onder andere waterveiligheid, wateroverlast en waterkwaliteit. Om onze crisisbeheersingsorganisatie in stand te houden en te verbeteren oefenen we deze plannen jaarlijks. In 2014 krijgen de crisiscoördinatie en de operationele crisisorganisatie veel aandacht binnen ons werk.

2.4.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

Opleiden en oefenen

We hebben oefeningen gehouden voor de crisisteams op alle niveaus. De ervaringen en verbeterpunten worden verwerkt in de trainingscyclus. Aandachtspunten zijn het netcentrisch werken, het verder professionaliseren van de crisisorganisatie en het intensiveren van de samenwerking met onze partners. Om meer rendement uit de grootschalige (onaangekondigde) oefening te halen, is deze uitgesteld tot begin 2015. Zo kan het in te voeren netcentrisch werken beter worden getraind.

We zijn gestart met het intensiveren van de samenwerking met onze crisispartners. De samenwerking is gezocht met Wetterskip Fryslân om de mogelijkheden van een gezamenlijk (meerjarig) opleidingsprogramma te verkennen. Ook is geobserveerd bij een training van het Regionaal Operationeel Team van de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord en bij de systeem oefening van Wetterskip Fryslân. De ervaringen uit deze contacten worden verwerkt in het oefenplan. Ook hebben we de contacten geïntensiveerd met de andere veiligheidsregio's in ons beheergebied, defensie en nutsbedrijven. Doel daarvan is elkaar te leren kennen, van elkaar te leren en samen te oefenen.

Informatie- en communicatievoorziening en netcentrisch werken

Het crisisinformatie-systeem 'Eagle Water' (voorheen CIS) is binnen onze crisisorganisatie geïmplementeerd. We hebben dit systeem samen met de markt ontwikkeld. Met Eagle Water kan crisisinformatie snel en eenduidig worden gedeeld met de eigen organisatie en met crisispartners, zonodig via het landelijk crisismanagement-systeem LCMS. Bij de verdere ontwikkeling wordt aangesloten bij de veiligheidsregio's, collega-waterschappen, Rijkswaterstaat en nutsbedrijven. Met het crisisinformatie-systeem kunnen wij netcentrisch werken¹⁰. De crisisorganisatie heeft inmiddels kennisgemaakt met de netcentrische werkwijze. Intern hebben we informatiemangers geselecteerd en er zijn gerichte opleidingen gegeven.

Risico-communicatie

Met het beschikbaar komen van 3Di-overstromingsbeelden is een belangrijke stap gezet in het inzichtelijk maken van effecten van overstromingsgebeurtenissen. Tijdens het watersymposium in november is een deelsessie gewijd aan de effecten van mogelijke overstromingen. Bij deze deelsessie discussieerden onze belangrijkste partners (gemeenten, LTO, provincie, Rijkswaterstaat, veiligheidsregio's, defensie etc.) over de effecten van een overstroming in ons gebied, inzichtelijk gemaakt met 3Di en Eagle Water. Concreet resultaat van deze bijeenkomst is dat de burgemeester van Heerhugowaard heeft gevraagd om samen met ons en de veiligheidsregio een planstudie uit te voeren naar de overstromingsrisico's en beheermaatregelen binnen zijn gemeente.

---

¹⁰ Informatie snel en eenduidig delen met de eigen organisatie en met crisispartners.

Tijdens een grote persleidingbreuk in Zandijk, twee overlastsituaties als gevolg van hevige neerslag en een beperkte afschuiving van een herstelde boezemkade is adequaat gereageerd. Verder hebben zich geen incidenten voorgedaan die tot een crisissituatie hebben geleid.

2.4.3 Wat heeft crisisbeheersing in 2014 gekost?

Exploitatielasten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Crisisbeheersing	Externe kosten	0,1	0,1
	Interne kosten	0,8	0,4
	Totaal	0,9	0,5

Interne kosten

De interne kosten zijn hoger doordat de uren ten behoeve van crisisbeheersing zijn begroot op de producten van de diverse afdelingen, maar centraal gebundeld onder de noemer crisisbeheersing worden verantwoord, met als doel het inzicht in de totale tijdsbesteding te vergroten.

3 Voldoende water

In Hollands Noorderkwartier zorgen wij voor voldoende water in sloten en meren. Zonder goed waterbeheer zou bijna het gehele gebied onder water staan. Maar het blijft niet bij alleen pompen met onze gemalen. Het gaat ook om het bouwen, beheren en onderhouden van de infrastructuur die nodig is om het water vast te houden, te bergen en aan- en af te voeren. Daar komt heel wat bij kijken, zoals het bouwen van gemalen en stuwen, het onderhouden van waterlopen en het graven van waterpartijen. Wij nemen maatregelen tegen wateroverlast en watertekort, en brengen zo het watersysteem op orde voor de toekomst.

3.1 Indicatoren Voldoende water

Effect	Resultaten	Prestaties	Smiley
Voldoende water	In 2017 voldoet het watersysteem aan de normen voor wateroverlast	In 2017 is het programma Bestrijding wateroverlast uitgevoerd en zijn de 122 polders uit het programma op orde	
	In 2020 voldoet het watersysteem aan de afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW-Actueel)	In 2015 is 65 km van het programma Verbetering Boezemkades uitgevoerd (het rompprogramma)	
		In 2015 is een verdeling van het beschikbare water vastgesteld om mogelijke schade door watertekort te beperken	
	Het in stand houden van het watersysteem gericht op de vastgestelde functies	Het watersysteem (wateren en regionale keringen) voldoet aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheerplan	
Bij alle ruimtelijke ontwikkelingen zijn de belangen van het watersysteem meegenomen			

3.2 Programma Bestrijding wateroverlast

3.2.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Klimaatverandering heeft effect op onze taken op het gebied van waterafvoer, wateraanvoer en waterkwaliteit. In de toekomst verwachten we meer neerslag. De wateroverlastbestrijding is daarom één van de drie pijlers van onze Deltavisie. Ons doel is het watersysteem in 2017 te laten voldoen aan de normen voor wateroverlast van het NBW-actueel. Op basis van de trits 'vasthouden-bergen-afvoeren' is in de tweede fase van het Programma Wateropgave, tot 2014, al een belangrijk deel van de wateroverlast opgelost. In de derde fase, de periode tot 2017, brengen we nog ruim 30 polders op orde. Alle 122 polders binnen ons gebied voldoen dan aan de normen voor wateroverlast. Om ons doel te bereiken moet aan een aantal belangrijke voorwaarden zijn voldaan:

- voldoende beschikking over gronden;
- voldoende medewerking van de omgeving;
- voldoende subsidies verkrijgen.

3.2.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

We hebben vijftien polders op orde gebracht. In totaal voldoen nu 102 polders aan de normen voor wateroverlast. Dit is ruim 83% van de totale doelstelling.

Om € 5 miljoen te bezuinigen op de Wateropgave is ingezet op het opnieuw verkennen van de resterende opgave, het zoeken naar mogelijkheden om uitgaven te verlagen en het verkrijgen van subsidies. Door deze aanpak is de bezuinigingsdoelstelling behaald, zonder het naar beneden bijstellen van de doelstelling 122 polders op orde in 2017.

We hebben volop ingezet op het afronden van de laatste zeven projecten die aanspraak maken op subsidie van het Europese Plattelands Ontwikkeling Programma 2007-2013. Het oplossen van de wateropgave wordt in deze projecten gecombineerd met het verbeteren van de agrarische structuur. Alle projecten zijn eind 2014 tijdig afgerond. Een nauwe samenwerking met gemeenten en belanghebbenden in het gebied is hierbij cruciaal geweest.

3.2.3 Wat heeft het programma Bestrijding wateroverlast in 2014 gekost?

Programma-investeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Bestrijding wateroverlast	Uitgaven	6,8	7,9
	Inkomsten	-3,1	-2,9
	Totaal	3,7	5,0

Uitgaven

De lagere uitgaven zijn voornamelijk veroorzaakt door voordelige aanbestedingen van projecten en het deels verschuiven van enkele projecten naar 2015. Voor deze projecten was meer tijd nodig voor vergunningtrajecten en afstemming met de omgeving dan voorzien.

3.3 Programma Verbetering boezemkades

3.3.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Ons einddoel is in 2020 het watersysteem te laten voldoen aan de afspraken uit het NBW-actueel. In 2016 is 110 km boezemkade binnen het programma verbeterd. Daarmee voldoen de belangrijkste kades aan de veiligheidsnorm. Randvoorwaarde voor het verbeteren van kades is dat dit op een kostenbewuste en maatschappelijk acceptabele manier gebeurt.

3.3.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

Verbetering boezemkades

We hebben 15 km boezemkade verbeterd. Door vertraging bij de aanbesteding van twee projecten is de jaardoelstelling van 25 km niet gehaald. De vertraging ontstond door een 'mislukte' aanbesteding met een innovatieve contractvorm en bij een ander project verloopt de grondverwerving moeizaam. Daarmee komt het totaal op 84 km verbeterde kade. Het doel om 65 km in 2015 te verbeteren is hiermee wel gehaald.

Onderzoek

Bij een aantal polders waar bij een dijkdoorbraak veel schade ontstaat, is onderzoek gedaan naar de responstijd van herstelteams. Wanneer binnen de responstijd de instroom van water in de polder wordt beëindigd, wordt een grotere schade voorkomen. Deze onderzoeksresultaten zijn besproken met onze crisisbeheersingsorganisatie.

Naar aanleiding van het steeds vaker voorkomen van wateroverlast door clusterbuien is onderzoek gedaan naar de hoogte van kades in bewoond gebied. Een aantal kades waren te laag (23 km), waarvan 5 kilometers inmiddels op hoogte is gebracht.

3.3.3 Wat heeft het programma Verbetering boezemkades in 2014 gekost?

Programma-investeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Verbetering boezemkades	Uitgaven	14,2	14,0
	Totaal	14,2	14,0

3.4 Bestrijding watertekort

3.4.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

In het voorjaar en de zomer worden langere droge periodes verwacht. Daarom is ook watertekort één van de belangrijke onderwerpen in de Deltavisie. Ons beleid is erop gericht vanaf 2015 de maatschappelijke en economische schade door watertekort te beperken door een verantwoorde verdeling van het beschikbare water. Leidraad daarbij is de zogenaamde verdringingsreeks, die duidelijkheid geeft over de wijze van waterverdeling in tijden van schaarste.¹¹

Omdat de aanvoer van zoet water kostbaar en niet meer vanzelfsprekend is, hebben we de 'trias aquatica' ontwikkeld: een combinatie van zuinig omgaan met zoet water, het inzetten en ontwikkelen van nieuwe zoetwaterbronnen en het veiligstellen van de bestaande waterbronnen IJsselmeer en Markermeer.

3.4.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

De strategie voor Watertekort, zoals beschreven in de Deltavisie, is opgenomen in het Waterprogramma 2016-2021.

Het deelprogramma Zoetwater is in de fase dat de regio, dus wij en de watergebruikers, zelf aan zet is. Dit betekent dat we met de provincie in overleg zijn over een pilot Voorzieningenniveau. We hebben onderzocht welk gebied geschikt is voor een pilot en nemen hier begin 2015 een beslissing over. De pilot levert na het doorlopen van een gebiedsproces een set afspraken over enerzijds de maatregelen die wij als waterschap uitvoeren. En anderzijds welke maatregelen de gebruiker zelf nog kan treffen om aan de watervraag te voldoen. Daarnaast zijn we gestart met het afstemmen van de waterverdeling in het IJsselmeergebied en de regio Noordzeekanaal en Amsterdam-Rijnkanaal door Slim Watermanagement. Met Slim Watermanagement berekenen we de beste manier om het water te verdelen over het gehele watersysteem.

Via pilots, zoals Spaarwater¹² en zelfvoorzienende waterberging op Texel, is verder onderzocht hoe zuinig kan worden omgegaan met zoet water. Zodra de kosten en baten van dergelijke innovatieve oplossingen duidelijk zijn, kunnen de resultaten helpen gebruikers te stimuleren deze oplossingen toe te passen.

¹¹ Door op voorhand met de zogenaamde verdringingsreeks duidelijk te maken op welke manier de prioriteiten worden gesteld, kennen zowel de waterbeheerders als de watergebruikers de spelregels bij de verdeling van water in tijden van tekorten.

¹² Pilot in Breezand, waarbij zoet water in de ondergrond wordt opgeslagen om het in een droge periode efficiënt te gebruiken. Rendabel en duurzaam agrarisch watergebruik in een verziltende omgeving. Zie www.spaarwater.com.

3.4.3 Wat heeft het programma Bestrijding watertekort in 2014 gekost?

Omdat het programma zich in de planfase bevindt, maken de kosten nog onderdeel uit van het Integraal beheer van het watersysteem.

3.5 Integraal beheer van het watersysteem

3.5.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Het doel van integraal beheer van het watersysteem is het in stand houden van het watersysteem, gericht op de vastgestelde functies. Wij willen een robuust, op de toekomst (in)gericht watersysteem, dat voldoet aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheersplan. Daarom richten we ons bij het beheer mede op de effecten ervan op de waterkwaliteit. Hier passen we onze beheermethoden, voor zover nodig, op aan. Het kader voor het beheer is het Waterlopenbeheerplan.

De beheerinstrumenten voor het watersysteem brengen we op orde en houden we vervolgens actueel. Het gaat om:

- de legger van de waterlopen, reeds vastgesteld;
- de peilbesluiten¹³, gereed in 2018;
- en het beheerregister, gereed in 2017.

In 2020 hebben we het onderhoud van het functioneel stedelijk water van alle gemeenten overgenomen.

Het is ons streven om activiteiten van inwoners en bedrijven die nu nog vergunningplichtig zijn meer onder algemene regels te brengen. Hiermee ontstaat voor bepaalde activiteiten een verschuiving van vergunningplicht naar meldingsplicht.

3.5.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

Beleid

Waterprogramma

We zijn in 2013 begonnen met het opstellen van ons nieuwe waterbeheersplan, het Waterprogramma 2016-2021. Tijdens de watertafelbijeenkomsten eind 2013, zijn veel signalen ontvangen van onze stakeholders. Die signalen hebben geleid tot zestien bouwstenen voor het Waterprogramma, waarvoor we samen met onze stakeholders de komende jaren naar oplossingen en samenwerkingsverbanden gaan zoeken. De bouwstenen zijn integraal opgenomen in het ontwerp-Waterprogramma, dat in december ter inzage is gelegd voor de inspraak. Deze aanpak, waarbij veel energie is gestoken in het begeleiden van het proces en het schrijven van het Waterprogramma, heeft ertoe geleid dat we meer dan 300 stakeholders vanuit 70 organisaties aan het proces hebben verbonden. Het Waterprogramma wordt gekoppeld aan het nieuwe meerjarenplan door uit te gaan van dezelfde maatschappelijke effecten, resultaten en prestaties. In het Waterprogramma is tevens de 2^e fase KRW en het grondwaterbeleid opgenomen.

Algemene regels Keur

We hebben verkend welke activiteiten van inwoners en bedrijven die nu nog vergunningplichtig zijn, onder de algemene regels kunnen worden gebracht. Vanwege de risico's en de verschillende belangen die hierbij spelen vraagt dit om zorgvuldigheid. De inschatting is dat eind 2015 de nieuwe set van Algemene regels bij de Keur gereed is.

---

¹³ In een peilbesluit leggen we de waterpeilen vast die we onder normale omstandigheden handhaven.

Beheerinstrumenten

Legger waterlopen

De legger voor waterlopen is opnieuw vastgesteld.

Beheerregister

Het verzamelen van de benodigde gegevens voor het opstellen van het beheerregister Watersystemen is voor 35% van ons beheergebied gereed. De planning van 20% is hiermee ruim gehaald. Voor het overige deel is het meetwerk aanbesteed. Voor het op orde houden is gestart met de ontwikkeling van een mutatiemeldingssysteem.

Peilbesluiten

We actualiseren onze peilbesluiten volgens de afspraken met de provincie. Vier peilbesluiten zijn vastgesteld waarbij het 'praktijkpeil' is vastgelegd zonder eerst een volledig gebiedsproces te doorlopen. Daarnaast hebben we gewerkt aan gedeeltelijke herzieningen op aanvraag van externe partijen en de voorbereiding van vier peilbesluiten. Daarmee zijn onze peilbesluiten voor 70% actueel. Dat is minder dan de beoogde 85%, doordat voor een aantal 'verlopen' peilbesluiten de procedure wel is gestart, maar nog niet volledig is afgerond. Deze betreffende peilbesluiten blijven overigens nog wel van kracht totdat nieuwe peilbesluiten voor deze gebieden zijn vastgesteld.

Participaties en gebiedsontwikkelingen

In de gebiedsprocessen en samenwerkingsverbanden zorgen wij ervoor dat onze belangen worden meegewogen. Voor de gebieden 'Zeevang', 'Kalverpolder', 'Westzaan', 'Waterland-Oost' en 'Eilandspolder-Oost' zijn deze processen doorlopen.

Binnen het samenwerkingsproject 'Wormer- en Jisperwater' is het baggerwerk in de lijnvormige watergangen uitgevoerd en in de plassen van start gegaan. Het baggeren wordt op een innovatieve manier uitgevoerd, waarbij de stroming van bagger in het gebied wordt tegengegaan door het gebruik van geotextielconstructies¹⁴.

In de pilot 'Schoon Watervallei' hebben we samen met gebiedspartners de mogelijkheden voor de toekomstige watervoorziening en zelfvoorzienendheid verkend. Resultaat is een aantal oplossingsmogelijkheden die bijdragen aan een zuiniger gebruik van schoon zoetwater en de inzet van nieuwe zoetwaterbronnen (Deltavisie).

Samenwerking met gemeenten

Waterplannen

Met 60% van de gemeenten is een waterplan opgesteld; de doelstelling van 70% is daarmee niet gehaald. Naar verwachting wordt dit in 2015 weer ingelopen.

De intentieovereenkomst voor het waterplan Landsmeer is getekend. Met de gemeenten Medemblik en Enkhuizen is later gestart met het opstellen van het waterplan vanwege een herprioritering.

In de waterplannen zijn maatregelenpakketten opgenomen om de doelen van het plan te bereiken. Om het effect van maatregelen te kunnen meten leggen we de nulsituatie vast. Voor de gemeenten Amsterdam-Noord, Wormerland en Oostzaan is de nulsituatie vastgelegd. Waar nodig is de relatie gelegd met potentiële locaties voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers.

We zijn gestart met een verkenning naar de Waterplannen 2.0. In het kader van de evaluatie van de in uitvoering zijnde waterplannen met de gemeenten Hoorn, Heerhugowaard en Purmerend hebben we de resultaten van deze verkenning met deze gemeenten gedeeld.

---

¹⁴ Geotextielen zijn waterdoorlatende textielen die gebruikt worden in combinatie met grond, in water- en wegenbouwkundige toepassingen.

Overname onderhoud stedelijk water

De overnametrajecten met de gemeenten Stede Broec en Heiloo zijn afgerond. Met de gemeenten Heemskerk, Waterland en Zaanstad zijn de overnametrajecten voortgezet of gestart. We liggen op schema voor het doelbereik om in 2020 de overnametrajecten met alle gemeenten afgerond te hebben.

Plannen van derden en Watertoets

Wij adviseren in het kader van de Watertoets bij plannen van derden en ondersteunen regionale partijen bij een zorgvuldige ruimtelijke afweging. Het gaat hierbij om toekomstbestendigheid en het voorkomen van verslechtering voor het watersysteem. We hebben adviezen uitgebracht over circa 600 verschillende plannen. Ongeveer 75 plannen met een geringe invloed zijn direct via de Digitale watertoets van een passend advies voorzien. Bij plannen met grote invloed op het watersysteem hebben we onze belangen tijdig ingebracht, bijvoorbeeld door deelname aan een projectteam.

Bestemmingsplannen van gemeenten zijn getoetst, waarbij onze belangen zijn ingebracht. Voor ongeveer 90% van de gemeenten is een waterbank opgesteld. De ervaringen die wij terug krijgen van gemeenten zijn positief. De waterbank geeft ons meer flexibiliteit in het compenseren van nieuw aangelegde verharding door voldoende waterberging binnen de ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de andere gemeenten is momenteel nog geen directe behoefte of aanleiding om een waterbank op te stellen.

Beheer en onderhoud waterlopen

Het maaien van oevers, rietschoten en waterbergingen is door de eigen organisatie, door Landschap Noord-Holland of door aannemers uitgevoerd.

In het kader van assetmanagement is het totale areaal waterlopen, oevers en waterbergingen in eigen onderhoud in kaart gebracht en ondergebracht in een onderhoudbeheersysteem. Hoe we in de toekomst de oevers en waterbergingen gaan beheren, is vastgelegd in een instandhoudingsplan. Hiermee is voor de waterlopen in eigen beheer en onderhoud de eerste stap gezet om aan de doelstellingen van de tweede KRW-periode (2015-2021) te voldoen.

Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems

In totaal is 1.232.000 m³ gebaggerd (681.000 m³ in het landelijk gebied, 154.000 m³ in het stedelijk gebied, 148.000 m³ in de boezem en 249.000 m³ in de integrale projecten) en zijn de werkzaamheden volgens planning uitgevoerd. Circa 4.700 m³ bagger was verontreinigd. De planning bij de gemeenten Waterland en Zaanstad liep uit door nieuwe afspraken over natuurwaarden/beheerland en vanwege toename van de omvang van het werk door intensieve samenwerking. De gunstige marktsituatie en 'werk met werk maken' hebben ervoor gezorgd dat de eenheidstarieven voor het baggeren relatief laag zijn gebleven.

Baggerdepots

Voor de opslag van herbruikbare bagger beschikken we over twintig baggerdepots. De certificering van het beheer van de depots is verlengd. We hebben circa 140.000 m³ baggerspecie ontvangen. Circa 15.000 m³ gerijpte bagger voerden we af uit de depots, waarvan ruim een derde in eigen werken is verwerkt en de rest is bij derden afgezet. Niet herbruikbare bagger is afgevoerd naar het baggerdepot van Baggerzorg in Nauerna.

Integrale projecten

Integrale baggerprojecten zijn samenwerkingsprojecten met andere partijen waarbij baggeren de enige of meest omvangrijke activiteit binnen het project is. Het baggerwerk in het project 'Wormer- en Jisperwater' is conform planning uitgevoerd. De projecten 'Kalverpolder' in Zaanland en 'Eilandspolder fase 2' in de Schermer zijn volgens planning afgerond. Conform de afspraken is op de voormalige stortplaatsen in het IJperveld bagger en gerijpte bagger gestort voor de instandhouding van de aanwezige afdekklagen.

Sanering van waterbodems

De planning was te starten met het saneren van de zeven meest urgente locaties. Daarvan is één locatie gesaneerd, de sanering van twee locaties is voorbereid en vier locaties worden door gemeenten (Zaanstad en Medemblik) gesaneerd. Acht locaties dienen nog nader te worden beoordeeld. Het onderzoek hiervoor is gestart.

Kwaliteitsbaggeren (KRW)

Naast het reguliere onderhoudsbaggeren en uitvoeren van saneringen kan de waterkwaliteit een reden zijn om te baggeren. Relatief veel bagger in een kleine en ondiepe waterloop kan leiden tot zuurstoftekort, botulisme en (versnelde) algenbloei. Aan de hand van landelijk bepaalde criteria zijn locaties bepaald waar wordt verwacht dat baggeren daar een groot positief effect heeft op de waterkwaliteit. Deze zijn opgenomen in het maatregelenpakket voor de tweede planperiode van de KRW (2016-2021).

Optimalisatie baggerstromen

Onderzoek naar onze baggerstromen geeft aan dat optimalisatie van de koppeling van de afzet van (gerijpte) bagger en de vraag naar grond voor projecten mogelijk grote kostenbesparingen kan opleveren. We hebben een traject gestart om de interne afstemming van vraag en aanbod structureel in de organisatie te verankeren.

Afstemming met de Regionale Uitvoeringsdiensten Noord-Holland Noord en Waterland, die strengere normen hanteerden, heeft ervoor gezorgd dat de toepassingsmogelijkheden voor ingedroogde bagger zijn verruimd tot het landelijk kader.

Peilbeheer

Het watersysteem is adequaat beheerd naar de gebruiksfunctie en wateroverlast en -schaarste zijn zoveel mogelijk voorkomen. We hebben de beschikbare objecten zoals gemalen, stuwen en inlaten ingezet om het waterpeil te handhaven overeenkomstig de peilbesluiten.

In de zomermaanden is door lokaal hevige buien twee keer wateroverlast ontstaan. Op 28 juli was er wateroverlast in de omgeving van Heemskerk en Beverwijk, op 22 augustus in de omgeving van Krommenie, Assendelft en Wormerveer. Daarbij is schade aan woningen en landbouwproducten ontstaan. Om de schade te beperken, zijn extra pompen ingezet. Waar nodig zijn gesprekken gevoerd met gemeente, bewoners, LTO en telers om te komen tot verbetering van de waterhuishoudkundige situatie, waaraan in 2015 vervolg wordt gegeven.

In samenwerking met onze energieleverancier hebben we een systeem ontwikkeld waarbij enerzijds de inzet van de gemalen en anderzijds vraag en aanbod van elektriciteit op elkaar worden afgestemd. In de polder Schermer is een pilot afgerond, die leidde tot een besparing van 15% op energiekosten.

Peilregulerende werken

De peilregulerende werken zijn beheerd conform de uitgangspunten van het gemalenbeheerplan. De bouw van het gemaal Schardam is gestart. De planprocedure voor de bouw van gemaal Monnickendam is zo goed als afgerond. De bouw van de gemalen Wieringerwaard, Purmer stedelijk en Prins Hendrik is aanbesteed.

De onderhoudsstrategie voor de peilregulerende werken is geïmplementeerd. Gestart is met het uitvoeren van een conditiemeting van de peilregulerende werken. De resultaten van deze conditiemeting en de onderhoudsstrategie gaan de basis vormen van het meerjarenonderhouds- en vervangingsplan voor de peilregulerende werken.

Vergunningverlening en handhaving Keur

Ons doel is bij de beoordeling van vergunningaanvragen meer te kijken naar het effect van de aangevraagde werkzaamheden op de belangen van het watersysteem. Hoewel onze beleidsregels

hierop nog niet zijn aangepast, zijn vergunningaanvragen wel zoveel mogelijk zo behandeld. Waar nodig is met aanvragers naar alternatieven gezocht. Er zijn ruim 2.200 vergunningsaanvragen en meldingen behandeld, waarbij 98% binnen de wettelijke termijnen is beschikt. Hiermee hebben we ons doel behaald.

Digitaal loket

Het digitaal aanvragen van een watervergunning verloopt stroef. De oorzaak is dat het Rijk het 'Omgevingsloket online' niet tijdig heeft aangepast.

Handhaving (Schouwproces)

De najaarsschouw is voor het eerst geheel digitaal uitgevoerd, zowel in het veld als op kantoor. Daarmee is een efficiencywinst gerealiseerd en was de najaarsschouw vóór 1 december afgerond. Tegelijkertijd is er geschouwd op basis van de nieuwe streefbeelden voor het onderhoud van waterlopen, die aansluiten bij de KRW-doelen. Het aantal schouwmeesters is, in verband met de nieuwe efficiëntere manier van werken, teruggebracht van 300 naar 110.

3.5.3 Wat heeft het integraal beheer van het watersysteem in 2014 gekost?

Exploitatielasten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Beheer watersystemen	Externe kosten	20,2	21,2
	Externe opbrengsten	-1,5	-2,1
	Kapitaallasten	18,9	18,4
	Voorzieningen	8,1	8,1
	Interne kosten	20,0	19,5
	Totaal excl. reserves	65,7	65,1
	Reserves	0,1	0,0
	Totaal incl. reserves	65,8	65,1

Externe kosten

De externe kosten zijn lager door een aantal oorzaken. Voor de actualisatie en het opstellen van de legger was aanvullend onderzoek nodig, met vertraging in het onderhoud en beheer van de regionale waterkeringen tot gevolg. De werkzaamheden voor de toetsingen van leidingen in waterkeringen zijn intern uitgevoerd, waardoor een extern bureau niet nodig was. Voor het toetsen van de kunstwerken in de waterkeringen bleken, naast gunstige aanbestedingstrajecten, ook minder gegevens te hoeven worden ingewonnen.

Externe opbrengsten

De lagere externe opbrengsten zijn vrijwel geheel veroorzaakt doordat de bijdrage van de provincie voor uitvoering van het vaarwegbeheer nog niet aan ons is toegekend. In de begroting werd ervan uitgegaan dat de provinciale bestuurlijke besluitvorming over het vaarwegbeheer zou zijn afgerond. Zie ook de toelichting bij hoofdstuk 5.3.3.

Kapitaallasten

De hogere kapitaallasten zijn voornamelijk veroorzaakt door het sneller afronden van diverse investeringsprojecten. Het programma Verbetering Boezemkades veroorzaakt hogere kapitaallasten door een groter aandeel onderzoeken met een kortere afschrijvingstermijn.

Interne kosten

De hogere interne kosten houden verband met een grotere personeelsinzet voor het Waterprogramma als gevolg van het complexe karakter van het doorlopen proces. Hierbij is ervoor gekozen om intensief met de omgeving en partners in dialoog te gaan.

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Beheer watersystemen	Uitgaven	11,5	12,3
	Inkomsten	-0,1	-0,5
	Totaal	11,4	11,8

Uitgaven

De lagere uitgaven zijn veroorzaakt door vertraging van enkele aanbestedingstrajecten voor de verbouw van gemalen door een langere voorbereidingstijd door het toepassen van design&construct-contracten, het mislukken van aanbestedingstrajecten en het toepassen van innovatieve oplossingen. De uitgaven schuiven door naar 2015.

Inkomsten

De lagere inkomsten zijn vooral veroorzaakt door vertraging bij de bouw van het nieuwe gemaal Purmer stedelijk in Purmerend, vanwege afstemming met de gemeente over het bestemmingsplan. De bijdrage van de gemeente wordt daarom pas in 2015 ontvangen.

3.6 Monitoring van het watersysteem

3.6.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Het monitoren en modelleren van het watersysteem biedt ondersteuning aan het maken en evalueren van beleid, de planvorming, het programmatisch werken en het beheer van het watersysteem. Dit alles om het watersysteem goed te laten functioneren en te blijven optimaliseren. Hiermee geven we tevens invulling aan de informatiebehoefte die voortkomt uit landelijke en Europese regelgeving en programma's zoals het NBW, KRW, VBK-2, het Deltaprogramma en de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR), maar ook uit stedelijke waterplannen, vergunningverlening, handhaving, natuurwetgeving en peilbeheer. Voor het bepalen van de waterkwaliteit meten we de chemische en biologische kwaliteit. Verder onderzoeken we of de zwemwateren aan de eisen voldoen.

We willen een goed functionerend monitoringsysteem, waarin informatievraag en -aanbod dicht bij elkaar liggen. Efficiency staat bij het meten en (model)onderzoeken centraal.

3.6.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

Om in de informatiebehoefte te voorzien zijn meetprogramma's, scenariostudies en watersysteemmodellen opgesteld, ontwikkeld en uitgevoerd. Tevens hebben we onderzoek verricht om aan wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen, intern en extern te kunnen adviseren en om bij te dragen aan onze te realiseren doelen. De opgebouwde kennis hebben we vastgelegd in kennis- en informatiesystemen.

Voor de beoordeling van de waterkwaliteit, tevens nodig voor de KRW-rapportage aan de Europese Commissie, meten we de chemische kwaliteit (onder andere stikstof, fosfaat, chloride en bestrijdingsmiddelen) en de biologische kwaliteit (planten, kleine waterdieren, algen en vissen). We

Pagina
30

Datum
28 april 2015

Registratienummer
15.14068

hebben tijdens het zwemseizoen, naast de algemene waterkwaliteit, ook de zwemwaterkwaliteit van de officiële zwemwaterlocaties bepaald en aan de provincie gerapporteerd. Ook bij het tot stand komen en uitvoeren van plannen en programma's is advies gegeven en onderzoek gedaan, bijvoorbeeld voor stedelijke waterplannen, vergunningverlening en handhaving.

Voor de KRW is onderzoek verricht om te kunnen komen tot haalbare doelen en daarbij horende maatregelen. We hebben diverse model- en scenariostudies uitgevoerd om de strategie te bepalen voor situaties met wateroverlast, watertekort en overstroming. Binnen deze modellen slagen we erin om meetgegevens en modelresultaten steeds verder te integreren voor een hogere betrouwbaarheid.

Ook is geïnvesteerd in de ontwikkeling van hoogwaardige en steeds efficiëntere informatiesystemen en applicaties om in- en extern informatie beschikbaar te stellen over waterkwaliteit en waterkwantiteit.

Wij zijn gestopt met deelname aan het KRW volg- en stuursysteem (VSS). Dit systeem is voor dagelijks gebruik nog onvoldoende volwassen gebleken.

3.6.3 Wat heeft monitoring van het watersysteem in 2014 gekost?

De kosten voor monitoring zijn opgenomen in de beheerkosten van Waterveiligheid, Schoon (zoet) water en Voldoende water.

4 Schoon (zoet) water

We zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Water in beekjes, sloten, kanalen, plassen en meren moet schoon zijn. Ook veilig recreëren in en op het water vraagt om schoon water. Dit bereiken we door het zuiveren van afvalwater, het onderhouden en baggeren van waterlopen en het investeren in maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Maar ook door het verlenen van watervergunningen en het toezicht houden op lozingen.

4.1 Indicatoren Schoon (zoet) water

Effect	Resultaten	Prestaties	Smiley
Schoon (zoet) water	In 2027 voldoen de 54 waterlichamen in ons beheergebied aan de kwaliteitsdoelstellingen van het watersysteem conform de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)	In 2015 zijn de inrichtings-, beheer- en onderzoeksmaatregelen uit het KRW-programma afgerond	? ¹⁵
	Het op maatschappelijk verantwoorde wijze verlenen van vergunningen en handhaven van wet- en regelgeving en beleid, conform de kwaliteitsdoelstellingen van de KRW	De wateren voldoen aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheerplan	
	We streven naar een integrale (afval)waterketen tegen acceptabele kosten.	In 2015 zijn de lozingen afgestemd op de waterkwaliteit van het ontvangende watersysteem	
		In 2015 voldoen de zuiveringen aan de lozingsnormen	

4.2 Programma Kaderrichtlijn Water

4.2.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is erop gericht om uiterlijk in 2027 een goede waterkwaliteit en een goede ecologische toestand van het watersysteem te bereiken. De 54 waterlichamen in ons beheergebied moeten dan voldoen aan de KRW-doelstellingen. Dit leidt uiteindelijk tot een gezond en betrouwbaar watersysteem met voldoende veerkracht om (plaatselijke) verstoringen op te vangen.

De KRW-cyclus kent drie planperiodes: 2010-2015, 2016-2021 en 2022-2027. In de planperiode tot 2015 voeren we het vastgestelde maatregelen- en activiteitenpakket uit. De 32 officiële zwemwaterlocaties voldoen in 2015 tenminste aan de status 'aanvaardbaar' van de Europese Zwemwaterrichtlijn.

¹⁵ Alle voorgenomen maatregelen zijn uitgevoerd. Een discussie loopt over de vraag of de genomen maatregelen voldoende zijn om de kwaliteitsdoelstellingen in 2027 te kunnen behalen. Onder andere is gebleken dat natuurlijke achtergrondbelasting een belemmerde werking heeft op het behalen van deze doelstellingen.

4.2.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

Beleid

De KRW vereist dat ter voorbereiding op de besluitvorming over de maatregelen voor de tweede KRW-periode een gebiedsproces wordt doorlopen. Wij hebben dit geïntegreerd met het proces rond het Waterprogramma 2016-2021. De uitkomsten van het gebiedsproces voor de KRW zijn vastgelegd in een publieksfolder. De juridische verankering van de KRW-doelen en -maatregelen gebeurt door de verschillende samenwerkingspartijen in hun eigen plannen. Voor ons is dit het Waterprogramma 2016-2021.

Onderzoek

Het geactualiseerde onderzoeksprogramma uit het lopende waterbeheersplan WBP4 is voortgezet en kan in 2015 conform planning worden afgerond. Ook is het onderzoek naar de achtergrondbelasting afgerond en hebben wij de niet-beïnvloedbare natuurlijke achtergrondbelasting verwerkt in de KRW-doelstellingen. Dit is gedaan voor 25 van de 51 waterlichamen waar de natuurlijke achtergrondbelasting belemmerend bleek te zijn voor het halen van de eerder op basis van landelijke criteria gestelde doelen.

Omschakelen naar natuurvriendelijk onderhoud

De belangrijkste beheermaatregel om de doelstellingen van de KRW te halen, is het omschakelen naar natuurvriendelijk beheer en onderhoud. We zijn gestart met de verandering van het beheer van riet- en natuuroevers. Onderdeel hiervan is het creëren van poelen en nevengeulen, waardoor meer ruimte ontstaat voor watergebonden flora en fauna.

Monitoring, evaluatie en rapportage

We hebben de verplichte monitoring van de chemische en biologische kwaliteit van onze waterlichamen uitgevoerd en daarover gerapporteerd. In zijn algemeenheid komt het erop neer dat de waterkwaliteit na 2009, afhankelijk van de gemeten parameter, is verbeterd dan wel niet verslechterd. In het kader van de landelijke afspraken over KRW-rapportages hebben wij informatie aangeleverd aan het Informatiehuis Water en het secretariaat van Rijn-West over de uitgevoerde maatregelen en de ontwikkeling van de waterkwaliteit in ons beheergebied.

We hebben ook het effect gemeten van de uitgevoerde maatregelen bij vispassages en hebben de monitoring van de effecten van de natuurvriendelijke oevers voortgezet. Zo is bijemaal Kadoelen te Amsterdam-Noord een proefopstelling met onderwatercamera's geplaatst om de vismigratie vast te leggen. De eerste resultaten zijn veelbelovend. De opstelling werkt en eerste trekvisen zijn waargenomen.

Zwemwaterkwaliteit

De bacteriële waterkwaliteit van de officiële zwemwaterlocaties in ons gebied is onderzocht. Deze was op de meeste zwemlocaties in orde. Op zes van de 32 locaties werd de norm overschreden, waarbij het meestal ging om een kortdurende overschrijding. Door de zachte winter en het vroege voorjaar kwam de bloei van blauwalgen al vroeg op gang. Op veertien locaties werd dit seizoen de norm, meestal kortdurend, overschreden.

Het onderzoek naar de mogelijkheden de zwemwaterkwaliteit te verbeteren is voortgezet. Op drie locaties zijn als experiment maatwerkoplossingen uitgevoerd waarvan de effectiviteit gedurende twee jaar wordt gemeten.

Overige maatregelen

De kernmerken, doelen en maatregelen van de waterlichamen zijn vastgelegd in de factsheets – de lijsten met relevante feiten en actuele gegevens. De factsheets zijn in het kader van het gebiedsproces voor de tweede KRW-periode geactualiseerd.

We verwachten met de aanleg van natuurvriendelijke oevers de waterkwaliteit te verbeteren. Dit jaar is dertig km oever natuurvriendelijk ingericht, waarmee in totaal 130 km is gerealiseerd. Hiermee is de resultaatverplichting voor de eerste planperiode van 116 km reeds behaald. We bevorderen de vismigratie door vastgestelde knelpuntlocaties passeerbaar te maken voor vissen. Dit doen we om een betere visstand in het watersysteem te bereiken. We hebben acht vismigratieknelpunten opgelost, vier meer dan gepland, waardoor in totaal 36 knelpunten zijn opgelost.

Samenwerking

De samenwerkingsovereenkomst met de Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken is geëindigd. In het kader van deze overeenkomst zijn door agrariërs groenblauwe¹⁶ diensten geleverd gericht op verbetering van de waterkwaliteit. Omdat de resultaten bijzonder positief zijn, wordt de samenwerking in 2015 voortgezet.

4.2.3 Wat heeft het programma KRW in 2014 gekost?

Naast de kosten voor het programma KRW voeren we maatregelen uit die onderdeel uitmaken van onze reguliere taken. De kosten van deze maatregelen hebben we op andere plaatsen in de begroting opgenomen. Ze zijn daar niet specifiek zichtbaar als KRW-gerelateerde kosten.

Programma-investeringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Programma KRW	Uitgaven	2,4	2,2
	Inkomsten	-0,3	-0,2
	Totaal	2,1	2,0

4.3 Beheersing van lozingen: vergunningverlening en handhaving

4.3.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Conform de waterkwaliteitsdoelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) verlenen we op maatschappelijk verantwoorde wijze vergunningen en handhaven we de naleving van wet- en regelgeving en vigerend beleid.

We verstrekken minstens 95% van de vergunningen binnen de wettelijk gestelde termijnen. We zien toe op naleving van de vergunningen door de vergunninghouder. Als dit noodzakelijk is, dwingen we het naleven van vergunningen af door te handhaven.

4.3.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

Activiteitenbesluit

Uit onze inventarisatie is gebleken dat alle vijftien rwzi's onder de algemene regels van het Activiteitenbesluit (AB) vallen. Vijf rwzi's (Alkmaar, Beemster, Den Helder, Oosthuizen Wieringermeer) voldoen voor stikstof en fosfaat nog niet aan de eisen van het AB. Er is een overgangsregeling van drie jaar om deze rwzi's te laten voldoen aan de AB-normen.

¹⁶ Blauwgroene diensten zijn kwaliteitsverhogende activiteiten die verder gaan dan waartoe een agrariër of burger verplicht is. Het betreft diensten die aan overheden worden geleverd en een bijdrage leveren aan maatschappelijke belangen, zoals de kwaliteit van natuur, water, landschap, cultuurhistorie en recreatie in het landelijk gebied.

Informatiesysteem

Het huidige informatiesysteem wordt vervangen door een nieuw systeem. Dit nieuwe systeem is ontwikkeld in een samenwerkingsverband tussen zeven waterschappen en Rijkswaterstaat. De implementatie verloopt in stappen. Bij een aantal waterschappen heeft de implementatie plaatsgevonden en wij volgen in 2015.

Effectief handhaven

Onze prioriteiten voor handhaving zijn gebaseerd op een risicoanalyse. Deze is geactualiseerd en afgestemd met externe partners. We hebben 85% van onze handhavingscapaciteit besteed aan de beheersing van lozingen en 15% aan het afhandelen van incidenten, meldingen en klachten op het gebied van de Keur. Bij 83% van de uitgevoerde controles zijn geen overtredingen geconstateerd. In 103 gevallen zijn handhavingsmaatregelen getroffen.

Effectief vergunningverlening

Bedrijfsprocessen zijn herzien en er is strak gestuurd op het tijdig verlenen van de aangevraagde vergunningen. De gestelde doelstelling van 95% is met 98% gehaald.

Samenwerking Omgevingsdiensten

De visie op de samenwerking met Omgevingsdiensten (Regionale uitvoeringsdiensten) is in overleg met Rijkswaterstaat landelijk vastgesteld. Voor de kwaliteitscriteria van de voorgestelde Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving is een landelijke werkgroep opgericht. Wij hebben bijgedragen om de criteria, die van oorsprong gericht zijn op gemeenten, te vertalen naar de waterschappen en Rijkswaterstaat. De eindrapportage volgt in 2015. Dan kan worden vastgesteld of we aan de kwaliteitscriteria voldoen.

4.4 Beheersing van lozingen: afvalwaterketen

4.4.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Met de afvalwaterketen streven we naar schoon water voor mens, dier en milieu tegen maatschappelijk acceptabele kosten. Om dit te bereiken, willen we een integrale afvalwaterketen die wordt beheerd 'als ware het één keten'. Verder streven we naar een duurzame benadering van de afvalwaterketen. Hiervoor is een transitie nodig van 'afvalstofdenken' naar 'grondstofdenken'. Voor dit alles is een intensieve samenwerking met onze partners in de keten noodzakelijk.

Het bovenstaande is de kern van de Toekomstvisie afvalwaterketen en het Programma Waterketen 2014-2017. Hiermee geven we invulling aan de doelen en afspraken uit het Bestuursakkoord Water, het MJA-3¹⁷ en de KRW.

4.4.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

De Toekomstvisie afvalwaterketen, uitgewerkt in het Programma Waterketen 2014-2017, bevat vier speerpunten van waaruit we activiteiten ontwikkelen: (1) begin bij de bron, (2) functies van (afval)water, (3) toekomstbestendige bedrijfsvoering en (4) samenwerken in één waterketen.

Begin bij de bron

Scheiden van schoon en vuil water

In afvalwaterakkoorden maken we afspraken met gemeenten over afvalwaterhoeveelheden, zodat minder ongezuiverd rioolwater overstort in het oppervlaktewater. Met 47% van de gemeenten (15 van de 32) hebben we een afvalwaterakkoord gesloten. Onze doelstelling was 50%. We hebben prioriteit gegeven aan onze rapportage aan de Visitatiecommissie Waterketen over de samenwerking met gemeenten, waardoor minder aandacht kon worden besteed aan de

---

¹⁷ Meerjarenaafpraak energie-efficiency.

afvalwaterakkoorden. Met twee gemeenten is een nieuw afvalwaterakkoord voorbereid. Deze worden in 2015 bestuurlijk vastgesteld.

Overnamepunten

In de begroting was het uitgangspunt dat we gemeentelijke persleidingen en rioolgemalen zo veel mogelijk in beheer en onderhoud overnemen. In december is nieuw beleid vastgesteld en nemen we het beheer en onderhoud niet meer over. Reeds gemaakte afspraken over overnames komen we uiteraard na. Zo hebben we onder andere vijftien rioolgemalen overgenomen van de gemeente Hoorn.

Klimaatverandering: omgaan met regenwater

We hebben nagenoeg alle gemeenten geadviseerd bij het opstellen van gemeentelijke rioleringsplannen over ambities, beheer en benodigde maatregelen binnen de afvalwaterketen en in de openbare ruimte. We hebben samen met gemeenten onderzocht hoe zij bij ruimtelijke (her)inrichtingen regenwater kunnen opvangen en afvoeren, zodat de rwzi's daarmee niet meer worden belast. De beleidsparagraaf over klimaatbestendigheid in de gemeentelijke rioleringsplannen zetten we samen met de gemeenten op. In maart is een symposium voor gemeenten gehouden over het meer klimaatbestendig maken van het stedelijk gebied.

Bij de uitwerking van het Deltaprogramma in het Waterprogramma zijn de belangen van de waterketen meegenomen. We hebben samen met de partners intensief gewerkt aan de bouwsteen 'medicijnresten' en hiervoor een strategie ontwikkeld. De Unie van Waterschappen heeft deze overgenomen.

Discrepantie

De discrepantie¹⁸ over het voorgaande jaar is vastgesteld op 6%. Dit is een laag percentage dat ruim lager is dan het landelijk gemiddelde rond 12%. Er was daarom geen aanleiding voor uitvoering van een nader gedetailleerd (en kostbaar) onderzoek.

Decentrale sanitatie

De pilot voor decentrale sanitatie¹⁹ in de nieuw te ontwikkelen wijk Kreekrijk (Zaanstad) gaat voorlopig niet door. De nieuwbouwplannen zijn uitgesteld en deels gewijzigd. Voor de sanitatie van het buitengebied is een proces met veel betrokkenen gestart om te onderzoeken of dit kan worden gecombineerd met composteren en verbeteren van de bodemkwaliteit.

Het verwijderen van medicijnresten uit bedrijfsafvalwater aan de bron verkeert nog in een pril stadium. Er zijn geen ziekenhuizen of zorginstellingen binnen ons werkgebied die hiermee aan de slag zijn gegaan.

Bewustwording gebruiker: 'goed rioolgebruik'

Om mensen bewust te maken van de gevolgen van hun handelen zijn we zijn aangesloten bij de publiekscampagnes van RIONED²⁰ ('Ja, ik hou vet apart', 'Help, mijn riool doet het niet') en stellen informatiemateriaal beschikbaar. In samenwerking met de nieuwe RUD's²¹ geven we voorlichting over bedrijfsmatige afvalwaterlozingen. Rond de jaarwisseling is een mediacampagne gevoerd over frituurvet dat in het riool belandt en dat mensen zich onvoldoende bewust zijn van de schade (en kosten) die hiermee wordt veroorzaakt.

¹⁸ Discrepantie is het verschil tussen opgelegde zuiveringsheffing in vervuilingseenheden en de daadwerkelijk gemeten vuilvrucht in het aangeboden afvalwater in inwonerequivalenten.

¹⁹ Het op lokaal niveau, dus niet centraal in een regionale rwzi, behandelen van afvalwater.

²⁰ Stichting RIONED is het non-profit kenniscentrum voor riolering en water in de stad bestaande uit overheden, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen.

²¹ Regionale Uitvoeringsdienst op het gebied van milieutaken.

Er hebben zich drie persleidingbreuken voorgedaan die adequaat zijn aangepakt.

Functies van (afval)water

Hergebruik van grondstoffen, energie en water

Afvalwater bevat onder andere energie, nutriënten en water. Daardoor heeft het een functie als drager van waardevolle grondstoffen, die mogelijk kunnen worden teruggewonnen. Van alle zuiveringen is in kaart gebracht welke mogelijkheden voor hergebruik van grondstoffen (ook water) en opwekken van energie kansrijk zijn. Dit is vastgelegd in een kanskaart die het uitgangspunt is bij nieuwe investeringsprogramma's voor de waterketen.

Om een beeld te geven waaraan gewerkt is:

- een verkenning om warmte van bedrijven, waaronder rwzi Zaandam-Oost, in te zetten voor energiebehoefte uit de omgeving (warmtenet);
- een plan voor de Energiefabriek op rwzi Beverwijk;
- voorbereiding van de Grondstoffenfabriek voor celstofvezels op rwzi Beemster;
- onderzoek naar de mogelijkheden voor gebruik van CO₂ in drinkwaterbereiding door plaatsing van een CO₂-pilotinstallatie op de rwzi Beverwijk.

Effecten van effluentlozingen op het watersysteem

Het meerjarig onderzoek naar achtergrondbelasting is nog niet volledig opgeleverd. Inmiddels zijn de resultaten van het onderzoek naar de achtergrondbelasting in de polders bekend. De achtergrondbelasting in boezemwateren, waarop de meeste effluënten worden geloosd, zijn nog niet in beeld. Die informatie, die nodig is om de invloed van effluent op onze boezemwateren te bepalen en zo nodig onze effluentlozing daar op af te stemmen, wordt pas de komende jaren bekend. Vandaar de blauwe smiley in de tabel onder hoofdstuk 4.1. Vooralsnog sturen wij op de wettelijke vergunningseisen. We hebben twee overschrijdingen gemeld bij het bevoegd gezag; een sliboverstort en een iets te hoog fosfaatgehalte in het effluent.

Effecten van riooloverstorten op het watersysteem

Riooloverstorten²² hebben een negatieve invloed op de oppervlaktewaterkwaliteit. De mate van invloed varieert per locatie. Sinds het Bestuursakkoord Water zijn niet langer emissienormen leidend, maar is het effect op het oppervlaktewater bepalend. Om de rioolwaterlozingen volgens dit nieuwe inzicht te kunnen beoordelen, hebben wij het initiatief genomen voor de opzet van een nieuwe systematiek. STOWA heeft dit initiatief opgepakt en samen met RIONED het 'Denkstappenmodel' ontwikkeld, waarmee de lozingen kunnen worden beoordeeld. Het 'Denkstappenmodel' is halverwege het jaar gepubliceerd. Het model is gehanteerd voor doorrekening van een verbeterd gescheiden stelsel in Heerhugowaard. We hanteren deze benadering nu bij al onze adviezen over lozingen op het watersysteem, waarmee een beleidsmatige onderbouwing voor een meer effectgerichte advisering over lozingen is geborgd.

Toekomstbestendige bedrijfsvoering

Assetmanagement

We hebben een vervangingsplanning voor de lange termijn opgesteld voor rioolgemalen en persleidingen. In het kader van assetmanagement hebben we rekening gehouden met de afweging tussen prestatie, kosten en risico's. Investeringsbesluiten voor de slibdrooginstallatie (SDI) zijn genomen op basis van dezelfde afwegingen. Ook bij de voorbereiding voor aanpassingen aan rwzi's Beemster en Alkmaar en het bepalen van intensiteit van onderhoud zijn de principes van assetmanagement gehanteerd.

²² Bij hevige neerslag kan het gemengde rioolstelsel de grote hoeveelheid water niet aan en wordt er ongezuiverd rioolwater geloosd op het oppervlaktewater.

Inzicht in functioneren van het afvalwatersysteem

Alle 23 gemeenten die meedoen aan de gezamenlijke monitoring van het functioneren van het afvalwatertransportsysteem zijn bezocht om de resultaten te bespreken. Een aantal gemeenten gaat reeds actief aan de slag met onze adviezen. In de samenwerkingsregio's hebben we een hulpmiddel (gegevensplatform Lizard) gedemonstreerd om de gemeenten te stimuleren zelf analyses uit te voeren.

De doelstelling van dit jaar dat minimaal 90% van de rioolgemalen voldoet aan de afspraken met de gemeenten is nagenoeg gehaald. Het percentage dat voldoet is gestegen van 85% naar 87%.

Optimaal benutten van afvalwatersysteem

We hebben met diverse gemeenten onderzoeken uitgevoerd naar het aanpassen van verbeterd gescheiden stelsels. In de samenwerkingsregio's heeft uitwerking plaatsgevonden in een plan van aanpak, wat leidt tot een verminderde afvoer van regenwater naar de rwzi's. Bij vijf gemeenten heeft onderzoek plaatsgevonden naar de vraag of de verbeterd gescheiden stelsels kunnen worden omgebouwd tot volledig gescheiden stelsels.

Innovatie

Om vaste bestanddelen uit het afvalwater te verwijderen is in het ontwerp van de rwzi Beemster de toepasbaarheid van fijnzeven uitgewerkt als behandelingsmethodiek van binnenkomend afvalwater. Dit heeft als voordeel dat in het begin van het zuiveringsproces verontreinigende stoffen worden verwijderd en het beluchtingsgedeelte minder zwaar wordt belast; zo wordt de verwerkingscapaciteit van de rwzi vergroot. Voor dit project, dat met twee partners wordt uitgevoerd, is een subsidie van € 1,7 miljoen toegekend, waarvan € 1,1 miljoen aan ons ten gaste komt.

Ten behoeve van de Energiefabriek is een uitgebreide variantenstudie gedaan naar de diverse slibstromen binnen en tussen onze rwzi's. Gekozen is voor de variant waarin maximaal gebruik wordt gemaakt van de overcapaciteit van de slibgistingen, waardoor meer biogas wordt geproduceerd.

Onderzoek naar beperking van chemicaliënverbruik is succesvol gebleken. Op de rwzi Beverwijk zijn aanpassingen gedaan om chemicaliën te besparen, voor fosfaatverwijdering en polymeerverbruik voor de slibontwatering. Dit levert een besparing van € 100.000 per jaar op.

Energiebesparing

In 2008 is de Meerjarenafspraken energie-efficiency zuiveringsbeheer (MJA-3) ondertekend. De waterschappen streven hiermee naar 2% hogere energie-efficiency per jaar, vooral door energiezuiniger te werken. Ook eigen energieopwekking door bijvoorbeeld gebruik biogas uit slibvergisting in warmte-krachtkoppeling en inzet van andere duurzame energiebronnen kunnen hieraan bijdragen.

Onze energiebesparing per eind 2014 is 18% ten opzichte van 2005. We liggen op schema om in 2020 de doelstelling van 30% energiebesparing te halen.

Slibverwerking

De 'Slibstrategie 2020' is in december bestuurlijk vastgesteld. Hierin is bepaald hoe wij de komende jaren op verantwoorde en kostenefficiënte manier zuiveringsslib van de rwzi's verwerken. De slibdrooginstallatie blijft tot minimaal 2020 in gebruik en in ons bezit.

Samenwerken in één waterketen

In alle bestuurlijke regio's is een convenant afgesloten over de samenwerking in de waterketen. De Visitatiecommissie Waterketen bewaakt de voortgang in de samenwerking ter realisatie van de doelstellingen uit Bestuursakkoord Water. De visitatiecommissie oordeelde begin 2014 dat de samenwerking voor vier van de vijf regio's niet toereikend was. Door intensieve samenwerking met gemeenten en PWN zijn we erin geslaagd om voor het gebied Noorderkwartier de

visitatiecommissie een gezamenlijke rapportage aan te bieden. In de rapportage staat hoe we invulling geven aan de ambitie om uiterlijk 2020 een structurele besparing van € 30 miljoen te realiseren. De visitatiecommissie heeft de samenwerking in ons gebied uiteindelijk positief beoordeeld. De samenwerkende partijen zijn gestart met het opstellen van een plan van aanpak om de afspraken concreet inhoud te geven.

Investeringsprogramma

De volgende resultaten in investeringen zijn behaald.

- De uitbreiding van de rwzi Den Helder is in bedrijf genomen en de renovatie van het oude deel van de rwzi Den Helder is voor 50% gereed.
- Het transportsysteem Den Helder is voor 90% gereed. De volledige oplevering vindt medio 2015 plaats.
- De voorbereiding voor het plaatsen van fijnzeven op de rwzi Beemster heeft meer tijd in beslag genomen dan werd verwacht. De detail-engineering wordt gemaakt.
- Het aanpassen van transportsysteem Beemster is voor 50% gereed. De afstemming met gemeenten en bedrijven maakten het definitieve ontwerp complex.
- De renovatie van de rwzi Alkmaar is nog niet gestart. Gepland was om deze 40% gereed te hebben. In de voorbereiding is vertraging ontstaan als gevolg van de uitwerking van de plannen voor de 'Energiefabriek'. De renovatie wordt weer opgepakt conform de eerdere besluiten. We verwachten de vertraging voor de geplande einddatum in te lopen.
- De capaciteitsaanpassingen aan het transportsysteem Alkmaar is vertraagd, omdat langer overleg met de gemeente nodig bleek.
- De aanleg van nieuwe persleidingdelen rond de Westfrisiaweg ligt iets voor op schema. Hierin is intensief samengewerkt met PWN, waardoor kosten zijn bespaard en overlast voor de omgeving is beperkt.
- De nieuwe persleiding, onder het Noordzeekanaal door, van ons rioolgemeal Velsen-Noord naar de rwzi Velsen van Hoogheemraadschap van Rijnland is in gebruik genomen.
- We hebben in totaal 7.650 meter overbodige persleiding verwijderd. Het vervangen van de risicovolle persleiding Callantsoog is eind 2014 gestart en in januari 2015 afgerond.

4.4.3 Wat heeft de beheersing van lozingen in 2014 gekost?

Exploitatielasten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Beheersing van lozingen	Externe kosten	32,8	34,0
	Externe opbrengsten	-2,0	-1,8
	Kapitaallasten	26,9	27,8
	Voorzieningen	0,3	0,3
	Interne kosten	12,2	12,7
	Interne opbrengsten	-0,1	-0,1
	Totaal excl. reserves	70,1	72,9
	Reserves	-0,6	-0,6
	Totaal incl. reserves	69,5	72,3

Externe kosten

De externe kosten zijn vanwege verschillende oorzaken lager.

Lagere uitgaven aan afvalwaterbehandeling door derden omdat de tarieven gelijk gebleven zijn, terwijl rekening was gehouden met een stijging. Minder kosten voor het programma Waterketen,

omdat een inspectie voor leidingwerk naar 2015 is verschoven en meer werk in eigen beheer is uitgevoerd. Lagere energiekosten, omdat we 3% minder energie hebben verbruikt dankzij het aanpassen van de bedrijfsprocessen. En in verband met problemen met de verwerking van het granulaat bij HVC is de SDI een periode niet maximaal ingezet (minder verwerking slib derden) waardoor minder aardgas is verbruikt.

Kapitaallasten

De kapitaallasten vallen met name lager uit door het later in gebruik nemen van het transportsysteem en de vernieuwingen op de rwzi Den Helder. Daarnaast is de aanpak van risicovolle persleidingen vertraagd vanwege extra afstemming met belanghebbenden. En eind 2013 zijn niet meer in gebruik zijnde activa geheel afgeschreven en komen niet meer ten laste van 2014.

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Beheersing van lozingen	Uitgaven	23,0	20,6
	Inkomsten	-5,6	-3,2
	Totaal	17,4	17,4

Uitgaven

De hogere uitgaven zijn veroorzaakt op het project Verleggen persleidingen Westfrisiaweg. Door de complexiteit van het project zijn uitgaven doorgeschoven vanuit 2013 en is het project duurder geworden.

Inkomsten

De hogere inkomsten zijn veroorzaakt doordat de hogere uitgaven op het project Verleggen persleidingen Westfrisiaweg geheel zijn gecompenseerd.

5 Veilige (vaar)wegen

We zorgen niet alleen voor water en dijken, maar beheren en onderhouden in sommige gemeenten ook wegen buiten de bebouwde kom. Verder zijn we beheerder van vaarwegen, inclusief sluizen en bruggen, voor zover deze niet door andere overheden worden beheerd.

5.1 Indicatoren Veilige (vaar)wegen

Effect	Resultaten	Prestaties	Smiley
Veilige (vaar)wegen	Het beheren van wegen en (utilitaire) paden buiten de bebouwde kom in de zin van de Wegenverkeerswet	De wegen voldoen aan de landelijke normen en aan het beleid uit het Wegenbeleidsplan	
	Het inrichten van wegen conform het landelijk programma Duurzaam Veilig	In 2017 is ons wegennet ingericht volgens Duurzaam Veilig	
	Het voor de provincie in stand houden van vaarwegen	De vaarwegen zijn bevaarbaar volgens de afspraken die zijn gemaakt met de provincie	

5.2 Wegenbeheer

5.2.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We beheren ons wegennet en richten het zodanig in dat wordt voldaan aan het maatschappelijk gewenste effect 'veilige wegen'. Het gaat om gebiedsontsluitings- en erftoegangswegen, utilitaire fietspaden en wandelpaden buiten de bebouwde kom in de zin van de Wegenverkeerswet. De wegen voldoen aan landelijke richtlijnen en aan het beleid in het Wegenbeleidsplan. We streven naar afname van het aantal ernstige verkeersslachtoffers, doden en gewonden in 2020 met respectievelijk 46% en 34% ten opzichte van 2001-2003, conform landelijke doelstellingen. Voor 2017 zijn alle wegen conform het landelijke programma Duurzaam Veilig ingericht.

5.2.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

Toekomstvisie

In december is de Toekomstvisie Wegen vastgesteld. Daarmee besloot het bestuur dat de wegentaak een taak is voor de algemene democratie en geen kerntaak van het waterschap. Besloten is de wegentaak (inclusief wegen op waterkeringen), op verzoek van gemeente, van het hoogheemraadschap aan de gemeente over te dragen. De voorwaarden waaronder dat kan gebeuren, worden uitgewerkt in een overdrachtsstrategie. Deze strategie wordt in 2015 aan het bestuur ter besluitvorming voorgelegd.

Verkeersveiligheid

We hebben op landelijk niveau deelgenomen aan de werkgroep Proactief Meten Verkeersveiligheid (ProMeV) om representatieve parameters voor de verkeersveiligheid te ontwikkelen. Naast de oude werkwijze hebben we de ProMeV-methode, in samenwerking met de provincie, toegepast in een pilot in Westfriesland. De combinatie van beide werkwijzen heeft ons voldoende inzicht gegeven en draagt bij aan de ontwikkeling van een netwerkvisie, waarover u meer leest onder 'Bereikbaarheid'.

We zijn doorgegaan met het inrichten van de wegen conform de principes van Duurzaam Veilig. We hebben de duurzaam veilige inrichting meegenomen bij onze onderhouds- en

inrichtingswerkzaamheden. Het project 'Herinrichting Westfrieschedijk' te Winkel is vertraagd door een rechtszaak over de omgevingsvergunning die daarvoor is verleend. 'Herinrichting Bobeldijk' in Koggenland is niet doorgestaan, vanwege principiële meningsverschillen over 'overdracht wegen binnen de bebouwde kom' met de gemeenten.

Verder zijn we gestart met gebiedsdekkende tellingen en snelheidsmetingen om te bepalen waar fysieke snelheidsremmende maatregelen kunnen worden getroffen, zodat in 2017 tenminste 85% van de verkeerdeelnemers zich houdt aan de maximaal toegestane snelheid. Snelheidsremmende maatregelen zijn uitgevoerd op de Grootte Sloot in Zijpe in de vorm van drempels. Ook is het Beheerplan schone wegen, met onder andere de campagne 'Klei op de weg', geïmplementeerd.

Bereikbaarheid

In plaats van een nieuw categoriseringsplan is besloten om samen met de provincie een netwerkvisie voor onze wegen te ontwikkelen. Hierin wordt het belang van onze wegen en die van de provincie uitgedrukt in een score op robuustheid, gebruik en verbinding van economische centra. Met de leerpunten uit de pilot in Westfriesland wordt de netwerkvisie voor het hele gebied opgesteld, waardoor het huidige categoriseringsplan snel kan worden aangepast.

Berijdbaarheid

In ons Wegenbeleidsplan 2012-2017 staat dat we achterstanden in het onderhoud van de wegverhardingen wegwerken en dat de verhardingen van alle wegen aan hetzelfde kwaliteitsniveau moeten voldoen. Het beschikbare budget zou hierdoor niet toereikend zijn. Besloten is de komende jaren extra geld beschikbaar te stellen. Ook is gekozen voor een programmatische aanpak, waarbij kostenspreiding, differentiatie en lichtere onderhoudsmaatregelen met behoud van verkeersveiligheid de uitgangspunten zijn. De op te stellen netwerkvisie wordt hiervoor de basis. We hebben de laatste reeks kunstwerken in de wegen geïnspecteerd en we maken nu een risicogestuurd beheer- en onderhoudsplan voor deze objecten. Aan ongeveer 90 km weg is onderhoud aan de verharding uitgevoerd. Dit is 20 km meer dan de gemiddelde 'standaard'-onderhoudsbehoefte bij 1.400 km wegen met een levensduur van twintig jaar.

Inpassing in het landschap

De structuurvisie 2040 van de provincie Noord-Holland is leidend om onze wegen zo goed mogelijk landschappelijk in te passen. Het resultaat is dat andere soorten bomen zijn geplant dan gekapt. Het doel is een evenwichtig en robuust te beheren bomenareaal in 2017, waarbij rekening is gehouden met de landschappelijke waarden in de omgeving.

5.2.3 Wat heeft het wegenbeheer in 2014 gekost?

Exploitatielasten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Wegenbeheer	Externe kosten	14,3	14,6
	Externe opbrengsten	-7,1	-7,0
	Kapitaallasten	3,4	3,3
	Voorzieningen	-0,3	0,0
	Interne kosten	5,2	5,4
	Totaal	15,5	16,3

Voorzieningen

Eind 2013 is, vanwege de overdracht van wegen, een voorziening getroffen voor het opknappen van de Brug Schulpvaart. De interne uren worden verantwoord onder 'interne kosten'. Daarnaast vallen de kosten lager uit door een gunstige aanbesteding. Hierdoor is een gedeelte van de voorziening vrijgevallen.

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Wegenbeheer	Uitgaven	1,6	4,5
	Inkomsten	-0,1	-1,5
	Totaal	1,5	3,0

Uitgaven

De lagere uitgaven hebben verschillende oorzaken. De herinrichting van respectievelijk de Bobeldijk en de Zuidermeerweg in de gemeente Koggenland zijn uitgesteld (€ 1,2 miljoen). Deze projecten worden weer gestart als met de gemeente overeenstemming is bereikt over de te nemen maatregelen en de verdeling van de kosten.

De herinrichting van de Westfriesche dijk te Winkel heeft vertraging opgelopen door een rechtszaak (€ 1,3 miljoen). In december heeft de rechter in ons voordeel uitspraak gedaan. Het project wordt in 2015 weer gestart.

Inkomsten

De lagere inkomsten zijn voornamelijk veroorzaakt door de vertraging op het project Herinrichting Westfriesche dijk waardoor de bijbehorende subsidie nog niet is ontvangen.

5.3 Vaarwegbeheer en nautisch beheer

5.3.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij houden vaarwegen in stand volgens door de provincie vastgestelde eisen. Op basis van de met de provincie gesloten overeenkomst voeren we vaarwegbeheertaken uit voor de provincie en voert de provincie waterbeheertaken uit voor ons. Wij zetten in vervolg hierop in op een logische en efficiëntere (her)verdeling van de vaarwegen over een aantal jaren.

5.3.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

De werkzaamheden die we hebben afgesproken met de provincie voor de uitvoering van hun taak zijn uitgevoerd. Denk daarbij aan baggeren en aanbrengen van oeverversterking specifiek voor het vaarwegbelang. De eerste stappen voor het opstellen van een meerjarig beheer- en onderhoudsprogramma zijn gezet door een degelijke inventarisatie te maken van vaarwegen en bijbehorende kunstwerken.

5.3.3 Wat heeft het vaarwegenbeheer in 2014 gekost?

Exploitatielasten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Vaarwegen en havens	Externe kosten	0,5	0,6
	Externe opbrengsten	-0,1	-0,6
	Kapitaallasten	1,5	1,6
	Interne kosten	0,7	1,1
	Totaal	2,6	2,7

Externe opbrengsten

De lagere externe opbrengsten zijn vrijwel geheel veroorzaakt door een nog niet toegekende bijdrage voor het uitvoeren van het vaarwegbeheer voor de provincie. In de begroting was rekening gehouden dat provinciale bestuurlijke besluitvorming over het vaarwegbeheer zou zijn afgerond. Zie ook de verklaring in hoofdstuk 3.5.3.

6 Besturing van de organisatie

Dit hoofdstuk bevat de verplichte informatie over onze bedrijfsvoering.

6.1 Indicatoren Besturing van de organisatie

Effect	Resultaten	Prestaties	Smiley
Besturing van de organisatie	Een groot draagvlak bij de inwoners en relaties voor onze bestuurlijke keuzes en beleid	Het bestuur en de ambtelijke organisatie weten wat er leeft bij de burger en relaties.	
	Een efficiënte en effectieve ambtelijke organisatie die het bestuur optimaal bedient bij het bereiken van de doelstellingen.	Het bestuur wordt optimaal gesteund door de organisatie bij de uitvoering van het door haar geformuleerde beleid zoals vastgelegd in het jaarplan. Het bestuur is tijdig met goede rapportages op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen bij de implementatie van het beleid, zodat ze tijdig kan bijsturen (zie ook bij optimale uitvoering van taken).	
	We zijn een organisatie met gemotiveerde en kundige medewerkers	In 2015 ziet 33% van de inwoners (55% van 60% van de inwoners die bekend zijn met het hoogheemraadschap) de medewerkers als deskundig, slagvaardig en omgevingsgericht.	
	We tonen ons verantwoordelijk voor het milieu	We behalen de doelstellingen uit het milieu- en klimaatbeleid	
	We staan voor optimale uitvoering van onze taken	We zijn doelmatig en doeltreffend	
		We worden erkend als een betrouwbare organisatie	
		We zijn servicegericht	
We heffen en innen waterschapsbelastingen op maatschappelijk verantwoorde wijze	We zorgen voor een aanvaardbare belastingdruk en heffen de waterschapsbelastingen op een tijdige, rechtmatig en klantgerichte wijze.		

6.2 Bestuur en externe communicatie

6.2.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Onze bestuurlijke keuzes, ons beleid en onze werkzaamheden kunnen rekenen op een groot draagvlak bij de inwoners en relaties in Noord-Holland. In het bestuurlijke besluitvormingsproces maken we op een rechtmatige, integere en doelmatige manier strategische keuzes en behartigen we de belangen van de inwoners. We zorgen ervoor dat ons bestuur en het ambtelijke apparaat weten wat er leeft bij de burgers en relaties en dat we zichtbaar zijn in de samenleving. Burgers en relaties zien ons als de deskundige waterbeheerder in Noord-Holland en vertrouwen voor hun veiligheid op ons. Dit maatschappelijk vertrouwen is van groot belang omdat het de basis is voor onze legitimatie en reputatie. De ontwikkeling van vertrouwen in de samenleving en onder direct belanghebbenden is daarom het vertrekpunt van onze externe communicatie.

Communicatie zorgt dat we aansluiten bij de beleving en behoefte van onze omgeving en maakt ons zichtbaar in de samenleving. Onze communicatie is proactief en gericht op samenwerking. Op die manier bouwen we aan 'maatschappelijk krediet' en vertrouwen in ons als regionale overheidsorganisatie, met een sterke waardering voor onze kerntaken. Midden in de samenleving: zichtbaar, herkenbaar en betrouwbaar.

6.2.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

Bestuursakkoord Water en Regeerakkoord

Het Bestuursakkoord Water bevat afspraken om te komen tot doelmatiger waterbeheer. Een belangrijk bestuurlijk aspect van het akkoord zijn de waterschapsverkiezingen. Het regeerakkoord gaat uit van waterschapsverkiezingen op de dag van de verkiezingen voor Provinciale Staten op 18 maart 2015. We hebben veel energie gestoken in de voorbereiding. Samenwerking met de gemeenten, die de verkiezingen uitvoeren, is goed van de grond gekomen. Daarnaast is de samenwerking met gemeenten met het doel besparingen in de afvalwaterketen te bereiken met extra inspanningen opgepakt.

Het regeerakkoord voorziet in de vorming van landsdelen, waarbij de provincies Flevoland, Utrecht en Noord-Holland als eerste zouden worden samengevoegd. Initiatieven daartoe hebben tot nu toe geen vervolg gekregen.

Publieke en externe communicatie

Als maatschappelijk betrokken waterbeheerder sluiten we met onze communicatie-uitingen zo goed mogelijk aan op de informatiebehoefte en beleving van burgers en partners/belanghebbenden. Op deze wijze groeit het bewustzijn over water en ons werk en wordt onze reputatie (imago) steeds beter. Dat dit effectief is en wordt gewaardeerd, blijkt uit omgevingsonderzoek dat wijst op een reputatiescore die hoger ligt dan van andere overheden. Daarnaast werken we aan een consistente kwaliteit van onze basiscommunicatie voor projecten en programma's. Dat geldt ook voor communicatie over de organisatie als geheel.

Veel medewerkers hebben een interne communicatietraining gevolgd. In het kader van educatie is 'De Poepfabriek' onderscheiden met de waterinnovatieprijs, en het vernieuwde informatiecentrum Kust bij Petten met de tentoonstelling Zand tegen Zee, had een recordaantal bezoekers van 36.000. Andere speerpunten waren onderzoek naar de waardering van publiek en stakeholders, verbetering digitale- en online communicatie door vervanging van onze website, crisiscommunicatie en issuecommunicatie²³. Daarnaast wisten wij, met name op basis van onze sterke punten effectsturing en continue organisatieontwikkeling, door te dringen tot de finale van 'beste overheidsorganisatie van het jaar 2014'.

Samenwerken

Samenwerken is een belangrijk middel om onze doelen te bereiken. Dit jaar lag de nadruk op samenwerking in de waterketen met de gemeenten in de vijf bestuurlijke regio's in ons beheergebied en het drinkwaterbedrijf PWN. De samenwerking met PWN 'Puur & Zuiver' is verder uitgebreid.

We werken samen met diverse onderzoeksinstituten, natuurorganisaties, bedrijfsleven en semi-overheden op het gebied van innovatie. De nadruk ligt op innovaties die vanuit het gedachtegoed van de Grondstoffenfabriek²⁴ nodig zijn. Daarmee wordt het mogelijk grondstoffen te winnen uit afvalwater. Door deze samenwerking ontstaan innovaties die nodig zijn om te kunnen voldoen aan de doelen van ons milieu- en klimaatbeleid. Ook bij het uitwerken van onze Deltavisie in het Waterprogramma stond samenwerking met de omgeving centraal.

²³ Issuecommunicatie = proactieve, tijdige informatieverstrekking en berichtgeving om de meningsvorming van het publiek, over kwesties waarin het hoogheemraadschap een rol speelt, te beïnvloeden.

²⁴ Afvalwater als drager van grondstoffen die in de rwzi worden teruggewonnen.

Relaties

Naast het actief betrekken van de (bestuurlijke) omgeving bij ons werk, is het omgevingsbewustzijn en bestuurlijke sensitiviteit in de organisatie verder ontwikkeld. We onderhouden contacten met gemeenten, andere overheden, belangenorganisaties en bedrijfsleven en met de verbonden partijen²⁵.

Door het uitvoeren van een stakeholder- en burgeronderzoek hebben we een helder beeld gekregen over hoe onze omgeving over ons denkt en oordeelt. De resultaten van dit onderzoek worden gebruikt om de omgang met de omgeving en daarmee de communicatie te verbeteren. Het jaarlijkse watersymposium was een succes met voldoende ruimte voor bestuurders en ambtenaren van de samenwerkende partners om elkaar te ontmoeten.

Missie en strategie maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het hoogheemraadschap wil een betrokken en vooruitstrevende overheidsorganisatie zijn. Een conceptvisie Maatschappelijk verantwoorde overheid (MVO) en bijbehorende strategie is gereed gekomen. Doel is dat we in de uitvoering van onze kerntaken en bedrijfsvoering consistente MVO-inspanningen doen die aansluiten op de verwachtingen in de samenleving.

Centraal staat dat we bij de uitvoering van onze maatschappelijke opdracht meerwaarde voorop stellen. Maatschappij, milieu en economie zijn de vertrekpunten voor de samenwerking met maatschappelijke organisaties, bedrijven en burgers in onze omgeving. Omdat we werken met publieke middelen wordt steeds een afweging gemaakt hoe wij onze middelen besteden. Een betrouwbare overheid durft keuzes te maken en legt deze uit.

6.2.3 Wat heeft bestuur en externe communicatie in 2014 gekost?

Exploitatielasten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Bestuur en externe communicatie	Externe kosten	2,6	3,1
	Externe opbrengsten	-2,4	-0,8
	Interne kosten	2,6	2,8
	Totaal excl. reserves	2,8	5,1
	Reserves	1,6	-
	Totaal incl. reserves	4,4	5,1

Externe opbrengsten en reserves

De hogere externe opbrengsten zijn veroorzaakt door de verkoop van voormalige kantoorpanden in Edam. De opbrengst is toegevoegd aan de egalisatiereserve 'Huisvesting'.

6.3 Bedrijfsvoering

6.3.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We willen een efficiënte en effectieve ambtelijke organisatie zijn die het bestuur optimaal bedient bij het bereiken van de doelstellingen (zie met name hoofdstuk 6.5). In dit hoofdstuk beperken we ons tot de verbetering van de bedrijfsvoering. We faciliteren met de juiste ondersteunende instrumenten en zorgen voor een interne bedrijfscultuur die past bij de doelstelling.

²⁵ Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft; zie voor de verbonden partijen hoofdstuk 13.

6.3.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

Het management stuurt op het gestructureerd optimaliseren van de personele formatie. We sturen daarbij aan op een krimp in de formatie met 66 fte tussen 2014 en 2018. In 2014 is de formatie verminderd met 10 fte. De afbouw van de formatie verloopt volgens planning en is tot en met 2018 per jaar vastgelegd. Deze ontwikkeling is gekoppeld aan verdere terughoudendheid ten aanzien van externe inhuur.

De kaders voor strategische personeelsplanning (SPP) zijn vastgesteld. Met SPP anticiperen we op toekomstige ontwikkelingen die andere eisen stellen aan de samenstelling van ons personeelsbestand, zoals bijvoorbeeld technologische ontwikkelingen en de effecten van de vergrijzing. Ook borgen we belangrijke kennis binnen de organisatie.

Via de interne HHNK-academie bieden we onze medewerkers opleidingen aan. Medewerkers worden steeds vaker flexibel ingezet buiten hun afdeling. Daarmee maken we efficiënter gebruik van de aanwezige personele capaciteit. Dit geeft ruimte aan verticale en horizontale ontwikkeling en mobiliteit van medewerkers.

Efficiencydoelstelling

We werken aan een structurele besparing op organisatiekosten van totaal 5% in 2018 ten opzichte van de begroting 2012. Het gaat daarbij om onze personeelskosten en de kosten voor inhuur. We gaan ervan uit dat jaarlijks een efficiencywinst is te behalen van 1%, waarmee de besparing geleidelijk wordt opgebouwd. Dat betekent ten opzichte van de kosten van 2012 een jaarlijkse besparing van circa € 0,7 miljoen.

Informatievoorziening

Conform het Informatiebeleidsplan zijn delen van de informatiehuishouding aangepakt. Er is een nieuw systeem gekozen voor het bijhouden van de geo-informatie; de implementatie wordt in 2015 afgerond. Het verbeterde documentair informatiesysteem is geïntegreerd met dat voor projectbeheersing. Een applicatie ter ondersteuning van crisismanagement is inmiddels operationeel. De eerste deelprojecten ter verbetering van de financiële informatievoorziening zijn gestart, waarbij kleine subsystemen worden vervangen ten gunste van het centrale systeem. Dit bevordert ook de beschikbaarheid van goede managementinformatie.

Drie mobiele ICT-toepassingen zijn gerealiseerd, zodat het beheren van persleidingen, het uitvoeren van de schouw en het uitvoeren van dijksinspecties met een tablet in het veld kunnen worden gedaan. De internetsite is vervangen, die vraaggestuurd is ingericht en daarom naar verwachting beter aansluit op de behoefte van onze ingelanden en bedrijven. Het meerjarige project Basisregistratie Grootchalige Topografie is gestart. Hiermee leveren we ons (water)deel voor een landelijk project dat dé gedetailleerde digitale kaart van heel Nederland gaat opleveren.

6.3.3 Wat heeft bedrijfsvoering in 2014 gekost?

Exploitatielasten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Bedrijfs-voering	Externe kosten	84,1	90,1
	Externe opbrengsten	-1,8	-0,8
	Kapitaallasten	5,8	5,8
	Interne inkomsten	-73,6	-75,0

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
	Totaal excl. reserves	14,5	20,1
	Reserves	-2,6	-3,0
	Totaal incl. reserves	11,9	17,1

Externe kosten

De lagere externe kosten hebben verschillende oorzaken.

De organisatie heeft rekening gehouden met het verder verkleinen van de formatie en houdt daarom bewust vacatureruimte open. Door deze sturing is een efficiëncyslag gerealiseerd. Mede hierdoor hebben we € 4,4 miljoen bespaard.

Na een aantal jaren van het opmaken van verlofstuwmeren is een stijging zichtbaar in het kopen van verlofuren. Dit was niet begroot en zorgt voor een positief resultaat (€ 0,4 miljoen).

Het beheer van de tractiemiddelen (vrachtwagens, bedrijfsauto's etc.) is extra kritisch bekeken. Aanschaf is uitgesteld en het bestaande materieel is efficiënter gebruikt. Dat leidt weliswaar tot hogere onderhoudskosten, maar netto tot een aanzienlijke besparing (€ 1,1 miljoen).

Externe opbrengsten

De hogere externe opbrengsten zijn veroorzaakt door vergoedingen bij ziekte en inzet van onze medewerkers bij externe organisaties.

Interne inkomsten

De lagere interne inkomsten zijn veroorzaakt door minder 'opbrengsten' uit geactiveerde personeelslasten (uren op investeringen). Dit komt door een daling van de benodigde inzet op de investeringen en specifiek door minder benodigde inzet op het programma Wateropgave.

Beheerinvesteringen

Investeringsvolumes (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Bedrijfsvoering	Uitgaven	0,6	4,0
	Totaal	0,6	4,0

Uitgaven

De lagere uitgaven zijn veroorzaakt door vertraging in de nieuwe huisvesting op Texel. De reden is dat een gezamenlijke huisvesting met de gemeente Texel efficiencyvoordelen kan bieden, en de mogelijkheden hiervoor worden nader onderzocht. Daarnaast is besloten om het bestaande financiële informatiesysteem niet te vervangen, maar te optimaliseren.

6.4 Milieu en klimaat

6.4.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We voelen ons verantwoordelijk voor het milieu. Daarom hebben we voor verschillende aspecten van het milieu milieudoelstellingen in ons milieu- en klimaatbeleid geformuleerd.

6.4.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

Energieverbruik en emissie van broeikasgassen

Tot eind 2015 concentreren we ons op het terugbrengen van de CO₂-uitstoot door in te zetten op alternatieve energiewinning en beperking energieverbruik.

We hebben in 2012 een energieverkenning laten uitvoeren naar de mogelijkheid tot verduurzaming van onze energievraag. De waterberging Stolpen in Schagerbrug en de rwzi Everstekooog zijn beschikbaar gesteld voor het plaatsen van zonnepanelen door derden. Verder wordt met het installeren van 'slimme meters' direct inzicht verkregen in het energieverbruik op onze locaties. Dit inzicht helpt ons om op beperking van energieverbruik te sturen.

Milieuactieprogramma (nu ID!-team)

De milieudoelstellingen bereiken we door grote en kleine aanpassingen in ons dagelijks werk. Deze acties zijn opgenomen in ons Milieuactieprogramma. Voor het uitwerken van dit programma en het monitoren van de resultaten hebben we een team Innovatie en Duurzaamheid samengesteld. Dit ID!-team toetst ideeën voor innovatieprojecten aan de organisatiedoelstellingen, die zijn vastgelegd in ons milieu- en klimaatbeleid. Van de ruim 200 ideeën van medewerkers worden er nu twintig uitgewerkt. Een mooi voorbeeld is de innovatie 'kruidige dijk'; een dijk ingezaaid met kruidenmengsel die een sterkere grasmat blijkt te geven. Mooi om te zien, maar ook voor flora en fauna heeft dit meerwaarde.

Ook een mooie innovatie is ontstaan uit de samenwerking met PWN; wij investeren in het zuiveringsproces bij PWN om het water minder hard te maken. Met een aanstaande campagne richting de burgers erbij, is de doelstelling dat minder wasmiddel wordt gebruikt in de wasmachine. Wat ons weer voordeel bij de zuivering van afvalwater oplevert.

Bewustwordingscampagnes

Een belangrijk uitgangspunt is duurzaamheid binnen onze organisatie blijvend te verankeren. Daarom brengen we energie, milieu en klimaat via bewustwordingscampagnes volop onder de aandacht. Bij bestuursbesluiten hebben we aandacht voor de doelstellingen van ons milieu- en klimaatbeleid. Alle medewerkers konden innovatie-ideeën inbrengen bij het ID!-team, die bijdragen aan schoner en/of goedkoper waterschap. Ook is continu aandacht gegeven via bijvoorbeeld intranet om de uitwerking van de kansrijke ideeën aan de medewerkers te tonen. Met als effect dat steeds nieuwe innovaties worden aangedragen en nu een grote groep actief werkt om innovaties die bijdragen aan een duurzamer waterschap te realiseren.

6.4.3 Wat heeft het milieuactieprogramma in gekost?

De onttrekking aan de reserve bedraagt € 0,35 miljoen. In de praktijk blijkt dat bij het faciliteren van de ingebrachte ideeën bij opstart slechts een beperkt budget nodig is.

6.5 Doeltreffendheid en doelmatigheid

6.5.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij staan voor een optimale uitvoering van onze taken. Een handelwijze is doeltreffend (effectief) als we het beoogde maatschappelijke doel daarmee bereiken. Een handelwijze is doelmatig (efficiënt) als de inspanningen en kosten voor het bereiken van het doel in verhouding staan tot het resultaat. Het moet duidelijk zijn welke doelen we moeten bereiken, welke producten en diensten we daarvoor moeten leveren, en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn. De middelen zijn beperkt door de beschikbare capaciteit in menskracht en de gelimiteerde stijging van de waterschapsbelastingen. Dit dwingt ons tot het maken van keuzes en stellen van prioriteiten.

6.5.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

Doeltreffendheid en doelmatigheid

Door van norm- naar effectsturing te gaan geven wij invulling aan onze verantwoordelijkheid om ons werk tegen de laagste maatschappelijke kosten uit te voeren. In overleg met onze omgeving

maken we een afweging over het beoogde kwaliteitsniveau in relatie tot risico's en beschikbare middelen.

Met het besturingsmodel en de voortdurende optimalisatie van de organisatiestructuur en –cultuur verbeteren we onze interne beheersing en onze doeltreffendheid. De prestaties die moeten leiden tot het bereiken van de beoogde effecten zijn voor het Meerjarenplan 2016-2019 beter geformuleerd. Het doel is scherper aan te geven hoe we onze beoogde effecten willen bereiken en het bereiken daarvan beter meetbaar te maken. Voor nu is dit nog een blauwe 'smiley'.

Waterschappen zijn verplicht onderzoek te doen naar doelmatigheid en doeltreffendheid en ervoor te zorgen dat het beheer van de financiële organisatie aantoonbaar rechtmatig is. Via de planning- & controlcyclus, en de jaarlijkse beleidsevaluatie, leggen we verantwoording af over het bereiken van onze beoogde resultaten en prestaties. Naast beoordeling van de rechtmatigheid door een externe accountant, onderzoekt onze rekenkamercommissie op specifieke onderwerpen onze doelmatigheid en doeltreffendheid.

Uit de jaarlijkse toets op onze financiële rechtmatigheid, aan de hand van het door het bestuur vastgestelde normenkader, blijkt dat we rechtmatig hebben gehandeld.

Betrouwbare en servicegerichte organisatie

We hebben als overheidsinstelling een voorbeeldfunctie in de maatschappij. Dit brengt voor onze medewerkers specifieke verantwoordelijkheden met zich mee. Onze kernwaarden en gedragsregels zijn opgenomen in de Gedragscode HHNK 2011. Dit jaar is een start gemaakt met de inventarisatie van kritische functies vanuit het perspectief van integriteit. Deze inventarisatie vormt de basis voor gerichte interventies en beleid. Nu de zogenaamde harde skills (procedures en regelingen) actueel en op orde zijn, is de aandacht vooral naar de zogenaamde zachte skills (beleving, bewustzijn) gegaan.

Voor het goed en snel afhandelen van klachten werken we met klachtmanagement. We zien een klacht als een kans de relatie met de klager te herstellen, gemaakte fouten te herstellen en processen te verbeteren. Wij hebben 157 klachten behandeld (tegen 105 in 2013). De toename heeft te maken een verbeterde registratie, maar ook met het gebruik van smartphones en overige elektronische middelen waardoor de drempel voor het indienen van klachten is verlaagd.

6.6 Financieel beleid

6.6.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We hebben een stabiele financiële positie met een gelijkmatige ontwikkeling van de belastingopbrengst. Onze schuldenlast blijft binnen maatschappelijk aanvaardbare waarden. Veranderingen in beleid, nieuwe programma's, opgelegde bezuinigingen door Rijk of provincie, inflatie, waaronder stijgende energiekosten, of calamiteiten kunnen ervoor zorgen dat onze uitgaven en inkomsten uit balans raken. Door in een vroegtijdig stadium op deze veranderingen in te spelen, voorkomen we abrupte bewegingen in de lastendruk.

Zie voor de ontwikkeling van de belastingopbrengst, het eigen vermogen en het EMU-saldo deel twee van de jaarstukken.

Ontwikkeling van de schuldenpositie

Uitgaven kunnen we direct betalen uit 'de exploitatie', of we kunnen er geld voor lenen (activeren). We zoeken naar de juiste balans en proberen doorschuiven van kosten naar de toekomst te beperken. Hiertoe zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd.

- Maximaal € 650 miljoen aan schulden, maar in 2030 uitkomend op € 550 miljoen.

- Een aandeel van de totale rente- en afschrijvingskosten ten opzichte van de exploitatiekosten van maximaal 25% tot 30%.
- Een omvang van onze schuld van maximaal 2,5 maal de belastingopbrengst per jaar.

	Realisatie 2014	Begroting 2014
Omvang schuld (bedragen x € 1 miljoen)	426	558
Verhouding rente- en afschrijvingskosten/totale kosten (%)	23,7	25,0
Verhouding omvang schuld/belastingopbrengst	2,0	2,7

Door lagere schulden en hogere belastingopbrengsten zijn de verhoudingen lager. In de begroting is opgenomen dat we € 165 miljoen aan vaste geldleningen zouden aantrekken. Door hogere subsidieontvangsten dan begroot voor het HWBP-2 programma en een goede match tussen de belastinginkomsten en investeringsuitgaven is er aanzienlijk minder geld aangetrokken. In 2014 zijn twee geldleningen aangetrokken met een gezamenlijke waarde van € 52 miljoen.

Om optimaal gebruik te kunnen maken van de lage rentestand op de rekening-courant-faciliteiten hebben we gestuurd op een kredietruimte van € 55 miljoen. De maximale ruimte voor 2014 was € 60 miljoen. Voor januari 2014 heeft het CHI deze ruimte tijdelijk verruimd naar € 151 miljoen om optimaal in te spelen op een te ontvangen subsidie van het HWBP.

Financiële kadernota's

Aan de wettelijk in de begroting opgenomen verplichte paragrafen moeten kadernota's ten grondslag liggen. Met deze nota's geeft het CHI aan over welke informatie het wil beschikken. De constant veranderende omgeving maakt het nodig de nota's periodiek te herzien. De kadernota Risicomanagement is herzien en goedgekeurd. De voorgenomen herziening van de kadernota Planning en Control heeft, ten gevolge van herprioritering, geen doorgang gevonden. Deze herziening staat nu gepland voor 2015.

6.7 Heffing en invordering

6.7.1 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Belastinggelden worden op tijdige, rechtmatige en klantgerichte wijze geheven en geïnd. We willen dat belastingprocessen en de contacten hierover met burgers, bedrijven en overheidsinstanties effectief, efficiënt, betrouwbaar en toegankelijk verlopen.

6.7.2 Wat heeft het hoogheemraadschap gedaan?

De kwaliteit van de belastingprocessen hebben wij geborgd door het planmatig aanbrengen van verbeteringen in de administratieve organisatie, managementinformatie, gegevensbestanden en belastingssystemen. Tevens is aandacht besteed aan het verder opleiden van medewerkers.

Onze inspanningen hebben geleid tot handhaving van een percentage van circa 99,5% aan tijdig en correct opgelegde aanslagen.

Er zijn diverse belastingprojecten uitgevoerd om meer gemak voor de burger te verzorgen. Zo is aan de digitale belastingbalie verder vormgegeven, zodat de burger zelf via internet zaken rond de waterschapsbelastingen kan regelen en informatie kan raadplegen. Dit heeft onder meer geleid tot ruim 3.300 aanvragen voor automatische incasso van de waterschapsbelastingen, bijna 400 intrekkingen en ruim 1.500 wijzigingen. Ook zijn de processen en het geautomatiseerde

belastingstelsel aangepast, om per februari 2014 succesvol de aansluiting op Single Euro Payments Area te kunnen realiseren. Er is een nieuw en transparant aanslagbiljet gerealiseerd voor de aanslagen van 2015.

Tevens is, met inachtneming van de Wet bescherming persoonsgegevens, een deel van het belastingstelsel op een dusdanige manier ontsloten voor het callcenter, dat de burger telefonisch sneller en eenvoudiger kan worden geholpen bij onder meer het aanvragen van kwijtschelding. In het kader van de benaderbare overheid hebben wij de tarieven van het belastingtelefoonnummer omgezet van € 0,10 per minuut plus eventuele mobiele belkosten naar alleen de gebruikelijke belkosten (lokaal of mobiel tarief).

De aansluiting op de landelijke basisregistraties heeft buiten onze invloedssfeer vertraging opgelopen. We zijn hierbij afhankelijk van de centrale en lokale overheden.

6.7.3 Wat heeft heffing en invordering in 2014 gekost en opgebracht?

Exploitatielasten

Exploitatielasten (bedragen x € 1 miljoen)		Realisatie 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Heffing en invordering	Externe kosten	3,8	3,8
	Externe opbrengsten	-210,7	-207,7
	Voorzieningen	2,7	2,7
	Interne kosten	4,6	5,1
	Interne opbrengsten	-0,3	-0,3
	Totaal excl. reserves	-199,9	-196,4
	Reserves	-0,7	-0,7
	Totaal incl. reserves	-200,6	-197,1

Externe opbrengsten (inclusief opbrengsten uit invorderingsmaatregelen)

De hogere externe opbrengsten worden met name veroorzaakt door hogere belastingopbrengsten over het heffingsjaar (€ 1,4 miljoen) en oude jaren (€ 1,2 miljoen). Dit enerzijds als gevolg van hogere opbrengsten door het in kaart brengen en opleggen van belastingplichtige objecten, die voorheen als 'leegstand' in het belastingstelsel stonden. Anderzijds is sprake van lagere opbrengsten als gevolg van hogere bedragen voor kwijtschelding en oninbaar.

Pagina
53

Datum
28 april 2015

Registratienummer
15.14068

Deel 2 - Verplichte paragrafen

7 Ontwikkelingen in het begrotingsjaar 2014

Ontwikkelingen in wet- en regelgeving

Kiesbesluit

Het Kiesbesluit en het Waterschapsbesluit zijn gewijzigd met betrekking tot de waterschapsverkiezingen. Besloten is de waterschapsverkiezingen te combineren met de verkiezingen van de Provinciale Staten.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Een aanvulling op de Wet Normering Topinkomens is aangenomen op 17 juni 2014, namelijk het wetsvoorstel Aanpassingswet Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector. Het wetsvoorstel bevat diverse technische verbeteringen van de WNT.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)

De Wet Hof is voor het jaar 2014 in werking getreden. Deze wet bepaalt dat niet alleen het Rijk maar ook de decentrale overheden moeten bijdragen aan het verkleinen van het Nederlandse begrotingstekort. Hiervoor wordt het zogeheten EMU²⁶-saldo gehanteerd.

---

²⁶ EMU: Europese Economische en Monetaire Unie

8 Incidentele baten en lasten 2014

Ieder boekjaar kent een veelheid aan incidentele baten en lasten. Daarom volgt hieronder een selectie van de belangrijkste baten (hoger dan € 1 miljoen) ten opzichte van de begroting na wijzigingen. Incidentele lasten hebben zich niet voorgedaan.

Incidentele baten (bedragen x € 1 miljoen)

Effect	Omschrijving	Realisatie 2014
Waterveiligheid	Afschuiving deel Zuiderdijk Deze kosten van het herstel van de afschuiving aan de Zuiderdijk zijn in 2013 als kosten genomen. De volledige projectkosten zijn in 2014 subsidiabel gebleken.	-1,4
Besturing van de organisatie	Verkoop panden Lingerzijde De kantoorpanden aan de Lingerzijde in Edam zijn verkocht. De opbrengst is toegevoegd aan de egalisatiereserve 'Huisvesting'.	-1,6

9 Egalisatiereserves en voorzieningen

Voor de stand en mutaties in de voorzieningen en de uitgebreide toelichting op de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op de balans; zie hoofdstuk 16.2.

10 Weerstandsvermogen en risico's

Weerstandsvermogen

De nieuwe kadernota voor het risicomanagement is recentelijk vastgesteld. In deze nota is opgenomen dat jaarlijks bij de jaarrekening het weerstandsvermogen wordt berekend. Dit om de financiële gevolgen van de risico's voor minimaal 95% te kunnen afdekken. Om een stabiele situatie te creëren, hanteren we een marge van 5%. Dat wil zeggen: extra stortingen of onttrekkingen aan de algemene reserve gebeuren alleen als de financiële impact van risico's significant toe- of afneemt. In 2011 is het weerstandsvermogen vastgesteld op € 25 miljoen.

Periodiek wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd. Voor de jaarrekening heeft de laatste actualisatie plaatsgevonden in januari 2015, overeenkomstig de systematiek in de Kadernota Risicomanagement. Dit leidde tot een overzicht met 127 risico's. Deze risico's zijn ingevoerd in NARIS, ons informatiesysteem voor risicomanagement. Met de risicosimulatie in NARIS²⁷ (die de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet weegt) hebben we begin februari 2015 beoordeeld hoe hoog ons weerstandsvermogen moet zijn. De uitkomst van de simulatie is € 24,6 miljoen en valt binnen de marge van 5% ten opzichte van het vastgestelde weerstandsvermogen. Dit betekent dat de huidige weerstandscapaciteit van € 25 miljoen voldoende is.

Risico's

Het hoogheemraadschap hanteert voor het identificeren en kwantificeren van bedrijfsvoeringsrisico's een systematiek die het risico uitdrukt in kans op optreden vermenigvuldigd met het gevolg, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar strategische, compliance of operationele gevolgen. Daarbij wordt – indien relevant – ook het financiële aspect meegewogen. De systematiek is als volgt.

Risicoscore		Kans van optreden		
		incidenteel*	middelgroot**	groot***
Gevolgen van optreden	bepakt	1	2	3
	middelgroot	2	4	6
	omvangrijk	3	6	9

* incidenteel: minder dan één keer in een mensenleven²⁸

** middelgroot: minimaal één keer in een mensenleven tot één keer per jaar

*** groot: één keer of meerdere malen per jaar.

Het bepalen van de gevolgen van optreden is geen harde wetenschap, maar bestaat altijd uit het ontwikkelen van een logische onderbouwing van de score. Dit is vanzelfsprekend een leerproces waarin bestuur en ambtelijke organisatie aldoende ervaring opbouwen. De volgende stap is het bepalen van de mogelijke financiële gevolgen van het mogelijk optreden.

²⁷ De risicosimulatie in NARIS is een Monte-Carlosimulatie; een simulatietechniek waarbij een fysiek proces niet één keer maar vele malen wordt gesimuleerd, elke keer met andere startcondities. Het resultaat van deze verzameling simulaties is een verdelingsfunctie die het hele gebied van mogelijke uitkomsten weergeeft.

²⁸ Een mensenleven wordt gesteld op 80 jaar. Bron: Nationaal Kompas Volksgezondheid

De systematiek hierbij is:

Categorie	Maximale financiële gevolgen
A	minder dan € 200.000
B	tussen € 200.000 en € 500.000
C	tussen € 500.000 en € 1.000.000
D	meer dan € 1.000.000

De gehanteerde bedragen lijken fors, maar moeten worden gezien in het licht dat het om een *mogelijke* gebeurtenis gaat. In het volgende overzicht zijn de strategische risico's opgenomen waarvan de score 9 bedraagt en/of de maximale financiële gevolgen boven de € 1 miljoen liggen.

Risicogebeurtenis	Risico-oorzaken (kunnen) zijn:	Risico-gevolgen (kunnen) zijn:	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
De besluitvorming bij het Programmabureau Hoogwater-beschermings-programma 2 (PB HWBP-2) verloopt stroperig door onvoldoende capaciteit en deskundigheid.	<p>Onvoldoende capaciteit en deskundigheid bij PB HWBP-2.</p> <p>HHNK heeft onvoldoende inzicht in informatiebehoefte PB HWBP-2.</p> <p>HWBP-2 communiceert niet vooraf over (project)aanpak in relatie tot besluitstukken.</p> <p>HWBP-2 (HHNK) communiceert niet tijdig over aanstaande toetsstukken en planning.</p> <p>Het subsidiekader is niet toegesneden op geïntegreerde contractvormen waardoor de deskundigen van PB HWBP-2 een traditionele houding aannemen.</p> <p>Afspraken worden onvoldoende vastgelegd.</p>	<p>Besluiten worden niet tijdig genomen op basis van ingestuurde documenten en gemaakte afspraken.</p> <p>Vertraging in projectuitvoering en subsidieverlening.</p> <p>Extra kosten door effect op kasstromen (ten laste van HWBP-2) en rentekosten (ten laste van HHNK).</p> <p>Imagoschade door vertraging in relatie tot omgeving.</p>	2	€10.000.000	<p>Zorgen dat de signaleringsfunctie goed wordt vervuld ten aanzien van het landelijk PB HWBP (wat speelt er?, wat is er nodig?, worden de gemaakte afspraken nagekomen?).</p> <p>In het kwartaaloverleg directeuren en maandelijks overleg programmamanagers worden de issues uit desbetreffende periode besproken. Deze overleggen zorgen voor een verbeterde relatie en hebben een positief effect op de risico-oorzaken.</p> <p>Gezamenlijk nieuwe risicosessie met PB HWBP-2 organiseren. Ook functionarissen uit projecten hierbij uitnodigen.</p>

Risicogebeurtenis	Risico-oorzaken (kunnen) zijn:	Risico-gevolgen (kunnen) zijn:	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Ontstaan van watervervuiling	Grote brand (zoals in Moerdijk bij een chemisch bedrijf). Andere calamiteit (explosie, gekantelde vrachtwagen met gevaarlijke stoffen).	Milieuschade. Dode vissen en watervogels. Beperking berekening met als gevolg gewasschade.	6	€ 8.500.000	Er is een calamiteiten-organisatie actief. De meest risicovolle bedrijven binnen het werkgebied van HHNK zijn in kaart gebracht. Voor deze bedrijven wordt in 2015 een kenniskaart opgesteld met daarop een inzet- en bestrijdingsplan en een inventarisatie van benodigde middelen. Deze inventarisatie wordt gebruikt om de maximale financiële gevolgen nader vast te stellen en eventueel aanvullende maatregelen te nemen.
Vorbereidingskosten Den Oever zijn meer dan 15% ten opzichte van de geraamde realisatiekosten en daarmee niet subsidiabel.	Uit de voortoets is gebleken dat de planproducten niet aan de kwaliteit voldoen om te komen tot een integraal stabiel ontwerp.	De overschrijding van voorbereidingskosten kunnen volgens de subsidieregeling als niet subsidiabel gelabeld worden, waardoor HHNK deze kosten zelf moet dragen.	9	€6.000.000	Afspraken maken met het PB HWBP-2. (Het PB HWBP-2 stelt zich op het standpunt dat de financieringsregeling geen rechtmatige mogelijkheid biedt om de extra kosten te vergoeden). In de stuurgroepvergadering van eind 2014 zijn verschillende oplossingsrichtingen besproken. Besloten is dat het PB HWBP-2 een oplossingsrichting uitwerkt, waarbij de minister verzocht wordt een eenmalige separate beschikking af te geven. Tijdens de stuurgroepvergadering in maart 2015 wordt hierover definitief besloten. HHNK doet een second opinion op de raming om het maximale risico te verifiëren en scherper te kunnen sturen op de beheersmaatregelen.

Risicogebeurtenis	Risico-oorzaken (kunnen) zijn:	Risico-gevolgen (kunnen) zijn:	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Het programma Wateropgave blijft niet binnen de financiële randvoorwaarden van het bestuur: extra controle op naleving subsidievoorwaarden	De subsidieverstrekker van de Europese subsidies voor de Plattelandsontwikkeling (POP) is recent door Brussel gemaand extra streng te controleren op het nakomen van de subsidievoorwaarden. Hierbij zijn afwijkingen van het interne aanbestedingsbeleid aan het licht gekomen.	HHNK loopt subsidies mis of moet mogelijk reeds verkregen subsidies terugbetalen en hierover boetes betalen, waardoor het benodigde netto-investeringenvolume stijgt.	6	€ 3.500.000	Aan D&H wordt een voorstel voorgelegd om voor de betreffende projecten af te wijken van de interne aanbestedingsregels. Indien D&H instemt met dit voorstel wordt de kans op het optreden van dit risico aanzienlijk verkleind.
Minder of meer belastingopbrengsten (Waterschapsbelastingen) realiseren dan begroot.	Moeilijk te voorspellen en fluctuatie in onderliggende variabelen. Tijdsverschil tussen begroting en beleid. Foutieve aanlevering brongegevens door leverancier. Systeemtechnische fouten. Lange beroepsprocedures met ongewisse uitkomst. De belastingwetgeving en heffingsstrategie houden niet tijdig rekening met conjuncturele bewegingen.	Structureel (meerjarig) minder/meer opbrengsten dan begroot, lagere/hogere dekking kosten taken en minder/meer slagkracht. Onvoldoende of verkeerd geïnformeerde managers en bestuurders. Mogelijk afwijkende tarieven en hogere belastingaanslagen in het volgende heffingsjaar.	6	€ 3.000.000	Jaarlijkse analyse op trends en ontwikkeling maatstaven. Maandelijks analyse (begroot-werkelijk) en prognose. Procesbeschrijvingen optimaal inbedden. Deze worden herijkt en waar nodig herschreven en beschreven. Maandelijks wordt aansluiting gemaakt tussen belastingstelsel en financieel stelsel. Afhankelijkheid van externen is afgebouwd. Bestuurders worden adequaat geïnformeerd. Ondanks alle maatregelen blijft het risicogevolg 1,5% van de totale netto-opbrengsten.
Onveilige werkomgeving voor medewerkers en derden tijdens het beheren van Individuele Behandeling Afvalwater (IBA's)	IBA's voldoen niet aan de NEN 3140-norm voor elektrische installaties.	Grote kans op ongelukken, zoals elektrocutie van medewerkers en derden. Overlijden. Letselschade. Imagoschade.	6	€ 2.000.000	Keuring van IBA's in gang zetten. Andere oplossing is op termijn amoveren/aanpassen IBA's en vervangen door septictanks. Er wordt een directievoorstel voorbereid hoe om te gaan met dit risico en beheersing daarvan (o.a. voldoen aan NEN 3140-norm).

Risicogebeurtenis	Risico-oorzaken (kunnen) zijn:	Risico-gevolgen (kunnen) zijn:	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Het programma Wateropgave blijft niet binnen de financiële randvoorwaarden van het bestuur: Waddenfondsprojecten.	Vertraging in de uitvoering van de Waddenfondsprojecten en daarmee het niet halen van de zeer strakke tijdsplanning die nodig is voor het halen van de subsidiedeadline.	HHNK loopt subsidies mis, waardoor het benodigde netto-investeringsvolume stijgt.	6	€ 1.600.000	Voor projecten met een kritisch tijdpad is extra capaciteit ingezet en is de samenwerking met de betreffende gemeenten geïntensiveerd. Hierdoor wordt de doorlooptijd van de procedures zoveel mogelijk beperkt. Daarnaast vindt sturing op de planning plaats. Voor de Waddenfondsprojecten wordt uitstel van de subsidiedeadline gevraagd.
De HVC doet een beroep op de garantstelling door HHNK voor de leningen van HVC.	HVC lijdt verliezen en krijgt problemen met de banken die gegarandeerde leningen hebben verstrekt.	Imagoschade	2	€ 1.500.000	Bestuurder neemt deel aan aandeelhoudersvergadering die twee keer per jaar wordt gehouden en oefent waar nodig invloed uit. Daarnaast neemt HHNK ook twee keer per jaar deel aan ambtelijke overleggen.
Verkeersonveilige situatie omdat achterstallig onderhoud aan de wegen niet wordt ingelopen.	Bij het vaststellen van het wegenbeleidsplan onvoldoende middelen beschikbaar gesteld voor het inlopen van het achterstallig onderhoud. Bij het opstellen van de prognoses van de benodigde middelen is uitgegaan van verouderde informatie.	Grotere kans op ongevallen en aansprakelijkheid. Extra inzet van buitendienst-medewerkers. Imagoschade Oplopend benodigd budget. Problemen met overdragen wegen omdat gemeenten geen wegen willen in een slechte staat van onderhoud.	6	€ 1.500.000	Nauwere samenwerking met de aannemers om inzicht en kennis te delen. Het programma Wegverhardingen geeft aan dat het percentage 'onvoldoende', niet per definitie onveiligheid aangeeft. Achterstand is niet groter geworden. In 2015 wordt het onderzoek naar andere indeling van wegen, klasse e.d. afgerond. Het bestuur heeft ten aanzien van de overdracht van wegen besloten dat dit niet mag leiden tot grote tariefstijgingen.
De anticiperende grondaankopen bij het project Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam (HEA) zijn niet subsidiabel.	Binnen de huidige regeling liggen de kosten van voorfinanciering en bijkomende risico's bij HHNK.	Kosten zijn niet subsidiabel en leiden tot niet begrote uitgaven.	2	€ 900.000	Aansturen op maatwerk omdat in huidige subsidieregeling deze kosten niet worden gedekt. Het PB HWBP-2 heeft per brief bevestigd dat de gronden Etersheim en Schardam in overeenstemming met de regeling zijn aangekocht.

Risicogebeurtenis	Risico-oorzaken (kunnen) zijn:	Risico-gevolgen (kunnen) zijn:	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Maatregelen e/o aanvulling
Ontwikkeling recreatiepark Kinselmeer belemmert de versterking van de Markermeerdijk.	Conflicterende belangen HHNK en projectontwikkelaar.	Schadevergoeding en imagooverlies.	9	P.m.	HHNK is door het Hof in het gelijk gesteld. De vordering tot schadevergoeding is afgewezen. Er wordt een plan van aanpak gemaakt voor het terugvorderen van betaalde vergoedingen. Begin 2015 wordt duidelijk of Kinselmeer de zaak aan de Hoge Raad gaat voorleggen.
De voorbereidingskosten van het project MMD HEA overschrijden het maximum van 15%.	Onverwachte gebeurtenissen in het project, waardoor de kosten hoger worden dan geprognostiseerd, waaronder vertraging in het opstellen en goedgekeurd krijgen van het projectplan waterwet door gedeputeerde staten.	Het bedrag waarmee de 15% overschreden wordt is niet subsidiabel.	1	P.m.	De huidige prognose van de voorbereidingskosten bedraagt € 47 miljoen (<14%). Deze prognose is recent geactualiseerd en wordt maandelijks besproken in het IPM team. Er wordt strak gestuurd op de kosten van de ingenieursbureaus en de personele inzet gekoppeld aan de voorbereidingsactiviteiten. De werkzaamheden van de externe ingenieursbureaus worden opgedeeld in werkpakketten en strak gemonitord om het meerwerk te minimaliseren. De huidige grens van 15% geeft nog een marge van € 5 miljoen voordat deze wordt overschreden.

Vervallen risico's

Risico	Argumenten
HHNK overschrijdt de EMU-norm.	Voor toelichting wordt verwezen naar de paragraaf 'EMU-saldo', zie hoofdstuk 15.
De prognoses (bij baggeren) zijn onvoldoende scherp en betrouwbaar.	Een interne audit van Concern Control is afgerond en de aanbevelingen uit de audit zijn geïntegreerd in het professionaliseringsproces. Er is een nieuwe programma-administratie in bedrijf genomen. Deze zorgt voor transparantie en maakt de hardheid van de getallen inzichtelijk.
Bezwaar Natuurterrein beheerders over belastingheffing	Voor toelichting wordt verwezen naar de 'Toelichting op de balans per ultimo boekjaar', zie hoofdstuk 16.2.
Afschuiving Zuiderdijk.	Voor toelichting wordt verwezen naar 'Incidentele baten en lasten 2014', zie hoofdstuk 8.

11 Waterschapsbelastingen

Belastingstelsel

Als hoogheemraadschap heffen wij vier soorten belasting:

- watersysteemheffing;
- verontreinigingsheffing;
- zuiveringsheffing;
- wegehheffing.

De watersysteemheffing en wegehheffing worden opgebracht door de inwoners van een waterschap, en door de eigenaren van huizen, bedrijven en grond. Wat betreft de watersysteemheffing is onder meer de inwonerdichtheid van ons beheergebied bepalend voor het aandeel dat inwoners in de kosten dragen. Voor de wegehheffing bepalen de kosten van de wegen met een algemene verkeersfunctie (dus niet de wegen met een erfonthoudingsfunctie) het door inwoners op te brengen aandeel. Voor beide heffingen dragen eigenaren van huizen, bedrijven en grond het resterende deel. De economische waarde van opstallen, van ongebouwde grond en infrastructuur is de indicator van het belang dat zij bij de waterschapstaken hebben. De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing worden geheven volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

Als een belastingplichtige niet in staat is om de aanslag waterschapsbelasting te betalen, kan hij kwijtschelding aanvragen. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor aanslagen die betrekking hebben op de eigen woonruimte. Bij de aanvraag en behandeling van kwijtscheldingsverzoeken werken wij samen met alle gemeenten boven het Noordzeekanaal, met uitzondering van Den Helder.

Het oplossen van leegstand voor particulieren en bedrijven heeft gezorgd voor een hogere bruto-belastingopbrengst, met name in de zuiveringsheffing. Voor de voorgaande belastingjaren geldt hetzelfde effect. Een afvlakking van de stijgende trend in correctieposten²⁹, met name kwijtschelding, is uitgebleven als gevolg van de aanhoudende economische crisis. Voor de voorgaande belastingjaren gold de stijging voor zowel kwijtschelding als voor oninbaarheid. Per saldo is over 2014, inclusief voorgaande belastingjaren, een hogere netto-belastingopbrengst gerealiseerd.

Belastingopbrengst

De opgelegde belastingaanslagen zijn in onderstaande tabel vermeld.

Belastingsoort (bedragen x € 1.000)	Verdeling	Rekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014
<i>Watersysteemheffing</i>			
Belastingjaar 2014	Heffing	-119.362	-118.276
	Correctieposten	3.412	2.734
<i>Totaal belastingjaar 2014</i>		<i>-115.950</i>	<i>-115.542</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	-1.091	-

²⁹ Vermindering, kwijtschelding en oninbaar.

Belastingsoort (bedragen x € 1.000)	Verdeling	Rekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014
	Correctieposten	903	-
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		-188	-
Totaal watersysteemheffing		-116.138	-115.542
<i>Zuiveringsheffing</i>			
Belastingjaar 2014	Heffing	-83.742	-81.789
	Correctieposten	5.921	4.858
<i>Totaal belastingjaar 2014</i>		<i>-77.821</i>	<i>-76.931</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	-1.167	-
	Correctieposten	104	-
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		<i>-1.063</i>	<i>-</i>
Totaal zuiveringsheffing		-78.884	-76.931
<i>Wegenheffing</i>			
Belastingjaar 2014	Heffing	-14.190	-14.076
	Correctieposten	369	334
<i>Totaal belastingjaar 2014</i>		<i>-13.821</i>	<i>-13.742</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	-97	-
	Correctieposten	91	-
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		<i>-6</i>	<i>-</i>
Totaal wegenheffing		-13.827	-13.742
<i>Verontreinigingsheffing</i>			
Belastingjaar 2014	Heffing	-656	-618
	Correctieposten	26	48
<i>Total belastingjaar 2014</i>		<i>-630</i>	<i>-570</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	144	-
	Correctieposten	-27	-
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		<i>117</i>	<i>-</i>
Totaal verontreinigingsheffing		-513	-570
Totale belastingopbrengst		-209.362	-206.785

In bovenstaande tabel staan de totalen van de belastingopbrengsten per belastingsoort vermeld. We onderscheiden belastingopbrengsten in belastingjaar 2014 en over voorgaande belastingjaren. De bedragen staan negatief (-) vermeld als het een opbrengst is en positief als het een lagere heffingsopbrengst of correctieposten betreffen. Voor een toelichting op de waterschapsbelasting

wordt verwezen naar hoofdstuk 20.1 Toelichting op de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten.

Belastingtarieven

In het jaar 2014 zijn de aanslagen opgelegd op basis van onderstaande tarieven.

Categorie	Belastingeenheid	Tarief 2014
<i>Watersysteemheffing</i>		
Ingezetenen	We ³⁰	€ 96,39
Ongebouwd	Hectare	€ 95,16
Ongebouwd verharde openbare wegen	Hectare	€ 285,48
Ongebouwd buitendijks vrijafstromend	Hectare	€ 23,79
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrijafstromend	Hectare	€ 214,11
Gebouwd	EW ³¹	0,04750%
Gebouwd buitendijks vrijafstromend	EW	0,01188%
Natuurterrein	Hectare	€ 4,93
<i>Verontreinigingsheffing</i>		
Woningen en bedrijven	VE ³² _s	€ 57,21
<i>Zuiveringsheffing</i>		
Ingezetenen en bedrijven	VE's	€ 57,21
<i>Wegenheffing</i>		
Ingezetenen	We	€ 37,61
Ongebouwd	Hectare	€ 21,51
Gebouwd	EW	0,01156%
Natuurterrein	Hectare	€ 0,99

Het verloop van de bestemmingsreserves van onze verschillende taken is als volgt.

Bestemmingsreserves (bedragen x € 1 miljoen)	Stand 1 januari 2014 (na resultaat bestemming)	Interne toevoe- gingen	Interne onttrek- kingen	Stand 31 december 2014 (voor verwerking voorstel)	Voorstel bestemming exploitatie- resultaat 2014	Stand 31 december 2014 (na verwerking voorstel)
Watersysteembeheer	10,8	0,2	-0,9	10,1	7,0	17,1
Zuiveringsbeheer	-5,2	1,7	-	-3,5	6,9	3,4
Wegenbeheer	1,0	0,2	-1,1	0,1	1,5	1,6
Totaal	6,6	2,1	-2,0	6,7	15,4	22,1

Alle bestemmingsreserves vertonen na het bestemmen van het exploitatieresultaat een positief saldo. Uit het meerjarenplan blijkt dat de bestemmingsreserves onder meer gebruikt zullen worden voor het implementeren van voorgenomen wijzigingen ten aanzien van het investeringsbeleid om fluctuaties in de belastingtarieven op te vangen. Het saldo van de bestemmingsreserves per 31 december 2014 bedraagt voor resultaatbestemming € 6,7 miljoen. Voorgesteld wordt om € 15,4 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserves.

³⁰ woningeenheid

³¹ economische waarde

³² vervuilingseenheid

12 Financiering

Algemeen

De financiering van uitgaven wordt gedekt met een mix van belastinginkomsten, bijdragen van derden en leningen.

Investerings

We hebben in totaal € 206,2 miljoen uitgegeven aan investeringen (begroting na wijziging € 226 miljoen). Voor een aantal investeringen ontvingen we bijdragen van derden. Dit was in totaal € 158,1 miljoen (begroting na wijziging € 167,7 miljoen). Per saldo waren de netto-investeringen € 10,2 miljoen lager dan begroot. De afschrijvingen op de investeringen kwamen uit op € 41,3 miljoen (begroting na wijziging € 42,2 miljoen). Aan de waarde van de activa is 3,12% bouwrente toegevoegd. Dit is € 1,5 miljoen. Een overzicht per activasoort is in de bijlage opgenomen.

We financieren onze investeringen met eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (langlopende geldleningen). In 2014 zijn twee geldleningen aangetrokken van € 30 miljoen en € 22 miljoen. De werkelijke omslagrente is 2,57% (begroting 3,12%).

Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)

De *kasgeldlimiet* geeft de grens aan tot welk bedrag lagere overheden hun activiteiten met korte middelen mogen financieren. Voor waterschappen is die limiet bepaald op 23% van het begrotingstotaal. Elk kwartaal toetsen we de gemiddelde korte schuld van de betreffende maanden aan onze limiet van € 58,2 miljoen. Incidenteel is het toegestaan de limiet te overschrijden. We hebben ondanks het negatief saldo van € 84 miljoen begin 2014, aan de eisen voldaan.

Uitgangspunt voor het invoeren van een *renterisiconorm* is het streven naar een spreiding van looptijden van lange geldleningen. Dit met het oog op een beperking van de renterisico's. Het bedrag aan aflossingen en het bedrag aan leningen dat in aanmerking komt voor een renteherziening mogen in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal van 2014. De maximale herfinancieringsruimte (verplichte aflossing) voor 2014 is 30% van € 253 miljoen (€ 76,0 miljoen). Wij hebben in 2014 € 56,2 miljoen verplicht afgelost, waarmee we ruim onder de grens blijven.

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasury-functie en het -beleid

De rentes voor zowel langlopende als kortlopende financieringsmiddelen bleven laag. Net als vorig jaar was het renteverskil tussen deze financieringsvormen groot. Hierdoor bleef het aantrekkelijk om gebruik te maken van rekening-courantfaciliteiten, waarbij uiteraard rekening werd gehouden met de kasgeldlimiet. Om optimaal gebruik te kunnen maken van de lage rentestand op de rekening-courantfaciliteiten is op een negatief saldo van € 55 miljoen gestuurd.

Daarnaast is het treasurystatuut op basis van recente ontwikkelingen en wijzigingen in wet- en regelgeving geactualiseerd en in november vastgesteld. In dit treasurystatuut is invulling gegeven aan de veranderende omgeving waarbij steeds meer nadruk wordt gelegd op het verantwoordelijk omgaan met gemeenschapsgeld. Uitgangspunt van het treasurystatuut is een conservatief beleid en het mijden van risico's bij de invulling van onze financieringsbehoeften.

Financiële risico's

De volgende financiële risico's spelen een rol bij het beheer van de liquiditeiten: renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico en valutarisico. Door het naleven van vastgesteld beleid en de

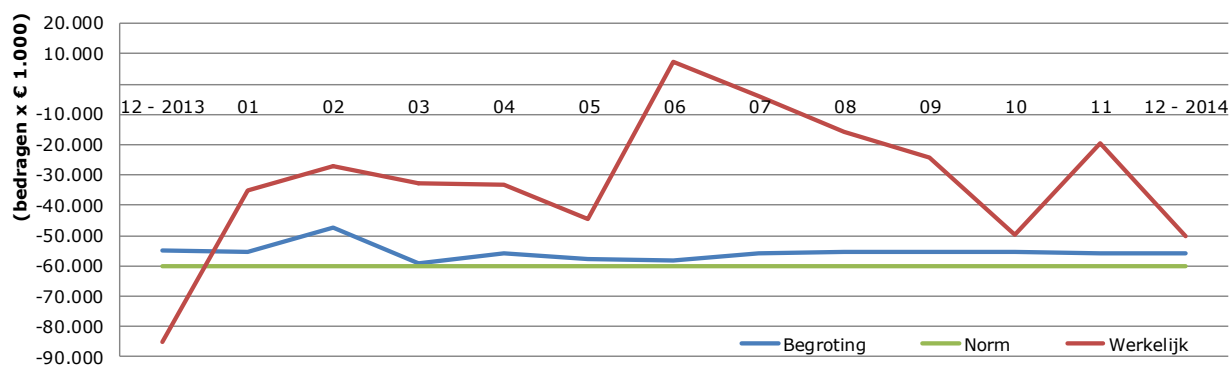

ingerichte P&C-cyclus beheersen we de eerste drie risico's. Het laatstgenoemde risico is vrijwel nihil. Er bestaat een zeer kleine kans dat moet worden bijgestort op de garantstelling in het kader van de Cross Border Lease. Dit is het geval wanneer de euro-dollar koers 0,78 wordt. Gezien de huidige koers is de verwachting dat dit niet binnen de looptijd van het contract zal plaatsvinden.

Liquiditeitsverloop en aangetrokken externe financieringsmiddelen

In de begroting is opgenomen dat we € 165 miljoen aan vaste geldleningen zouden aantrekken. Door hogere subsidieontvangsten bij het hoogwaterbeschermingsprogramma dan begroot – duidelijk zichtbaar in de pieken in onderstaand overzicht – en een goede match tussen de belastinginkomsten en investeringsuitgaven is er minder geld aangetrokken dan begroot, namelijk twee geldleningen met een gezamenlijke waarde van € 52 miljoen. Verder is strak gestuurd op de rekening-courantfaciliteiten.

De onderstaande grafiek geeft het verloop van het saldo rekening-courant in 2014 weer.

Financieringsbehoefte in 2014

De totale behoefte aan vaste financieringsmiddelen is als volgt te specificeren.

Financieringsbehoefte (bedragen x € 1.000)		31 december 2014	1 januari 2014
Af:	Te financieren boekwaarden:		
	Immateriële vaste activa	26.168	29.407
	Materiële vaste activa	520.513	510.580
	Financiële vaste activa	739	749
	Totaal te financieren vaste activa	547.420	540.736
Bij:	Vaste financieringsmiddelen:		
	Langlopende geldleningen	336.958	326.575
	Reserves en voorzieningen	107.283	109.389
	Totaal vaste financieringsmiddelen	444.241	435.964
	Financiering met kortlopende schulden	103.179	104.772

13 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaat- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur van een organisatie, of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer we middelen ter beschikking hebben gesteld en die kwijt zijn in geval van faillissement, dan wel wanneer financiële problemen op ons kunnen worden verhaald.

Eind 2014 hebben wij een bestuurlijk en een financieel belang in elf organisaties. Het bestuurlijk belang in onderstaande verbonden partijen is gelijk gebleven aan 2013.

Gegevens over het bezit van aandelen en de dividenduitkeringen van de Nederlandse Waterschapsbank en de Bank Nederlandse Gemeenten zijn opgenomen in onderstaande tabel.

De onderstaande tabel geeft de financiële waarde van de deelnemingen per einde verslagjaar weer.

Deelnemingen (bedragen x € 1)	Stand 31 december 2014
<i>Nederlandse Waterschapsbank</i>	
4.399 aandelen A van € 115,00	505.885
204 aandelen B van € 119,60 (€ 460 – 26% volgestort)	24.398
<i>Bank Nederlandse Gemeenten</i>	
17.355 aandelen van € 2,50	43.388
B.V. Baggerzorg (21,95%)	81.000
Uitwaterende Sluizen Lease I B.V.	18.151
NV HVC	318
Maatschap CBL ³³	16.486
Totaal	689.626

In november 2011 heeft het CHI de beleidsnota 'Verbonden Partijen' vastgesteld. In deze beleidsnota wordt de visie en de beleidsvoornemens ten aanzien van verbonden partijen toegelicht. In overeenstemming met het Waterschapsbesluit geven we in de jaarrekening een overzicht van onze verbonden partijen. In onderstaande tabellen zijn de financiële waarden van de deelnemingen per einde verslagjaar weergegeven. Deze waarden zijn gebaseerd op de meest recente beschikbare cijfers van onze verbonden partijen.

Naam van de verbonden partij	De Nederlandse Waterschapsbank (NWB)
Vestigingsplaats	Den Haag
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf
Openbaar belang	De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, electronic banking

³³ Bij aanvang van de CBL-transacties zijn HHNK en de Owner Trustees een maatschap aangegaan. HHNK heeft een aantal zuiveringsinstallaties in eerste instantie in deze maatschap ingebracht tezamen met een lening en daarmee een 0,01%-belang in maatschap verkregen.

	en consultancy en verstrekt ons lang- en kortlopende geldleningen. Door het houden van aandelen in de NWB zijn we verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld en kapitaalmarkten.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (<i>x € 1.000.000</i>)	31-12-2013	31-12-2012
	Eigen vermogen	1.256	1.226
	Vreemd vermogen	71.750	74.858
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4.399 aandelen A van € 115,00 204 aandelen B van € 119,60 (€ 460,00 – 26% volgestort) Totaal € 530.283 Er zijn geen dividenduitkeringen meer geweest sinds 2012.		
Risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd.		
Naam van de verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen		
Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (<i>x € 1.000.000</i>)	31-12-2013	31-12-2012
	Eigen vermogen	3.430	2.752
	Vreemd vermogen	127.753	139.476
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17.355 aandelen van € 2,50, totaal € 43.388		
Risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd.		
Naam van de verbonden partij	Het Waterschapshuis (HWH)		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen (AB-lid GR), secretaris-directeur (lid programmaraad gemeenschappelijke regeling), ambtenaren lid van begeleidingscommissies.		
Openbaar belang	De uitvoeringsorganisatie voor de 22 waterschappen op ICT-gebied (Hunze en Aa is uit de Gemeenschappelijke Regeling getreden, maar neemt nog wel deel aan een aantal programma's). Met als doel het bevorderen van samenwerking tussen de waterschappen op het gebied van ICT.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (<i>x € 1.000</i>)	31-12-2013	31-12-2012
	Eigen vermogen	1.334	324
	Vreemd vermogen	7.720	8.256
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.		

Financieel belang	Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling HWH stelt de jaarlijkse begroting en de bijdragen van de waterschappen vast. Ieder college van een deelnemend waterschap wijst uit zijn midden een lid aan dat hem in het algemeen bestuur vertegenwoordigt. Het dagelijks bestuur HWH bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen leden. De begroting 2015 bedraagt ruim € 14,8 miljoen.		
Risico	De gemeenschappelijke regeling kan ontbonden worden (opzegtermijn drie jaar). De waterschappen lijden dan financieel- en imagoverlies. De kans op ontbinding van het contract is nagenoeg nihil. Bij georganiseerde ontbinding zal HHNK voor alle door HWH geleverde producten en diensten een vervangende oplossing moeten zoeken. Uit eerder onderzoek is gebleken dat dit zonder schade aan de continuïteit van HHNK mogelijk is.		
Naam van de verbonden partij	Waterproef		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaar (directeur Bedrijfsvoering) is bestuurder van de stichting, de huidige interim-directeur is een medewerker van HHNK.		
Openbaar belang	Verzorgt laboratoriumactiviteiten voor HHNK en Waternet.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
	Eigen vermogen	263	13
	Vreemd vermogen	2.074	2.250
Bestuurlijk belang	Bestuurslid		
Financieel belang	Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet.		
Risico	Aan de hand van de conclusies van het onderzoek over de samenwerkingsmogelijkheden tussen Het Waterlaboratorium en Waterproef is de fusie afgeblazen, omdat het BTW-voordeel bij een fusie niet kon worden behouden. De komende jaren wordt ingesprongen op eventuele kansen die zich voordoen.		
Naam van de verbonden partij	NV HVC		
Vestigingsplaats	Alkmaar		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Waterketen		
Openbaar belang	Het uitgangspunt van samenwerking met de HVC is het behalen van synergie (ofwel het effect van samenwerking dat groter is dan wat partijen afzonderlijk behaald zouden hebben) uit de samenwerking tussen de waterschappen en gemeenten op het gebied van afval(water)beheer en duurzame energie. Deze synergie komt tot uiting in een verlaging van de operationele kosten, vooral door schaalvoordelen, breder economisch draagvlak voor innovatie en investeringen, en samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van duurzame-energie-investeringen. Mede hierdoor behaalt HHNK de doelstellingen uit de nota 'Milieu- en klimaatbeleid HHNK' op het gebied van besparen op energie,		

	biomassa omzetten in groene energie en verminderen van transportbewegingen.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x €1.000)	31-12-2013	31-12-2012
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	80.258	91.746
	Vreemd vermogen	927.238	958.426
Bestuurlijk belang	Deelname in een NV met andere overheden, 48 gemeenten en vijf andere waterschappen. HHNK heeft zeven van de in totaal 3.311 uitstaande aandelen.		
Financieel belang	HHNK heeft 0,21% van het totale aandelenkapitaal en staat garant voor 0,24% van de gegarandeerde leningen A. Per 31 december 2014 betreft dit een garantstelling van bijna € 1,5 miljoen.		
Risico	Het moeten doen van een beroep op de garantstelling kan ontstaan doordat HVC verliezen lijdt en/of problemen krijgt met de financiers die de gegarandeerde leningen hebben verstrekt.		
Naam van de verbonden partij	Unie van Waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging (rechtspersoon)		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf en hoogheemraden in commissies en ambtenaren in werk- en themagroepen		
Openbaar belang	Biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de Europese Unie, het parlement en ministeries.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
	Eigen vermogen	840	2.774
	Vreemd vermogen (incl. voorziening)	11.914	11.878
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de ledenvergadering, evenredige vertegenwoordiging.		
Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen.		
Risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. Ten tweede doet de Unie toezeggingen namens alle waterschappen. Het algemeen bestuur kan besluiten nemen, met financiële gevolgen die niet gedekt zijn door D&H en CHI.		
Naam van de verbonden partij	BV Baggerzorg		
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Watersystemen in bestuur en ambtelijk directeur Bedrijfsvoering in directie		
Openbaar belang	Doordat wij aandeelhouder zijn van BV Baggerzorg kunnen wij gegarandeerd op verantwoorde manier onze verontreinigde baggerspecie kwijt.		

Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	1.119	874
	Vreemd vermogen	1.567	1.776
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigingsbevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78% dochteronderneming van Afvalzorg Grondstromen BV. De overige aandelen zijn in het bezit van het HHNK. Aandelenkapitaal HHNK is € 81.000.		
Continu risico	Het risico voor de aandeelhouder beperkt zich tot de wettelijke risico's.		
Naam van de verbonden partij	Beemster Werelderfgoed		
Vestigingsplaats	Middenbeemster		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen, vertegenwoordigd door ambtenaar van afdeling Bestuur Directie Strategie.		
Openbaar belang	De gemeente Beemster en HHNK zijn de siteholders van het werelderfgoed. Deze organisaties zijn verantwoordelijk voor het beheer en behoud van de droogmakerij.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1)	31-12-2013	31-12-2012
	Eigen vermogen (incl. voorzieningen)	10.692	13.788
	Vreemd vermogen	-	-
Bestuurlijk belang	Bestuurslid. De regels voor de siteholders zijn vastgelegd in een convenant.		
Financieel belang	HHNK levert jaarlijks een geïndexeerde bijdrage van € 5.844.		
Risico	Indien de siteholders niet meer aan de eisen van de Unesco voldoen, kan de Beemster van de werelderfgoedlijst worden gehaald.		
Naam van de verbonden partij	Netherlands Water Partnership (NWP)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	De Stowa, Unie van Waterschappen, PWN en ruim de helft van de waterschappen zijn lid van NWP. Het NWP ondersteunt de watersector bij export en internationale samenwerking. 200 organisaties hebben zich aangesloten vanuit de overtuiging dat je samen meer impact hebt in het buitenland.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2013	31-12-2012
	Eigen vermogen	912	1.286
	Vreemd vermogen	2.106	549
Bestuurlijk belang	Eén van de 200 deelnemers		
Financieel belang	Deelnemers van het NWP betalen contributie. HHNK betaalt € 3.000 per jaar.		

Risico	Geen		
Naam van de verbonden partij	Uitwaterende Sluizen Lease I BV		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaren		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease constructie waarbij destijds een financieel voordeel is behaald ten gunste van de belastingbetalers.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2014	31-12-2013
	Eigen vermogen	163	153
	Vreemd vermogen	18	18
Risico	Er moet een hoge afkoopsom worden betaald wanneer het contract wordt beëindigd door HHNK. Daarnaast heeft het aanpassen van een installatie uit de CBL financiële consequenties. Verder leidt invoeren van bronbelasting tot hoge naheffingen, maar hiervoor zijn nog geen aanwijzingen.		
Naam van de verbonden partij	Muskusrattenbestrijding		
Vestigingsplaats	Breukelen		
Juridische vorm	Overeenkomst van gemeenschappelijke rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Waterkeringen en wegen		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2013	31-12-2012
	Eigen vermogen	N.v.t.	N.v.t.
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met andere overheden.		
Financieel belang	Mede betalen van muskusrattenbestrijders.		
Continu risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten (vijf jaar). Tussentijdse opzegging niet mogelijk gedurende twee jaar.		

14 Cultuurhistorisch erfgoed

Het Noorderpolderhuis in de Schermer en het Stoomgemaal Vier Noorder Koggen bij Medemblik zijn in eigendom van, en worden onderhouden door het hoogheemraadschap. Het Noorderpolderhuis gebruiken we als vergaderlocatie en als steunpunt voor de muskusrattenbestrijders. We onderzoeken de mogelijkheden van het medegebruik van het werfterrein door een stichting met een museale functie. Het gerestaureerde Stoomgemaal Vier Noorder Koggen heeft een langetermijn-onderhoudsplan. De dagelijkse werkzaamheden zijn onder gebracht in een stichting waarmee HHNK op regelmatige basis overleg heeft. Het gemaal heeft een gebruiksfunctie voor het Stoommachinemuseum. De beheerkosten voor het Stoomgemaal zijn vanaf 2014 verantwoord in de exploitatie, omdat deze kosten periodiek terugkeren en onderdeel zijn van de dagelijkse werkzaamheden. Eerder werden deze geactiveerd, wat de stijging van de kosten verklaart.

We bezitten een uitgebreide collectie kunst en objecten uit het waterschapsverleden. Een deel van de collectie is onder andere tentoongesteld in de ruimte 'Waterschat' in ons kantoor in Heerhugowaard. Wisselende exposities met actuele onderwerpen zijn te zien in de centrale hal. Het hoogheemraadschap onderhoudt bruikleenverkeer met vele musea in de regio, maar ook daarbuiten. Zo zijn er permanent stukken in bruikleen bij bijvoorbeeld het Alkmaars Museum en waren de 17de-eeuwse koperen drukplaten voor de kaart van de Beemster te zien in Karlsruhe.

Aan diverse molens is extra onderhoud gepleegd. Hierbij gaat het om onderhoud aan het rietdek van enkele molens, de fundering van de Kaagmolen in Spanbroek en daarmee het herstel van de waterkering, twee molens zijn geschilderd en aan diverse molens is klein onderhoud gepleegd. Van achterstand in onderhoud is bij ons geen sprake. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft onlangs ter afronding van de BRIM³⁴-periode 2008-2012 steekproefsgewijs een aantal molens geïnspecteerd of voldaan was aan de subsidievoorwaarden. Zij waren lovend over de staat van onderhoud.

De historische archieven van de vele rechtsvoorgangers zijn ondergebracht bij regionale archiefdiensten. Momenteel is daar bijna 1.600 strekkende meter archief ondergebracht. De archivaris van het Regionaal Archief Alkmaar houdt toezicht op het archief. De historicus gebruikt het archief voor het vergroten van het historisch besef van de inwoners. De kosten voor het archief zijn hoger door een niet begrote indexering van de tarieven.

De exploitatie van cultuurhistorisch erfgoed 2014 is als volgt.

Exploitatie cultuurhistorisch erfgoed (bedragen x € 1)	Kosten begroot 2014	Kosten 2014	Opbrengsten begroot 2014	Opbrengsten 2014
Noorderpolderhuis	44.000	46.850		
Kunst- en antiekcollectie	10.000	16.230		
Medewerker / inhuurbudget	45.000	47.554		
Stoomgemaal Vier Noorder Koggen	44.500	95.610		
Molens	356.000	411.610	- 25.000	- 98.250
Historische archieven	226.500	257.239		
Subsidies cultuurhistorisch erfgoed	30.000	30.110		
Totaal	756.000	905.203	-25.000	-98.250

³⁴ Besluit rijkssubsidiëring instandhouding monumenten.

15 EMU-Saldo

In Europa zijn regels afgesproken met betrekking tot de overheidsfinanciën. Eén van deze regels is dat het begrotingstekort niet groter mag zijn dan 3% van het bruto binnenlands product. Ook waterschappen tellen mee in dit begrotingstekort en worden daarom gevraagd te rapporteren over het EMU-saldo.

De berekening van het EMU-saldo is als volgt.

EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2014 ³⁵	Verschil
EMU-exploitatiesaldo	12.155	-7.244	19.399
Vermeerderingen investeringen	-204.647	-148.315	-56.332
Investeringssubsidies en bijdragen van derden	158.138	94.950	63.188
Afschrijvingen	41.339	42.566	-1.227
Invloed investeringen	-5.170	-10.799	5.629
Toevoegingen aan voorzieningen ten laste van exploitatie	11.024	8.311	2.713
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-9.602	-19.140	9.538
Invloed voorzieningen	1.422	-10.829	12.251
EMU-saldo	8.407	-28.872	37.279

Het EMU-saldo blijft binnen de norm van € 25 miljoen negatief. Dit als resultaat van een voortvarende optimalisatie van de personele formatie en efficiencylagen. Daarnaast zijn de investeringen lager uitgevallen mede door het, wegens ongunstige weersomstandigheden, doorschuiven van werkzaamheden bij het project Zwakke Schakels. Bij de voorzieningen zijn de uitgaven voor het baggeren aanzienlijk lager uitgevallen dan begroot. Extra inspanningen op het proces hebben geleid tot nieuw inzicht, op basis waarvan de meerjarenraming is bijgesteld.

³⁵ De cijfers zijn anders dan gepresenteerd in de begroting 2014. Dit komt omdat de Unie van Waterschappen na het vaststellen van de begroting uitspraak heeft gedaan over de berekeningswijze van het EMU-saldo. Op basis hiervan is onze berekeningswijze aangepast. De herberekening komt hoger uit dan de norm, maar heeft geen gevolgen.

Pagina
76

Datum
28 april 2015

Registratienummer
15.14068

Deel 3 - Jaarrekening

16 Balans

Presentatie van bedragen

Alle bedragen zijn in duizendtallen en in euro's, tenzij anders vermeld.

16.1 Balans per ultimo boekjaar

Activa	Rekening 2014	Rekening 2013	Passiva	Rekening 2014	Rekening 2013
<i>Vaste activa</i>			<i>Eigen vermogen</i>		
Immateriële vaste activa	26.168	29.407	Algemene reserve	25.000	25.000
Materiële vaste activa	520.513	510.580	Bestemmingsreserves	6.768	6.271
Financiële vaste activa	739	749	Egalisatiereserves	47.553	50.926
			Resultaat boekjaar	15.388	357
<i>Vlottende activa</i>					
Voorraden	-	1.220	Voorzieningen	27.962	26.835
Vorderingen en overlopende activa	85.185	81.390	Langlopende schulden	336.958	326.575
Liquide middelen	49	6			
			<i>Vlottende passiva</i>		
			Kortlopende schulden en overlopende passiva	173.025	187.388
Totaal	632.654	623.352	Totaal	632.654	623.352

16.2 Toelichting op de balans per ultimo boekjaar

Activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	Rekening 2014	Rekening 2013
Onderzoek, voorbereiding en ontwikkeling	11.009	11.333
Bijdragen en afkoopsommen	15.159	18.074
Totaal	26.168	29.407

De balanspost 'onderzoek, voorbereiding en ontwikkeling' betreft vooral onderzoeken voor dijkversterkingen en waterbergingen.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	Rekening 2014	Rekening 2013
Gronden	17.952	17.262
Vervoermiddelen en werktuigen	84	155
Overige bedrijfsmiddelen	2.108	4.550
Kantoren, dienstwoningen en centrale werkplaatsen	47.799	50.645
Waterkeringen	61.848	51.612
Waterlopen, kunstwerken en gemalen kwantiteitsbeheer	111.440	105.101
Zuiveringstechnische werken	262.398	263.608
Wegen	16.508	16.932
Vaarwegen en havens	376	715
Totaal	520.513	510.580

De boekwaarde van de erfpachtcontracten ad € 750 is opgenomen onder de materiële vaste activa categorie 'gronden'. Eind 2014 hebben we 775 lopende erfpachtcontracten.

Verloopoverzicht mutaties immateriële en materiële vaste activa

Verloopoverzicht 2014	Immateriële vaste activa	Materiële vaste activa	Totaal
Boekwaarde 1 januari	29.407	510.580	539.987
Desinvesteringen en overboekingen	2.906	-2.906	-
Investeringen	2.180	202.467	204.647
Bijdragen van derden	-762	-157.376	-158.138
(Extra) Afschrijvingen	-7.644	-33.695	-41.339
Geactiveerde rente	81	1.443	1.524
Boekwaarde 31 december	26.168	520.513	546.681

In de boekwaarde per 31 december 2014 is een bedrag van € 55 miljoen voor activa in ontwikkeling (onderhanden werk) opgenomen.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Rekening 2014	Rekening 2013
Verstreckte leningen	38	48
Waarborgsommen	11	11
Deelnemingen	690	690
Totaal	739	749

Verstreckte leningen

Betreft aan personeel verstreckte hypothecaire geldleningen en leningen PC-privé-regeling.

Voorraden

De aanleg van een zandige oplossing langs de Noordzeekust (Zwakke Schakels) heeft tot gevolg dat het aanhouden van een voorraad stenen voor de onderhoudstaak aan de primaire keringen niet meer noodzakelijk is. De balanswaarde van de voorraad stenen van € 1,2 miljoen is volledig afgeboekt. De voorraad blijft fysiek bestaan en kan in de toekomst nog worden gebruikt voor andere onderhoudstaken en/of projecten.

Voorraden	Rekening 2014	Rekening 2013
Basaltzuilen	-	468
Basaltstortsteen	-	283
Kalk zinksteen	-	2
Vlijsteen	-	6
Noordse steen	-	92
Basalton	-	23
Steenvoorraad Texel	-	346
Totaal	-	1.220

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa	Rekening 2014	Rekening 2013
<i>Vorderingen waterschapsbelastingen</i>		
2009 en ouder	70	806
2010	48	921
2011	708	1.328
2012	1.288	2.219
2013	2.793	17.430
2014	14.564	-
Nog te verdelen	-480	-1.303
Restitutie belastingdebiteuren	-18	-52
Af: voorziening dubieuze belastingdebiteuren	-1.661	-1.613
Subtotaal	17.312	19.736
<i>Overige vorderingen:</i>		
1 maand	2.255	2.357
2 maanden	211	86
3 maanden	22	75
4-12 maanden	570	81
Ouder dan 12 maanden	48	42
Subtotaal	3.106	2.641
Af: voorziening overige dubieuze debiteuren	-26	-33
Totaal vorderingen	20.392	22.344

Vorderingen en overlopende activa	Rekening 2014	Rekening 2013
<i>Overlopende activa</i>		
Nog te ontvangen subsidies	61.269	56.858
Nog op te leggen aanslagen waterschapsbelastingen	1.421	663
Nog te ontvangen bedragen inzake geleverde energie aan HVC	0	438
Nog te ontvangen bedragen inzake project 'Zwakke Schakels'	441	0
Vooruitbetaalde bedragen/vooruitontvangen facturen	395	120
Overige overlopende activa	1.267	967
Totaal overlopende activa	64.793	59.046
Totaal vorderingen en overlopende activa	85.185	81.390

Vorderingen

De totale openstaande debiteuren per eind 2014 bedragen € 22,1 miljoen. Ultimo 2014 is € 1,7 miljoen opgenomen als voorziening dubieuze debiteuren. Deze voorziening is in mindering gebracht op de debiteuren. Het saldo van de debiteuren komt daarmee uit op € 20,4 miljoen. Dit saldo is ten opzichte van 2013 met € 2,0 miljoen afgenomen.

Verloopoverzicht bijdragen van andere overheden

Verloopoverzicht 2014	EU	Rijk		Provincie		Overig	Totaal
	Overige subsidies	HWBP-2	HWBP	Water-opgave	Overige subsidies	Overige subsidies	
Saldo 1 januari	19	49.907	-	5.483	920	529	56.858
Ontvangen bedragen		-14.499	-	-5.730	-222	-878	-21.329
Subsidiabele uitgaven	51	20.538	1.009	2.928	501	713	25.740
Saldo 31 december	70	55.946	1.009	2.681	1.199	364	61.269

Liquide middelen

Liquide middelen	Rekening 2014	Rekening 2013
ING-bank	46	5
Nederlandse Waterschapsbank	1	-
Kas	2	1
Totaal	49	6

De liquide middelen staan voor ons vrij ter beschikking en bestaan uit direct opeisbare vorderingen op kredietinstellingen en kasmiddelen.

Schatkistbankieren

Voor liquide middelen die tijdelijk niet voor de publieke taken nodig zijn, en voor zover die een drempelbedrag te boven gaan, is schatkistbankieren verplicht geworden.

				2014
Begrotingstotaal				252.510
Drempelbedrag 0,75%				1.894
	KW1	KW2	KW3	KW4
Gemiddelde som per kwartaal buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	88	180	41	73

Passiva

Eigen vermogen

Verloopoverzicht reserves	Stand 31-12-2013	Resultaat- bestemming 2013	Stand 1-1-2014	Mutatie 2014		Stand 31-12-2014
				Interne toevoeg- ingen	Interne onttrekk- ingen	
Algemene reserve	25.000	-	25.000	-	-	25.000
Watersysteembeheer	10.256	523	10.779	180	-866	10.093
Zuiveringsbeheer	-5.684	533	-5.151	1.740	-17	-3.428
Wegenbeheer	1.699	-749	950	223	-1.070	103
Subtotaal bestemmingsreserves	6.271	307	6.578	2.143	-1.953	6.768
CBL (Cross Border Lease)	3.234	-	3.234	-	-539	2.695
Keringen Texel	932	-	932	-	-503	429
Afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord	9.052	-	9.052	-	-862	8.190
Erfpachtgronden	9.403	-	9.403	584	-1.106	8.881
Huisvesting	24.899	-	24.899	1.631	-2.165	24.365
Werven	1.482	50	1.532	-	-118	1.414
Maatregelen CO ₂ - emissiereductie	1.924	-	1.924	-	-345	1.579
Subtotaal egalisereserves	50.926	50	50.976	2.215	-5.638	47.553
Resultaat boekjaar	357	-357	-	15.388	-	15.388
Totaal reserves	82.554	-	82.554	19.746	-7.591	94.709

Reservepositie

Het eigen vermogen is toegenomen met € 12,2 miljoen en bedraagt per 31 december 2014 € 94,7 miljoen.

De toename is het gevolg van de volgende mutaties.

	Rekening 2014	
Resultaat boekjaar		15.388
Bij: toevoegingen:		
- Bestemmingsreserves op grond van overdracht wegen Castricum	268	
- Bestemmingsreserves op grond van eerste algemene begrotingswijziging	1.875	
- Egalisatiereserve op grond van verkoop erfpachtgronden	584	
- Egalisatiereserve op grond van verkoop pand Lingerzijde	1.631	
		4.358
Af: onttrekkingen:		
- Egalisatiereserves op grond van primitieve begroting	-5.989	
- Bestemmingsreserves op grond van primitieve begroting	-1.254	
- Bestemmingsreserves op grond van eerste algemene begrotingswijzigingen	-699	
- Verlaging onttrekking egalisatiereserve Maatregelen CO ₂ -emissiereductie door lagere uitgaven	351	
		-7.591
Saldo		12.155

Algemene reserve

Het doel van een algemene reserve is het beschikken over weerstandsvermogen om omvangrijke financiële calamiteiten te kunnen opvangen. Zonder weerstandsvermogen kan een financiële calamiteit leiden tot een forse negatieve reserve, die binnen enkele jaren moet worden hersteld met een sterke tariefstijging tot gevolg. Voorbeelden van calamiteiten zijn juridische claims, terroristische aanslagen, (natuur)rampen en andere majeure risico's. In hoofdstuk 10 zijn onze strategische risico's beschreven.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves gebruiken we voor het opvangen van schommelingen in uitvoeringskosten betreffende waterschapstaken. De hoogte van de bestemmingsreserves is mede gebaseerd op meerjarenramingen over kosten- en tarievenontwikkeling.

De bestemmingsreserve Zuiveringsbeheer laat ultimo 2014 een negatief saldo zien van € 3,4 miljoen. Bovenstaande en onderstaande tabel is voor resultaatbestemming. Met de bestemming van het resultaat 2014 zal ook de bestemmingsreserve zuiveringsbeheer weer positief staan.

Egalisatiereserves

In 1997 is door de Cross Border Lease-transactie een voordeel ontstaan dat gedurende de looptijd van de overeenkomst vrijvalt ten gunste van de exploitatie. Conform de begroting is € 0,5 miljoen van de reserve vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

Eind 2006 hebben we een afkoopsom van het Rijk ontvangen voor het toekomstige onderhoud aan de zandige waterkeringen op Texel. Deze afkoopsom is gebruikt voor de vorming van een egalisereserve. Volgens een aflopend schema valt deze reserve in een periode van tien jaar vrij ten gunste van de exploitatie.

De egalisereserve 'Afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord' is ontstaan in 2008. Van de gemeente Amsterdam is toen een bedrag van € 14,7 miljoen ontvangen voor de afkoop van de wegenheffing in het gebied van de gemeente. Het nettobedrag valt in 25 jaar aflopend vrij ten gunste van de exploitatie.

In oktober 2007 heeft het bestuur besloten om drie egalisereserves te vormen: 'Huisvesting', 'Erfpachtgronden' en 'Werven'. De vrijval van de egalisereserve 'Huisvesting' vindt sinds juni 2011 plaats, vanaf de ingebruikname van het centrale kantoor in Heerhugowaard. De toevoeging van € 1,6 miljoen betreft de verkoop van panden in Edam. De toevoeging aan de egalisereserve 'Erfpachtgronden' vindt plaats uit de gerealiseerde verkoopopbrengsten van verkochte erfpachtgronden. De egalisereserve 'Werven' is gevormd uit de verkoopopbrengst van de verkochte werven.

Het algemeen bestuur heeft op 16 november 2011 besloten tot het vormen van de egalisereserve 'Maatregelen CO₂-emissiereductie'. Deze reserve bestaat uit niet bestede budgetten van 2010 tot en met 2012. Vanuit de reserve financieren we de kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te verminderen.

Resultaatverdeling boekjaar exclusief rentevergoeding

Mutatie bestemmingsreserves	Rekening 2014	Rekening 2013
Watersysteembeheer	7.002	448
Zuiveringsbeheer	6.895	701
Wegenbeheer	1.491	-792
Totaal	15.388	357

Het resultaat van het boekjaar wordt in de balans als afzonderlijke component van het eigen vermogen opgenomen en, na vaststelling van de jaarrekening, in het daaropvolgende boekjaar verdeeld. Dit overeenkomstig een door het algemeen bestuur vastgesteld besluit over de bestemming van het resultaat.

Voorzieningen

Voorzieningen	Stand 1 jan 2014	Interne toevoegingen	Interne onttrekkingen	Externe onttrekkingen	Stand 31 dec 2014
Baggerfonds	17.785	8.061	-	-8.293	17.553
Cross Border Lease	1.050	-	-	-	1.050
Pensioenverplichtingen in eigen beheer	2.895	-	-	-291	2.604
Amovering zuiveringstechnische werken	1.844	250	-	-206	1.888
Wegen Castricum	495	-	-295	-200	-
Verbetering organisatie	1.141	-	-	-612	529

Voorzieningen	Stand 1 jan 2014	Interne toevoeg- ingen	Interne onttrekk- ingen	Externe onttrekk- ingen	Stand 31 dec 2014
Natuurterreinen	1.625	2.713	-	-	4.338
Totaal	26.835	11.024	-295	-9.602	27.962

Baggerfonds

In de CHI-vergadering van 13 november 2013 is bij het vaststellen van de begroting 2014 de jaarlijkse dotatie in de voorziening baggerfonds voor de uitvoering van het Beleidsplan Waterbodems 2012-2016 met ingang van 2014 verlaagd van € 11,0 miljoen naar € 8,1 miljoen.

Cross Border Lease (CBL)

Deze voorziening is gevormd in 2007 en dient ter dekking van benoemde toekomstige afkoopsommen en advieskosten die voortvloeien uit de CBL-constructies.

In de negentiger jaren van de vorige eeuw zijn vijftien rwzi's in een Cross-Border-Lease-overeenkomst ondergebracht. Hiermee is indertijd een financieel voordeel van circa € 10 miljoen behaald. Eind 2014 waren zeven rwzi's ondergebracht in een CBL-overeenkomst. De overeenkomst loopt af in 2020.

Pensioenverplichtingen in eigen beheer

De voorziening 'pensioenverplichtingen in eigen beheer' is verminderd met de betaalde verplichtingen in 2014 van € 0,3 miljoen. Ten behoeve van toekomstige verplichtingen is een actuariel overzicht opgesteld. Uit dit overzicht blijkt dat er op balansdatum een bedrag van € 2,6 miljoen beschikbaar moet zijn.

Amoveringen zuiveringstechnische werken

Per balansdatum is een geactualiseerd amoveringsplan beschikbaar. Het niveau van de voorziening 'Amovering zuiveringstechnische werken' is in overeenstemming met het amoveringsplan.

Wegen Castricum

Eind 2013 is met de gemeente Castricum overeenstemming bereikt met betrekking tot de overdracht van wegen buiten de bebouwde kom van de voormalige gemeenten Limmen en Akersloot. Hierbij is overeengekomen dat wij nog onderhoudswerkzaamheden uitvoeren aan een brug over de Schulpvaart in 2014. De werkzaamheden zijn in 2014 uitgevoerd en afgerond. Bij de geraamde kosten is rekening gehouden met € 0,3 miljoen aan interne uren. Deze kosten mogen niet ten laste van de voorziening worden gebracht, daarom is het restant van de voorziening vrijgevallen in het resultaat.

Verbetering organisatie

In 2011 is besloten om in de komende jaren de organisatie te verbeteren. Verwacht wordt dat de organisatiewijziging nog voor € 0,5 miljoen (frictie)kosten veroorzaakt.

Natuurterreinen

Ten behoeve van de gevolgen van rechtelijke uitspraken in 2013 is dat jaar een voorziening voor natuurterreinen gevormd van € 1,6 miljoen. Op basis van een gevoerde proefprocedure is de omvang van het aantal hectare opnieuw vastgesteld. Het aantal hectare is van 3.500 hectare naar 7.328 hectare bijgesteld, hiervoor is de voorziening verhoogd met € 2,7 miljoen. Eind 2014 heeft de Hoge Raad uitgesproken dat extensief agrarisch gebruik met een zekere bescheiden opbrengst geen beletsel hoeft te vormen voor de kwalificatie van een perceel als 'natuurterrein'. Dit betekent dat de 7.328 hectare worden aangemerkt als 'natuurterrein'.

Langlopende schulden

Langlopende schulden	Rekening 2014	Rekening 2013
Langlopende leningen opgenomen gelden	336.890	326.507
Ontvangen waarborgsommen	52	52
Overige langlopende schulden	16	16
Totaal	336.958	326.575

De rentelasten van de langlopende leningen voor het jaar 2014 waren € 13,9 miljoen. In de bijlage is het verloop van de langlopende leningen weergegeven.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Kort lopende schulden en overlopende passiva	Rekening 2014	Rekening 2013
Aflossingsverplichting langlopende leningen	41.616	56.231
Bankkrediet NWB	47.937	85.113
Crediteuren	37.358	21.079
Rente langlopende leningen	4.794	5.461
Vooruitontvangen subsidies	24.727	5.975
Belastingen en sociale- en pensioenpremies	3.777	3.558
Verlofverplichtingen	1.833	1.799
Energiekosten	838	1.991
Nog te betalen kosten wegverharding	3.104	-
Nog te betalen kosten project 'Kust op Kracht'	2.903	-
Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	4.138	6.181
Totaal	173.025	187.388

Verloopoverzicht vooruitontvangen bijdragen van andere overheden

Verloopoverzicht 2014	Rijk	Provincie	Overig		Totaal
	HWBP-2	Overige subsidies	HWBP-2	Overige subsidies	
Saldo 1 januari	3.928	2.047	-	-	5.975
Ontvangen bedragen	145.412	-	207	39	145.658
Subsidiabele uitgaven	-125.292	-1.614	-	-	-126.906
Saldo 31 december	24.048	433	207	39	24.727

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Een aantal verplichtingen wordt volgens de geldende regelgeving niet in de balans opgenomen. Daarom worden deze onderstaand separaat weergegeven.

Cross Border Lease Zuiveringstechnische werken 1^e tranche

De rwzi's Beemster, Geestmerambacht, Katwoude, Oosthuizen, Ursem, Wervershoof en Zaandam-Oost zijn leaseobjecten. Op grond van de geldende regelgeving zijn de cijfers niet in de balans opgenomen. Per balansdatum gaat het om de volgende bedragen:

Cross Border Lease (bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Rekening 2013
Deposito CBL I	164.546	144.073
Rente deposito CBL I	12.178	10.668
Totaal activa per 31 december	176.724	154.741
Leaseverplichtingen CBL I langlopend	165.499	144.859
Leaseverplichtingen CBL I kortlopend	11.225	9.882
Totaal passiva per 31 december	176.724	154.741

Op 31 december 2014 bedroeg de euro-dollarcoers 1,21 ten opzichte van 1,38 op 31 december 2013. Deze koersdaling bepaald in belangrijke mate de stijging van de activa en passiva ten opzichte van 2013 (€ 19,7 miljoen). Er bestaat een zeer kleine kans dat moet worden bijgestort op de garantstelling in het kader van de Cross Border Lease. Dit is het geval wanneer de euro-dollarcoers 0,78 wordt. Gezien de huidige koers is de verwachting dat dit niet binnen de looptijd van het contract zal plaatsvinden.

Huurcontracten

Per 31 december 2014 hebben de lopende huurcontracten een waarde van afgerond € 0,2 miljoen. De huurcontracten hebben voornamelijk betrekking op installaties en printersystemen.

Leasecontracten

Per 31 december 2014 staan vier auto's onder contract. De huidige contracten hebben een waarde van afgerond € 0,1 miljoen.

(Bank-)garantstellingen

Stichting Waterproef

Stichting Waterproef voert sinds 1 januari 2005 laboratoriumactiviteiten uit voor Waternet en ons. Per 31 december 2008 hebben Waternet en wij een garantieverklaring afgegeven voor de stichting Waterproef. Met deze verklaring staan beide organisaties garant voor de juiste nakoming van de verplichtingen tot betaling van alles wat de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) van de stichting te vorderen heeft. Het rekeningcourantkrediet NWB betrof 31 december 2013 € 881.859. De limiet was eind 2013 € 2 miljoen en wordt teruggebracht naar € 1,5 miljoen.

Huisvuilcentrale (HVC)

HHNK heeft 0,21% van het totale aandelenkapitaal en staat garant voor 0,24% van de gegarandeerde leningen A. Per 31 december 2014 betreft dit een garantstelling van € 1,5 miljoen.

Garantstelling HVC	Rekening 2014	Rekening 2013
Bedrag garantstelling 1 januari	1.425	1.425
Bedrag garantstelling 31 december	1.497	1.425

17 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording waterschappen (BBVW).

- Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aankoopprijs en/of vervaardigingprijs (eigen kosten organisatie bij project in eigen beheer) en worden lineair afgeschreven. Investerings tot € 100.000 worden niet geactiveerd, maar ineens ten laste van de exploitatie gebracht. Bij immateriële is het drempelbedrag € 200.000.
- Voor zover niet anders vermeld zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.
- Deelnemingen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs.
- Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Dit onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.
- De jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van lasten en baten.
- Lasten zijn toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.
- Baten zijn opgenomen voor zover deze zijn gerealiseerd en verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn.

<i>Immateriële vaste activa</i>	
Onderzoek, voorbereiding en ontwikkeling	5 jaar
Bijdragen en afkoopsommen	10 jaar
<i>Materiële vaste activa</i>	
<i>Grond</i>	
<i>Kantoren, huisvesting, werkplaatsen</i>	
Civiel	40 jaar
Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Inventaris	5 jaar
Automatisering	4 jaar
<i>Waterkeringen</i>	
Civiel	30 jaar
Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Groot onderhoud	20 jaar
Wegen	15 jaar
<i>Watergangen, kunstwerken et cetera</i>	
Civiele installaties	30 jaar
Mechanische/elektrische installaties	15 jaar
Watergangen	30 jaar
<i>Zuiveringstechnische werken</i>	
Civiele installaties	30 jaar
Mechanische/elektrische installaties	15 jaar
Persleidingen	40 jaar
Vrijvervalleidingen	20 jaar
Wegen	15 jaar

18 Exploitatie

18.1 Exploitatierkening naar effect

Exploitatierkening naar effect	Rekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014	Begroting 2014
Waterveiligheid	16.497	20.138	19.267
Voldoende water	65.717	65.063	65.494
Schoon (zoet) water	70.059	72.868	73.942
Veilige (vaar)wegen	18.093	19.030	19.569
Besturing van de organisatie	-182.521	-171.300	-171.028
Exploitatieresultaat vóór toevoegingen en onttrekkingen reserves	-12.155	5.799	7.244
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	-3.233	-5.799	-7.244
Exploitatieresultaat ('-' is voordelig)	-15.388	-	-

In het bestuursvoorstel ten behoeve van de vaststelling van het jaarverslag hebben we het voorstel tot bestemming van het resultaat opgenomen.

18.2 Toelichting begrotingsafwijkingen

Per effect is nagegaan of de begrotingsafwijkingen binnen de grenzen liggen van de door het bestuur geautoriseerde begroting.

Exploitatiekosten naar effect	Rekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Waterveiligheid	14.470	17.096
Voldoende water	47.187	47.688
Schoon (zoet) water	59.977	62.141
Veilige (vaar)wegen	19.704	20.156
Besturing van de organisatie	99.051	105.429
Totaal kosten	240.389	252.510

Uit bovenstaande tabel blijkt dat ieder effect het budget heeft overschreden. In lijn met de door de commissie BBV³⁶ gepubliceerde 'Kadernota Rechtmatigheid 2013' (ook geldend voor de jaarrekening 2014), worden geen afwijkingen toegelicht.

³⁶ Besluit begroting en verantwoording

Begrotingswijzigingen in 2014

Door het CHI is één algemene begrotingswijziging goedgekeurd.

Op hoofdlijnen de tegenvallers:

- eenmalige kosten als gevolg van het afboeken van de voorraad stenen (€ 1,2 miljoen);
- afschrijvingslasten project oeverherstel Bergermeer in de gemeente Bergen (€ 0,4 miljoen);
- toevoeging 2014 aan de voorziening 'natuurterreinen' als gevolg van een hogere inschatting van het aantal hectares natuurterrein (€ 2,7 miljoen).

De meevallers hadden met name betrekking op:

- lagere externe rentekosten door minder langlopende geldleningen en een lager rentepercentage (€ 2 miljoen);
- opbrengsten uit eigendommen van onder andere panden en gronden (€ 0,9 miljoen);
- eindafrekening 2009-2012 betreffende afvalwaterbehandeling door Waternet (€ 0,5 miljoen);
- vrijval post 'onvoorzien' (€ 2,1 miljoen).

Naast de exploitatie zijn de investeringsuitgaven en –inkomsten ook met de genoemde algemene begrotingswijziging aangepast. De uitgaven zijn van € 148,3 miljoen bijgesteld naar € 226,0 miljoen en de inkomsten van € 95,0 miljoen naar € 167,7 miljoen. De oorzaak van de afwijking op de verwachte investeringsuitgaven is de verschuiving van de uitgaven van 2015 naar 2014 binnen het project Zwakke Schakels. Deze uitgaven zijn volledig subsidiabel.

Daarnaast heeft het CHI op 11 december 2013 de overdracht van de wegen buiten de bebouwde kom aan de gemeente Castricum goedgekeurd. Voor 2014 heeft dit besluit geleid tot een dotatie aan de bestemmingsreserves van € 0,3 miljoen, als gevolg van een meevaller in de begroting wegens het wegvallen van baten en lasten voor beheer en onderhoud van de wegen en ponten in Castricum.

18.3 Toelichting op de exploitatierekening naar effect

Hiervoor verwijzen wij naar de verantwoording per effect in de hoofdstukken 2 tot en met 6.

19 Exploitatie naar kostendragers

Exploitatie naar kostendragers	Rekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014	Begroting 2014
<i>Watersysteembeheer</i>			
Toegerekende nettokosten	110.347	116.798	116.265
Onvoorzien	-	-	1.221
Kwijtgescholden en oninbaar verklaarde bedragen	4.314	2.782	2.196
Dividend en overige algemene opbrengsten	-12	-	-
Brutobelastingopbrengst watersysteemheffing	-120.453	-118.276	-118.959
Belastingopbrengst verontreinigingsheffing	-512	-618	-569
Goedgekeurde toevoegingen/onttrekkingen aan reserves	-686	-686	-154
Nog te bestemmen resultaat	-7.002	-	-
<i>Zuiveringsbeheer</i>			
Toegerekende nettokosten	70.274	75.208	76.961
Onvoorzien	-	-	729
Kwijtgescholden en oninbaar verklaarde bedragen	6.025	4.858	2.630
Dividend en overige algemene opbrengsten	-8	-	-
Brutobelastingopbrengst	-84.909	-81.789	-80.290
Goedgekeurde toevoegingen/onttrekkingen aan reserves	1.723	1.723	-30
Nog te bestemmen resultaat	-6.895	-	-
<i>Wegenbeheer</i>			
Toegerekende nettokosten	13.184	14.589	14.812
Onvoorzien	-	-	126
Kwijtgescholden en oninbaar verklaarde bedragen	460	334	266
Dividend en overige algemene opbrengsten	-1	-	-
Brutobelastingopbrengst	-14.287	-14.076	-14.134
Goedgekeurde toevoegingen/onttrekkingen aan reserves	-847	-847	-1.070
Nog te bestemmen resultaat	-1.491	-	-
Exploitatieresultaat ('-' is voordelig)	-15.388	-	-

De verschillen tussen de gerealiseerde en begrote bedragen na wijzigingen per kostendrager worden in belangrijke mate toegelicht in het volgende hoofdstuk.

20 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten

Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten	Rekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014	Begroting 2014	Rekening 2013
<i>Kostensoorten</i>				
Rente en afschrijvingen	57.021	59.026	60.692	62.809
Personeelslasten	71.406	76.285	76.360	74.472
Goederen en diensten van derden	100.938	106.107	105.729	96.818
Bijdragen aan derden	-	68	68	-
Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	11.024	11.024	10.387	15.579
Subtotaal kostensoorten	240.389	252.510	253.236	249.678
<i>Opbrengstsoorten</i>				
Financiële baten	-1.960	-1.948	-1.948	-2.139
Personeelsbaten	-812	-97	-97	-818
Goederen en diensten aan derden	-9.304	-7.139	-6.420	-7.978
Bijdragen van derden	-7.525	-8.062	-8.062	-7.407
Waterschapsbelastingen	-209.362	-206.785	-206.785	-197.277
Interne verrekeningen	-23.286	-22.680	-22.680	-23.229
Onttrekking/vrijval voorzieningen	-295	-	-	-1.552
Subtotaal opbrengstsoorten	-252.544	-246.711	-245.992	-240.400
Exploitatieresultaat	-12.155	5.799	7.244	9.278
Toevoegingen aan reserves	4.358	2.143	-30	3.427
Onttrekkingen aan reserves	-7.591	-7.942	-7.214	-13.062
Exploitatieresultaat ('-' is voordelig)	-15.388	-	-	-357

20.1 Toelichting op de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten

Werkelijke kosten en de begroting na wijzigingen

In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op de werkelijke kosten, in relatie tot de herziene begroting (begroting na wijzigingen). De volgende tabel geeft aan dat de werkelijke kosten per saldo € 12,1 miljoen lager zijn uitgekomen dan begroot.

Werkelijke kosten	Rekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014	Vershil
Rente en afschrijvingen	57.021	59.026	2.005
Personeelslasten	71.406	76.285	4.879
Goederen en diensten van derden	100.938	106.107	5.169
Bijdragen aan derden	-	68	68
Toevoegingen aan voorzieningen / onvoorzien	11.024	11.024	-
Totalen en per saldo lagere kosten dan geraamd	240.389	252.510	12.121

Rente en afschrijvingen

Het verschil op de rente en afschrijvingen (€ 2 miljoen) ten opzichte van de begroting komt vooral door lagere afschrijvingslasten van de materiële vaste activa. Dit wordt veroorzaakt door de vergoeding van de herstelkosten van de afschuiving van de Zuiderdijk.

Personeelslasten

Er is € 4,9 miljoen minder uitgegeven dan begroot op personeelskosten. Dit komt met name door een aantal ontwikkelingen:

- de organisatie heeft rekening gehouden met het verder verkleinen van de formatie en houdt daarom bewust vacatureruimte open. Door deze sturing is een efficiëncyslag gerealiseerd. Mede hierdoor hebben we € 4,4 miljoen bespaard;
- na een aantal jaren van het opmaken van verlofstuwmeren is een stijging zichtbaar in het kopen van verlofuren. Dit was niet begroot en zorgt voor een positief resultaat (€ 0,4 miljoen).

Goederen en diensten van derden

De werkelijke kosten voor goederen en diensten van derden komt € 5,2 miljoen lager uit dan de begroting na wijzigingen. Het komt door veel relatief kleine verschillen, de belangrijkste betreffen:

- aan tractiemiddelen en brandstof is € 1,1 miljoen minder uitgegeven. Het beheer van de tractiemiddelen (vrachtwagens, bedrijfsautos etc.) is extra kritisch bekeken. Dat heeft geleid tot uitstel in de aanschaf van nieuw materieel en een efficiënter (intensiever) gebruik van het bestaande. Dat leidt weliswaar tot hogere onderhoudskosten, maar netto tot een aanzienlijke besparing;
- er is gebleken dat een deel van de kosten voor het HWBP toch subsidiabel zijn (€ 0,3 miljoen);
- de tariefsverhoging voor de afwaterbehandeling door Waternet is uitgebleven (€ 0,3 miljoen);
- de energiekosten zijn € 0,9 miljoen lager. Een deel hiervan hangt samen met de doelstelling tot het besparen van 30% energie ten opzichte van 2005 in het afvalwatersysteem.

Verder is werk binnen 'waterveiligheid' en 'voldoende water' gunstiger aanbesteed en enkele werken zijn uitgesteld. Ook hebben diverse afdelingen meer werk zelf uitgevoerd in plaats van dit werk uit te besteden.

Werkelijke opbrengsten en de begroting na wijzigingen

In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op de werkelijke opbrengsten, in relatie tot de begroting na wijzigingen. De volgende tabel geeft aan dat de werkelijke opbrengsten per saldo € 5,8 miljoen hoger zijn uitgekomen dan is geraamd.

Werkelijke opbrengsten	Rekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014	Verschil
Financiële baten	-1.960	-1.948	-12
Personeelsbaten	-812	-97	-715
Goederen en diensten aan derden	-9.304	-7.139	-2.165
Bijdragen van derden	-7.525	-8.062	537
Waterschapsbelastingen	-209.362	-206.785	-2.577
Interne verrekeningen	-23.286	-22.680	-606
Onttrekkingen/vrijval voorzieningen	-295	-	-295
Totalen en per saldo hogere opbrengsten dan geraamd	-252.544	-246.711	-5.833

Personeelsbaten

De extra opbrengsten betreffen vergoedingen bij ziekte en inzet van HHNK-medewerkers bij externe organisaties.

Goederen en diensten aan derden

De hogere opbrengsten worden veroorzaakt door extra verkoop van erfpachtgronden en de verkoop van de kantoorpanden aan de Lingerzijde te Edam. De opbrengsten zijn toegevoegd aan de equalisatiereserves.

Bijdragen van derden

De lagere ontvangsten worden vrijwel geheel veroorzaakt door een nog niet ontvangen bijdrage betreffende het vaarwegbeheer voor de provincie.

Waterschapsbelastingen

De stijging wordt met name veroorzaakt door hogere belastingopbrengsten over het heffingsjaar (€ 1,4 miljoen) en oude jaren (€ 1,2 miljoen). Dit enerzijds als gevolg van het in kaart brengen en opleggen van belastingplichtige objecten, die voorheen als 'leegstand' in het belastingstelsel stonden. Anderzijds is sprake van lagere opbrengsten als gevolg van hogere bedragen voor kwijtschelding en oninbaar.

Interne verrekeningen

De stijging van de interne verrekeningen betekent dat er meer personeelslasten zijn geactiveerd op investeringsprojecten.

Onttrekkingen/vrijval aan voorzieningen

Voor de afwijkingen in de onttrekkingen/vrijval aan de voorzieningen wordt verwezen naar hoofdstuk 16.2 'Toelichting op de balans per ultimo boekjaar'.

21 Vermelding topinkomens

Volgens het Waterschapsbesluit moet in het jaarverslag een paragraaf worden opgenomen met informatie voortvloeiend uit de 'Wet Normering Topinkomens' (WNT). Deze wet schrijft een publicatieplicht voor van de bezoldiging van vrijwel iedere topfunctionaris in de (semi)publieke sector in het jaarverslag, ongeacht of de organisatie de door de wet gestelde grenzen overschrijdt. In deze wet worden de secretarissen van waterschappen aangemerkt als topfunctionaris. In onderstaande tabel zijn de componenten van de bezoldiging opgenomen van onze secretaris-directeur.

Voor het jaar 2014 is de algemene maximum bezoldigingsnorm vastgesteld op € 230.474, inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever. Ook mag aan topfunctionarissen geen ontslagvergoeding worden uitgekeerd die hoger is dan € 75.000 of de beloning over 12 maanden als dat een lager bedrag is. Bonussen, winstdelingen en andere vormen van variabele beloning zijn niet toegestaan.

Ten aanzien van interim-functionarissen die geen topfunctie vervullen heeft HHNK gebruik gemaakt van de mogelijkheid die paragraaf 6 van de Beleidsregels toepassing WNT biedt inzake de volledige openbaarmaking van deze functionarissen. Op basis van de Beleidsregels toepassing WNT (inclusief de wijziging van paragraaf 6 volgens besluit van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 12 maart 2014, nr. 2014-0000142706) kán en hoeft HHNK niet volledig te voldoen aan de verplichting voor openbaarmaking van deze interim-functionarissen zoals voorgeschreven in artikel 4.2 lid 2c van de WNT (inclusief verwerking Aanpassingswet WNT).

Bezoldiging topfunctionaris (bedragen x € 1)	M.J Kuipers
Functie(s)	Secretaris - directeur
Duur dienstverband in 2014	1 januari tot en met 31 december 2014
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Bezoldiging	
Beloning	144.604
Belastbare onkostenvergoedingen	
Beloningen betaalbaar op termijn	28.145
Totaal	172.749

22 Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2014 van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier te Heerhugowaard gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2014 en de exploitatierekening 2014 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Waterschapsbesluit. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen.

Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit en het controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap.

Pagina
97

Datum
28 april 2015

Registratienummer
15.14068

Pagina 2

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het dagelijks bestuur van het waterschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2014 als van de activa en passiva per 31 december 2014 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2014 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 109, derde lid, onderdeel d, van de Waterschapswet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amsterdam, 28 april 2015

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. B. Minks RA

Pagina
98

Datum
28 april 2015

Registratienummer
15.14068

Bijlagen

- 1 Personeelslasten en formatie
- 2 Recapitulatie programma-investeringen
- 3 Recapitulatie beheerinvesteringen
- 4 Staat van immateriële en materiële vaste activa
- 5 Staat van schulden
- 6 Afkortingen Jaarstukken 2014
- 7 Samenstelling bestuur

1. Personeelslasten en formatie

Eigen personeel

Personeelslasten en formatie (bedragen x € 1.000)	Bezetting 31 december 2014 (aantal fte's)	Formatie Begroting 2014 (aantal fte's)	Personeels- lasten rekening 2014	Personeels- lasten begroting na wijzigingen 2014	Personeels- lasten begroting 2014
Bestuur	5,3	4,8	709	734	734
Directie	3,0	3,0	421	477	473
Staf	26,6	32,5	2.454	2.752	2.855
Bedrijfsvoering	274,0	296,9	19.545	21.189	21.514
Water	498,0	524,7	33.941	36.656	36.130
Frichtiekosten en postactieve lasten voormalig bestuur en personeel	15,8		421	613	765
Opleidingsbudget			1.445	1.407	1.407
Totaal	822,7	861,9	58.936	63.828	63.878

De lasten zijn exclusief de kosten van inhuur. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 21.1 Toelichting op de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten.

Inhuur

Personeelslasten en formatie (bedragen x € 1.000)	Personeels-lasten rekening 2014	Personeels-lasten begroting na wijzigingen 2014	Personeels-lasten begroting 2014
Bestuur	-	-	-
Directie	-	-	-
Staf	103	-	-
Bedrijfsvoering	1.799	1.602	1.627
Water	10.568	10.855	10.855
Totaal	12.470	12.457	12.482

2. Recapitulatie programma-investeringen

Programma-investeringen (bedragen x € 1 miljoen)			Jaarrekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Waterveiligheid	Programma op orde brengen Primaire keringen	Uitgaven	145,8	159,3
		Inkomsten	-148,9	-159,3
		Netto-investeringsvolume	-3,1	0,0
Voldoende water	Programma Bestrijding wateroverlast	Uitgaven	6,8	7,9
		Inkomsten	-3,1	-2,9
		Netto-investeringsvolume	3,7	5,0
	Programma Verbetering boezemkades	Uitgaven	14,2	14,0
		Inkomsten	-	-
		Netto-investeringsvolume	14,2	14,0
Schoon (zoet) water	Programma uitvoering Kaderrichtlijn Water	Uitgaven	2,4	2,2
		Inkomsten	-0,3	-0,2
		Netto-investeringsvolume	2,1	2,0
Totaal			16,9	21,0

De uitgaven binnen het effect waterveiligheid zijn lager uitgevallen vanwege ongunstige weersomstandigheden in het najaar, waardoor werkzaamheden bij het project Zwakke Schakels zijn doorgeschoven naar 2015. Omdat dit project geheel subsidiabel is, vallen de inkomsten ook lager uit.

3. Recapitulatie beheerinvesteringen

Beheerinvesteringen (bedragen x € 1 miljoen)			Jaarrekening 2014	Begroting na wijzigingen 2014
Waterveiligheid	Beheer van de waterkering	Uitgaven	0,3	1,1
		Inkomsten	-	-
		Netto-investeringsvolume	0,3	1,1
Voldoende water	Integraal beheer van het watersysteem	Uitgaven	11,5	12,3
		Inkomsten	-0,1	-0,5
		Netto-investeringsvolume	11,4	11,8
Schoon (zoet) water	Beheersing van lozingen	Uitgaven	23,0	20,6
		Inkomsten	-5,6	-3,2
		Netto-investeringsvolume	17,4	17,4
Veilige (vaar)wegen	Wegenbeheer	Uitgaven	1,6	4,5
		Inkomsten	-0,1	-1,5
		Netto-investeringsvolume	1,5	3,0
Besturing van de organisatie	Organisatie en bedrijfsondersteuning	Uitgaven	0,6	4,0
		Inkomsten	-	-
		Netto-investeringsvolume	0,6	4,0
Totaal			31,2	37,3

4. Staat van immateriële en materiële vaste activa

Staat van activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde	Desinvesteringen en overboekingen	Investeringen	Bijdragen van derden	Afschrijvingen	Geactiveerde rente	Boekwaarde
	1 jan 2014	Mutaties in 2014					31 dec 2014
Onderzoek en ontwikkeling	11.333	3.588	1.683	-719	-4.927	51	11.009
Bijdragen en afkoopsommen	18.074	-682	497	-43	-2.717	30	15.159
Subtotaal immateriële vaste activa	29.407	2.906	2.180	-762	-7.644	81	26.168
Gronden	17.262	-861	2.152	-314	-305	18	17.952
Vervoermiddelen en werktuigen	155	-	-	-	-71	-	84
Overige bedrijfsmiddelen	4.550	-1.527	400	-	-1.337	22	2.108
Kantoren, woningen en werkplaatsen	50.645	-	192	-	-3.038	-	47.799
Waterkeringen	51.612	2.929	158.225	-148.887	-2.264	233	61.848
Watergangen, kunstwerken en gemalen	105.101	-3.447	17.649	-2.506	-5.803	446	111.440
Zuiveringstechnische werken	263.608	-	22.287	-5.574	-18.601	678	262.398
Wegen	16.932	325	1.562	-95	-2.262	46	16.508
Vaarwegen en havens	715	-325	-	-	-14	-	376
Subtotaal materiële vaste activa	510.580	-2.906	202.467	-157.376	-33.695	1.443	520.513
Totaal	539.987	-	204.647	-158.138	-41.339	1.524	546.681

5. Staat van schulden

Staat van vaste schulden (Bedragen x € 1.000)	Stand per 1 jan 2014	Mutaties in 2014		Stand per 31 dec 2014	Rente 2014
		Vermeerde- ringen	Reguliere aflossing		
Afgesloten leningen	382.738	52.000	-56.232	378.506	13.853
Rekening-courant NWB	85.113		-37.176	47.937	
Totaal schulden	467.851	52.000	-93.408	426.443	

Aflossingsverplichting					
> 1 jaar	326.507			336.890	
< 1 jaar	141.344			89.553	
Totaal schulden	467.851	52.000	-93.408	426.443	

De aflossingsverplichtingen van de schuldrest korter dan één jaar zijn verantwoord onder de post 'kortlopende schulden van de overlopende passiva'.

6. Afkortingen Jaarstukken 2014

AB-lid GR	Algemeen Bestuurslid Gemeenschappelijke Regeling
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
CBL	Cross Border Lease
CHI	College van hoofdingelanden
CIS	Crisisinformatiesysteem
CO ₂	Koolstofdioxide
D&H	College van dijkgraaf en hoogheemraden
EMU	Europese monetaire unie
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HIS	Hoogwater-informatiesysteem
HVC	Huisvuilcentrale
HWBP-2	Hoogwaterbeschermingsprogramma 2 (huidig)
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma 2016-2020 (<i>voorheen nHWBP</i>)
HWH	Het Waterschapshuis
IBA	Individuele behandelingsinstallatie afvalwater
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
KRW	Kaderrichtlijn Water
LTO	Land-en TuinbouwOrganisatie
MJA3	Meerjarenafspraken energie-efficiency
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
NH	Noord-Holland
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
NWP	Netherlands Water Partnership
PWN	Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinrichting
SEPA	Single Euro Payments Area
SDI	Slibdrooginstallatie
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
UvW	Unie van Waterschappen
VBK	Programma Verbetering Boezemkades
WBP4	Waterbeheersplan 2010-2015
WBP5	Waterbeheersplan 2016-2021 (= Waterprogramma)
WNT	Wet Normering Topinkomens
WOZ	Wet waardering onroerende zaken

7. Samenstelling bestuur

Het algemeen bestuur (college van hoofdingelanden) is per december 2014 als volgt samengesteld.

Dijkgraaf

L.H.M. (Luc) Kohsiek – voorzitter dagelijks bestuur

Water Natuurlijk

G.J. (Hans) van Os – lid dagelijks bestuur
L.E. (Lydia) Snuif - Verweij
I.A. (Sjaak) van der Bliet
B. (Ben) Schrieken

CDA

T. (Tjerk) Doornenbal
A. (Arie) Lap
J.D. (Jan) Kramer

PvdA

C.J.M. (Kees) Stam – lid dagelijks bestuur
M.A. (Marjan) Leijen
C.J.A. (Kees) Borst

VVD

S.A. (Siem) van Balen Blanken
S. (Siem) Groot
C. (Chris) Streefkerk

Groen WaterLand

R. (Rob) Veenman – lid dagelijks bestuur
K. (Klazien) Hartog
L.J.M. (Leo) Schagen

Boeren Burgers Waterbelang

E.A. (Elly) Koning-Bruijn
J.C.M. (Jos) de Boer
P. (Peter) Otten

Algemene Waterschapspartij

J.P. (Jaap) Leek
P. (Peter) Vonk

Gewest NH/U KNSB

A.T. (Toon) Steltenpool

Lijst bedrijfsleven Meer met Water

I.B.F.M. (Inico) Geels

Kamer van Koophandel

J.H. (Johan) Wijnholds – lid dagelijks bestuur
W.J.J. (Wim) Greve
M.J. (Mees) Hartvelt

LTO-N

C. (Cees) Mantel – lid dagelijks bestuur
C.J. (Cor) Grooteman
P.C.M. (Peter) Mak

Boschap

B. (Bart) Korf